

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ERGENLERİN ALGILADIKLARI HELİKOPTER EBEVEYN
TUTUMU İLE SOSYAL ONAY İHTİYAÇLARI VE
KİŞİLERARASI PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN
İNCELENMESİ**

Mine DUMAN

**ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

DANIŞMAN

Prof. Dr. Aynur BÜTÜN AYHAN

ANKARA

2025

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ERGENLERİN ALGILADIKLARI HELİKOPTER EBEVEYN
TUTUMU İLE SOSYAL ONAY İHTİYAÇLARI VE
KİŞİLERARASI PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN
İNCELENMESİ**

Mine DUMAN

**ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Aynur BÜTÜN AYHAN**

**ANKARA
2025**

ETİK BEYAN

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlayıp sunduğum “Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Sosyal Onay İhtiyacı ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan çalışma/araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler ve yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Mine DUMAN

Tarih:

İmza:

KABUL VE ONAY

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalında

Mine DUMAN tarafından hazırlanan “Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Onay İhtiyacı ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile kabul/ret edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi:

İmza

Unvanı Adı ve Soyadı

..... Üniversitesi

Jüri Başkanı

İmza

Unvanı Adı ve Soyadı
ve Soyadı
..... Üniversitesi
Üniversitesi

Üye

İmza

Unvanı Adı

.....

Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. Fügen AKTAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Onay İhtiyacı ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi

Bu araştırmada ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile sosyal onay ihtiyaçları ve kişilerarası problem çözme becerilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Niğde il merkezi ve ilçesinde bulunan resmi ve özel Anadolu/Fen liselerinde öğrenim gören 14-18 yaş aralığında olan 349 ergen dâhil edilmiştir. Çalışmada, katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ile bazı bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Genel Bilgi Formu”, algılanan helikopter ebeveyn tutumların belirlenmesi amacıyla “Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği”, sosyal onay ihtiyacının belirlenmesi amacıyla “Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği” ve kişilerarası problem çözme becerilerinin incelenmesi amacıyla da “Kişilerarası problem Çözme Envanteri” kullanılmıştır.

Verilerin analizinde SPSS 27.0 programı, hipotezlerin sınanmasında ise bağımsız gruplar t testi, tek yönlü ANOVA testi ve Pearson Korelasyon testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarının; anne, baba öğrenim durumu, sosyoekonomik düzey, ebeveyn birliktelik durumu, aile tipi, kardeş sayısı, doğum sırası, ebeveynler ile olan ilişki düzeyi, anne/baba ile aktif zaman geçirme, ebeveynlerin sorumlulukları üstlenme durumu, akademik beklenti düzeyi, ergenlerin yaşadıkları problemleri ebeveynleriyle konuşma durumu, ergenlerin gün içinde yaşadığı duyguları konuşma durumu, dijital oyun oynama süreleri, ergenlerin yakın arkadaş grubu olma durumu değişkenleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam puanları ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği toplam puanları arasında zayıf ile orta düzey arasında anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir (Anne: $r=0,331$, $p<0,05$; Baba: $r=0,240$, $p<0,05$). Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği toplam puanları ile Kişilerarası Problem Çözme Envanteri toplam puanları arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir (Anne: $r=-0,233$, $p<0,05$; Baba: $r=-0,168$, $p<0,05$). Bu sonuçlar doğrultusunda ergenlerin ebeveynlerinin helikopter ebeveyn tutumu arttıkça kişilerarası problem çözme becerilerinin zayıfladığı, sosyal onay ihtiyaçlarının arttığı görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular alanda yapılan çalışmalar ışığında tartışılmış ve ebeveynlere, eğitimcilere, uzmanlara, araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Helikopter ebeveyn, Kişilerarası problem çözme, Sosyal onay,

SUMMARY

An Investigation of Adolescents' Perceived Helicopter Parenting Attitudes in Relation to Their Need for Social Approval and Interpersonal Problem-Solving Skills

This study aimed to examine adolescents' perceived helicopter parenting attitudes in relation to their need for social approval and interpersonal problem-solving skills. The research sample consisted of 349 adolescents aged between 14 and 18, studying at public and private Anatolian/Science high schools in the city center and districts of Niğde, Turkey. The data collection tools included the "General Information Form" developed by the researcher to gather socio-demographic and background information, the "Perceived Helicopter Parenting Scale" to assess perceived helicopter parenting attitudes, the "Need for Social Approval Scale" to evaluate the need for social approval, and the "Interpersonal Problem-Solving Inventory" to measure interpersonal problem-solving skills.

For data analysis, the SPSS 27.0 software was used. Independent samples t-test, one-way ANOVA, and Pearson correlation tests were employed to test the hypotheses. The results revealed that adolescents' perceptions of helicopter parenting significantly differed according to variables such as maternal and paternal education levels, socioeconomic status, parental marital status, family type, number of siblings, birth order, the quality of parent-child relationships, time spent actively with mother/father, whether parents take on responsibilities, level of academic expectations, adolescents' willingness to talk to parents about their problems and emotions, time spent playing digital games, and having a close circle of friends.

A weak to moderate positive correlation was found between the total scores on the Perceived Helicopter Parenting Scale and the Need for Social Approval Scale (Mother: $r=0.331$, $p<0.05$; Father: $r=0.240$, $p<0.05$). Additionally, a negative and significant correlation was observed between the Perceived Helicopter Parenting Scale and the Interpersonal Problem-Solving Inventory scores (Mother: $r=-0.233$, $p<0.05$; Father: $r=-0.168$, $p<0.05$). These results indicate that as adolescents' perception of helicopter parenting increases, their interpersonal problem-solving skills tend to decline, while their need for social approval tends to increase. The findings were discussed in light of the existing literature, and recommendations were provided for parents, educators, professionals, and researchers.

Keywords: Helicopter parenting, Interpersonal problem solving, Social approval.

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
Özet	iv
Summary	v
İçindekiler	vi
Önsöz	viii
Simgeler ve Kısaltmalar	ix
Çizelgeler	x
1.GİRİŞ	1
1.1. Ebeveyn Tutumları	4
1.2. Yaygın Ebeveyn Tutumları ve Çocuk Gelişimine Etkileri	6
1.2.1. Otoriter Ebeveyn Tutumu	6
1.2.2. İlgisiz (İhmalkâr) Ebeveyn Tutumu	7
1.2.3. İzin Verici (Hoşgörülü) Ebeveyn Tutumu	8
1.2.4. Demokratik Ebeveyn Tutumu	8
1.3. Yeni Nesil Ebeveyn Tutumları	9
1.3.1. Dijital Ebeveynlik	9
1.3.2. Pozitif Ebeveynlik	10
1.3.3. Doğal Ebeveynlik	10
1.3.4. Koşulsuz Ebeveynlik	11
1.3.5. Helikopter Ebeveynlik Kavramı	11
1.3.5.1. Helikopter Ebeveynliğin Özellikleri	13
1.3.5.2. Helikopter Ebeveynliğin Çocuklar ve Ergenler Üzerindeki Olumsuz Etkileri	15
1.4. Sosyal Onay İhtiyacı	17
1.5. Problem ve Problem Çözme Becerileri	19
1.5.1. Problem Çözme Basamakları ve Yaklaşımlar	20
1.5.2. Kişilerarası Problem Çözme Becerileri	22
1.6. İlgili Araştırmalar	24
1.6.1. Helikopter Ebeveynlik İle İlgili Çalışmalar	24
1.6.2. Sosyal Onay İhtiyacı ile İlgili Yapılan Çalışmalar	26
1.6.3. Kişilerarası Problem Çözme İle İlgili Yapılan Çalışmalar	28
2.GEREÇ VE YÖNTEM	31
2.1. Araştırmanın Modeli	31
2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	31
2.3. Veri Toplama Araçları	34
2.3.1. Genel Bilgi Formu	34
2.3.2. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği	35
2.3.3. Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	35
2.3.4. Kişilerarası Problem Çözme Envanteri(Lise Öğrencileri Formu)	35
2.4. Verilerin Toplanması	36
2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	36
2.6. Araştırmanın Etik Boyutu	37
2.7. Verilerin Analizi	37
3.BULGULAR	39
4.TARTIŞMA	67
5.SONUÇ VE ÖNERİLER	78
KAYNAKLAR	80
EKLER	89
EK-1. Genel Bilgi Formu	89
EK-2 Ölçek İzinleri	92

EK-3 Etik Kurul İzni
EK-4 Kurum İzni
EK-5 Özgeçmiş

94
95
96

ÖNSÖZ

Hem lisans hem de yüksek lisans eğitim sürecim boyunca ilgi ve desteğiyle her zaman yanımda olan, umutsuzluğa kapıldığım anlarda motivasyonumu geri kazandıran, tüm sorularıma içtenlikle cevap veren, bilgi ve deneyimlerini her zaman arkamda bir güç olarak hissettiğim, beraber çalışmaktan büyük mutluluk duyduğum sevgili danışman hocam Prof. Dr. Aynur BÜTÜN AYHAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Gerek eğitim hayatımın gerekse günlük hayatımın her anında yanımda olan, yüksek lisans sürecimin her aşamasında bana destek olan, olumlu veya olumsuz tüm duygularımda onun varlığı hissettiğim canım eşim Atıl DUMAN'a sabrı ve desteği için teşekkür ediyorum. Yüksek lisans eğitimimin son senesinde hayatımıza giren ve hayatımızı tamamen değiştiren ancak tek bir gülümsemesi ile bana güç veren güzel oğlum Sarp DUMAN'a teşekkür ediyorum, iyi ki varsınız.

Hayatımın her anında bana olan inancını kaybetmeyen, koşulsuz kabul ve sevgilerini hissettiğim güzel annem Sade KARA, kardeşlerim Ali Selim KARA, Ahmet KARA ve Deniz KARA'ya teşekkür ederim. İyi niyetle yaptığı fedakârlıklarıyla çocuklarının üstüne titreyen, her adımlarında yanımda olan, onları her türlü sorundan koruyup kollayan ve tez çalışmamın konusunu seçerken bana ilham olan sevgili kayınvalidem Zeynep DUMAN'a teşekkürlerimi iletiyorum.

Lisans eğitim hayatımızın ilk gününden bu yana bağımızın devam ettiği, mutlu/mutsuz her anımda onlardan güç aldığım seçilmiş ailem olan "Tutunamayanlar"a süreç içerisindeki tüm desteklerinden dolayı teşekkür ediyorum.

Veri toplama sürecinde yardımcı olan tüm idareci, öğretmen ve öğrencilere,

Bu süreçte yolumuzun kesiştiği ve bana destek olan herkese çok teşekkür ediyorum.

SİMGELER VE KISALTMALAR

AHETÖ	Algılanan Helikopter Tutum Ölçeği
KPÇ	Kişilerarası Problem Çözme Envanteri
F	Frekans
n	Örneklem Sayısı
Ort	Ortalama
p	Görüş Sıklığı
q	Görülmeiş Sıklığı
ss	Standart Sapma
t	Güven Düzeyi Değeri
%	Yüzdelik Değer

ÇİZELGELER

Çizelge 2.1. Ergenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans Değerleri ve Yüzde Dağılımları	32
Çizelge 2.2. Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği, sosyal onay ihtiyacı ölçeği ve kişilerarası problem çözme becerileri envanterine ilişkin Kolmogorov-Smirnov ve basıklık-çarpıklık testi sonuçları	37
Çizelge 3.1. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği puan ortalamaları ve standart sapmaları	39
Çizelge 3.2. Ergenlerin yaşlarına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA Testi sonuçlar	40
Çizelge 3.3. Ergenlerin doğum yerine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t-testi sonuçları	41
Çizelge 3.4. Ergenlerin anne öğrenim durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları	42
Çizelge 3.5. Ergenlerin baba öğrenim durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları	43
Çizelge 3.6. Ergenlerin anne çalışma durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t-testi sonuçları	44
Çizelge 3.7. Ergenlerin baba çalışma durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t-testi sonuçları	45
Çizelge 3.8. Ergenlerin anne yaşına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları	45
Çizelge 3.9. Ergenlerin baba yaşına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları	46
Çizelge 3.10. Ergenlerin ailesinin sosyoekonomik düzeyine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t-testi sonuçları	47
Çizelge 3.11. Ergenlerin anne/baba birliktelik durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t-testi sonuçları	47
Çizelge 3.12. Ergenlerin aile tipine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t-testi sonuçları	48
Çizelge 3.13. Ergenlerin kardeş sayısına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları	49

Çizelge 3.14. Ergenlerin doğum sırasına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları	50
Çizelge 3.15. Ergenlerin anne/baba ilişki durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t testi sonuçları	51
Çizelge 3.16. Ergenlerin anne/baba ile aktif zaman geçirme durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları	52
Çizelge 3.17. Ergenlerin ebeveynlerinin sorumlulukları üstlenme durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları	53
Çizelge 3.18. Ergenlerin ebeveynlerinin akademik beklentilerine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları	56
Çizelge 3.19. Ebeveynlerin gün içerisinde çocuğun yaşadığı problemleri konuşmasına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t testi sonuçları	58
Çizelge 3.20. Ergenlerin ebeveynlerin gün içerisinde çocuğun yaşadığı duyguları konuşmasına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t testi sonuçları	60
Çizelge 3.21. Ergenlerin sosyal medya kullanım sürelerine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları	61
Çizelge 3.22. Ergenlerin dijital oyun oynama sürelerine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları	62
Çizelge 3.23. Ergenlerin yakın arkadaş grubuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t testi sonuçları	63
Çizelge 3.24. Ergenlerin okul dışı sosyal faaliyetlere katılımına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t testi sonuçları	64
Çizelge 3.25. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği arasındaki ilişkiye ait analiz sonuçları	65
Çizelge 3.26. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ile Kişilerarası Problem Çözme Envanteri arasındaki ilişkiye ait analiz sonuçları	66

1. GİRİŞ

Bireyler doğduğu andan itibaren hayatını sürdürebilmek ve temel yaşam ihtiyaçlarını karşılayabilmek için etrafındakilerle iletişim halindedir (Şahin, 2023). Bireyin doğumundan ilkokula başlayana kadar olan özellikle 0-6 yaş dönemi kişiliğin oluşumunda ve biçimlenmesinde, temel yaşam konusunda bilgi, beceri ve alışkanlık kazanımında en önemli dönemdir. Kişilik gelişiminin önemli ölçüde olduğu bu dönemde ise çocuğu etkileyen en önemli unsurun aile olduğu bilinmektedir. Çocukların sorumluluk sahibi, kendini ifade edebilen, özdenetimini gerçekleştirebilen, diğer bireyler ile olumlu ilişkiler kurabilen bir birey olarak yetişebilmeleri için ebeveynleri ile erken dönemden itibaren başlayarak geliştirdikleri sağlıklı bir iletişim çok önemlidir (Başal vd., 2014). Çocukla kurulan sağlıklı veya sağlıklı olmayan ilişkinin çocuğun ilerideki tüm yaşamında etkili olacak bir kişilik gelişimi oluşturmaya zemin hazırladığı ifade edilmektedir (Şahin, 2023). Ayrıca çocuklar aile ortamından öğrendiklerini çevresindekilere yansıtacağı için sağlıklı gelişen bireyler dolayısıyla sağlıklı nesiller oluşmasında anne ve babaların rolünün büyük olduğu bilinmektedir (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Bireylerin sosyalleştiği ilk ortamın aile kurumu olduğu düşünüldüğünde ailenin öneminin yalnız çocukluk döneminde değil, ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde de devam ettiği ifade edilmektedir (Akçınar Yayla ve Özbek, 2017).

Toplumun en küçük ancak en önemli sosyal kurumlarından biri olan aile kavramı için birçok farklı disiplin tarafından çeşitli tanımlar yapılmıştır. Son zamanlarda çekirdek aile kavramından ayrı olarak belirli özellikleri olan farklı aile yapılarının da olduğu gözlenmektedir. Ancak en geniş anlamıyla tanımlanacak olursa aile, evlilik, akrabalık veya kan bağıyla oluşmuş, anne, baba ve çocuktan oluşan, aynı çatı altında yaşayan ve sürekli ilişki halinde olan toplumun temel yapılarından birisidir (Şenol, 2020; Vakıf, 2018). Aile kurumu, tüm toplumlarda olmakla beraber her toplumun kendine ait farklı aile türleri olduğu belirtilmektedir. Farklı kültürlerin gelenek, göreneklerine ve olduğu zamana göre aile kurumu, ekonomik, siyasi, eğitim sistemi, hukuk kuralları gibi değişkenlerden etkilenerek farklı görünüm kazanmaktadır (Şenol, 2020). Bowen'ın Aile Sistemleri Kuramı'nda ebeveynlerin tutumları, aile içinde yaşayan tüm bireylerin birbiriyle olan ilişkisinden etkilendiği için anne-çocuk, baba-çocuk ilişki dinamiklerinin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği, aile üyelerinin, birbirleriyle zaman zaman uyumlu ilişkiler kurarken zaman zaman ise bazı çatışmalar yaşayabildiği belirtilmektedir. Ancak tüm bu olumlu ve olumsuz

yaşantıların çocukların gelişimlerinde önemli rol üstlendiğini ifade edilmektedir (Akçınar Yayla ve Özbek, 2017).

Aile, geçmişten günümüze birçok önemli gelişmelere maruz kalarak yapısal ve işlevsel olarak bazı değişimler geçirmiştir. Sanayileşme, kentleşme gibi etkenler iki-üç kuşağın beraber yaşadığı geniş aile tipinin azalmasına, bununla birlikte çekirdek aile olarak bilinen, aile üyeleri anne, baba ve çocuktan oluşan aile tipinin artmasına neden olmuştur. Bu geçiş süreci ile ailenin bazı temel işlevlerinde değişiklikler yaşanmasına yol açmıştır (Tepebaş, 2022). Bu değişikliklerle birlikte eğitim, yönlendirme, meslek edindirme gibi birtakım işlevler başka kurumlar tarafından yapılmaya başlanmıştır. Ancak çocuk sahibi olma, sevmeye, koruma, büyütüp yetiştirme, sosyalleştirme, ahlak gelişimi ve kişisel gelişimin desteklenmesi gibi işlevler hala aile kurumu tarafından devam ettirilmektedir. Sonuç olarak, aile kurumu tarih boyunca insan neslinin devamını sağlama gibi temel işlevlerini kaybetmemiş, günümüzde de bu işlevlerini artan bir önemle yerine getirmeye devam etmektedir. (Kır, 2011).

Toplumun yapısında yaşanan değişimler, küreselleşme gibi faktörlerin yanı sıra modernizm, sanayileşme, kentleşme, göç ve üretim ilişkilerindeki değişimler gibi dinamikler, aile yapısının evriminde önemli rol oynamaktadır. Bu unsurların etkisiyle, aile içindeki cinsiyet rolleri de dâhil olmak üzere bir dizi toplumsal koşul ve gelişme, ailenin dönüşümünde belirleyici hale gelmiştir (Şenol, 2020; Vakıf, 2018). Aile yapısı ile toplumların tarihsel süreçteki değişim birbirini etkileyerek ilerleme kaydetmektedir. Bu ilerleme ise sosyo-ekonomik sınıflar, farklı yerleşim bölgeleri ve toplumdaki farklı kesimlerine bağlı olarak farklılaşmaktadır (Özbek, 2022). Tüm bu değişimler anne babaların çocuklarını büyütme tarzlarında değişiklikler oluşmasına neden olmaktadır.

Aile yapısı kadar anne babaların çocuklarına karşı göstermiş olduğu tutumlar, çocukların hem gelişimine hem de davranış biçimlerine önemli ölçüde etki etmektedir. Birçok çalışma ebeveyn tutumlarının çocukların davranış ve kişilik kalıplarının şekillenmesi, sağlıklı akran ilişkileri geliştirmesi, depresyon/kaygı gibi ruhsal durumlar yaşaması, akademik başarıları gibi alanlar başta olmak üzere birçok alanda etkisi olduğu vurgulanmaktadır (Aunola ve Nurmi, 2005; Glasgow vd., 1997; King vd., 2016; Uykan ve Akkaynak, 2019). Ebeveyn tutumu, anne babaların çocuklarını büyütürken kullandıkları yöntem ve davranış biçimlerini ifade etmektedir. Bu anlamda ebeveyn tutumlarında iki unsur ön plana çıkmaktadır. Bunlardan birisi anne babaların bakım verme, kaygılanma, sevgi ve ilgi gösterme gibi

davranışlarını içeren duyarlılık; diğeri ise ebeveynlerin çocuğunu kontrol etme, kısıtlama gibi tutumlarla beraber çocuktan beklentilerini içeren talepkârlıktır (Echedom vd., 2018; Glasgow vd., 1997).

Ebeveyn tutumları Baumrind (1966) tarafından ilk defa üç ana başlık şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Bu kategoriler, demokratik ebeveyn tutumu(yüksek talepkârlık ve yüksek duyarlılık), izin verici ebeveyn tutumu(düşük talepkârlık ve yüksek duyarlılık) ve otoriter ebeveyn tutumu(yüksek talepkârlık ve düşük duyarlılık) şeklinde ifade edilmektedir. Daha sonra Maccoby ve Martin'in (1983), bu sınıflandırmaya ihmalkar(ilgisiz) ebeveyn tutumunu(düşük talepkârlık ve düşük duyarlılık) eklediği belirtilmektedir (Baumrind, 1966; Echedom vd., 2018; King vd., 2016). Günümüzde küresel olarak meydana gelen ekonomik, siyasal, sosyal, teknolojik birçok etken anne babaların çocuklarına karşı tutumlarını da değiştirmekte olup yeni ebeveyn tutumlarının görülmesine neden olmaktadır. Pozitif ebeveynlik, dijital ebeveynlik, el ele ebeveynlik, inatlaşmadan ebeveynlik bu yeni tutumlara örnek olarak gösterilebilir. Bunlardan en çok görülenlerden bir tanesi de helikopter ebeveynlik tutumudur. (Özdemir, 2023). Helikopter ebeveynliğin çocukların hayatına yüksek düzeyde dâhil olma, çocuklarıyla aşırı ilgili ve sürekli kontrol etme halinde olma, çocukları adına kararlar alma ve onlar yerine problem çözmeye, çocukları adına hedefler belirleme gibi tutum ve davranışları içerdiği belirtilmektedir (Özdemir, 2023; Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019). Helikopter ebeveyn ile büyüyen çocuklarda kaygı/depresyon gibi durumları yaşama, özgüven problemleri, narsist kişilik geliştirme, toplumsallaşamama, diğer insanlara bağımlı olma, problem çözememe, ruhsal kırılabilirlik gibi durumların geliştiği ifade edilmektedir. Bu tutumda anne babaların niyeti iyi olsa da sonuçlarının büyük oranda olumsuz olduğu vurgulanmaktadır (Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019).

Yaşamları boyunca çevresiyle etkileşim içinde olmasından dolayı bireyler için sosyal çevre hayatın tüm alanında etkili olan önemli bir faktördür. Dolayısıyla bireyin çevresindeki insanlar ile kurulan ilişki ve iletişim önem kazanmaktadır. Bu etkileşimin en önemli öğelerinden bir tanesi de bireylerin diğer insanlarına onayına duydukları ihtiyaçtır (Murtezaoğlu ve Çıkrıkçı, 2022). Sosyal onay ihtiyacı, bireyin diğer insanların beklentilerine, yargılarına önem verdiği, yaşamını başkalarının istekleri doğrultusunda şekillendirdiği, insanlar tarafından takdir edilme isteğinin yoğun olması şeklinde açıklanmaktadır. Sosyal onay ihtiyacı yüksek olan bireylerde; diğer insanların ne düşündüğü ile ilgili kaygılar yaşama, diğer insanları mutlu etmek için çaba sarf etme, onaylanmaya karşı yoğun istek duyma, öz yeterlilik duygusu için başkalarının fikirlerini önemseme, başkalarına

karşı hayır diyememe gibi davranış kalıpları olduğu ifade edilmektedir (Karaşar, 2014). Bireylerin toplumsallaşma sürecinde başta aile olmak üzere içinde bulunulan toplum normlarının, beklentilerinin de etkili olduğu vurgulanmaktadır. Bu yönden düşünüldüğünde bireylerin sosyalleşme sürecindeki duygu ve davranışları üzerinde ebeveynlerinin yetiştirme tarzlarının yadsınamaz etkisinin olduğu düşünülmektedir (Şavur, 2020).

İnsan doğumdan itibaren pek çok kişiyle etkileşim halinde olan sosyal bir varlık olup bu etkileşim durumlarında kişilerarasında problemlerin ortaya çıkması da kaçınılmaz olmaktadır. Kişilerarasında yaşanan bu problemler ilişkilerin önemli bir parçasıdır. (Çam ve Tümkaya, 2008). Problemlerle sadece yetişkinlik döneminde değil yaşamın her döneminde karşılaşmakta ve yaşanan dünyada insanları çözülmesi gereken birçok problem beklemektedir. Ancak önemli olan bireylerin her problemin kendine has bir çözümü olduğunun farkında olması ve gerekli olan problem çözme becerilerini kazanması gerektiğini bilmesidir (Kesicioğlu, 2015). Problem çözme becerisinin öğrenilebilen bir beceri olduğu, bireylerin büyütülme tarzlarından ve eğitim hayatlarında yaşadıkları deneyimler sonucunda problem çözme becerisi kazandığı, kişilerarası problem çözme becerisinin temelini çok küçük yaşlardan itibaren kazandığı vurgulanmaktadır. Ancak ergenlik döneminde genç bireylerin yaşadığı birçok duygusal ve fiziksel değişime ek olarak karar verme güçlükleri, çatışmalar, kimlik karmaşaları, akranlarla yaşanan problemler ile birleşerek problem çözme durumlarını daha da güçleştirmektedir (Bedel ve Küçükköse, 2014; Kesicioğlu, 2015). Dolayısıyla bireylerin yaşamının her döneminde çevresindeki insanlarla kuracağı sağlıklı ilişkilerin temelinde ebeveyn tutumları öneminin oldukça büyük olduğu düşünülmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında bu araştırmada, ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile sosyal onay ihtiyaçları ve kişilerarası probleme çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.1. Ebeveyn Tutumları

Çocukların gelişiminde erken çocukluk dönemi önemli bir zaman aralığını ifade etmektedir. Erken çocukluk döneminde çocukların gelişiminde birbirinden farklı birçok etken rol oynayabilmektedir. Bu etkenlerin en önemlilerinden birisi çocuğun çevresidir ve bu dönemde aile çocuğun en önemli çevresidir (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Çocuğun aile yaşamı içerisinde gördüğü her davranış onun gelecekteki yaşamında göstereceği davranışlara etki etmektedir. Ebeveyn tutumu veya ebeveynlik stili, çocuğu yetiştirme sürecinde farklı durumlar karşısında çocuğa yöneltilen uygulamalar, sözlü ve sözsüz ifadeleri, davranış

biçimlerini ifade etmek için kullanılan bir kavramdır (Aynur, 2020; Glasgow vd., 1997). Ebeveynleri tarafından çocuğa gösterilen tutumların, diğer birçok çevresel faktöre göre çocuğun kişilik gelişimi başta olmak üzere sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimi açısından daha önemli belirtilmektedir (Kaya vd., 2012; Kulakci Altintas ve Ayaz Alkaya, 2019).

Ebeveyn tutumunda üç boyutun etkili olduğu, bunların sevgi, davranışsal kontrol ve psikolojik kontrol olduğu belirtilmektedir. Sevgi; anne babaların çocuğa yönelik bağlılığı ve sıcaklığını, davranışsal kontrol; çocukların davranışlarının disiplin ile düzenlenmesini, psikolojik kontrol ise; anne babaların çocuklarının duygu ve davranışlarını psikolojik yöntemlerle kontrol edilmesini ifade etmektedir (Barber, 1996). Ebeveyn tutumları, ebeveynlerin talepkarlık ve duyarlılık derecelerinin yüksek ve düşük olmalarına göre ilk olarak Baumrind (1966) tarafından üçe, daha sonra Maccoby ve Martin'in (1983) de çalışmaları ile dört kategoriye ayrılmıştır. Baumrind (1966), ebeveyn tutumlarını *otoriter ebeveynlik* (düşük duyarlılık ve yüksek talepkarlık), *izin verici ebeveynlik* (yüksek duyarlılık ve düşük talepkarlık) ve *demokratik ebeveynlik* (yüksek duyarlılık ve yüksek talepkarlık) olmak üzere kategorilere ayırmıştır. Maccoby ve Martin, bu üç ebeveyn tutumunu inceledikten sonra duyarlılık ve talepkarlık düzeyine göre *ihmalkar(ilgisiz) ebeveynlik* tutumunu da (düşük duyarlılık ve düşük talepkarlık) eklemiştir (Baumrind, 1966; Maccoby ve Martin, 1983).

Ebeveyn tutumlarının tarihsel süreç boyunca belirli dönemlerde değişimler geçirdiği bilinmektedir. Literatür incelendiğinde 17. yüzyılın ilk zamanlarında daha çok izin verici ebeveyn tutumu görülürken dönemin ilerleyen zamanlarında daha kısıtlayıcı ebeveyn tutumlarının görüldüğü belirtilmiştir. 18. yüzyılda yeniden izin verici ebeveyn tutumu görülürken 19. yüzyılda daha sert bir disiplin anlayışı yüksek oranda gözlenmiştir. Ancak 19. Yüzyılın sonlarına doğru uzmanların sert disiplin anlayışının doğru bir tutum olmadığı, çocuklara daha fazla serbestlik tanınması önerilerinde buldukları vurgulanmaktadır (Ekşi, 1990, aktaran Lapsekili Uysal, 2020). Son yıllarda yaşanan birçok toplumsal değişim, aile yapısında da kalıcı değişikliklere neden olmuştur. Çekirdek aile yapısının yaygınlaşması, çocukların sokakta oynayamaması, az sayıda çocuk sahibi olmak, teknolojik değişimler vb. birçok değişim yeni nesil aile tutumlarını ortaya çıkarmıştır (Marım ve Kahveci, 2021). Kısacası ebeveyn tutumları zaman içinde toplumlarda yaşanan tüm değişimlerden etkilenmiştir ve gelecek zamanlarda da etkilenmeye devam edecektir.

1.2. Yaygın Ebeveyn Tutumları ve Çocuk Gelişimine Etkileri

1.2.1. Otoriter Ebeveyn Tutumu

Otoriter ebeveyn tutumunda anne babaların çocuklardan beklentileri yüksektir ancak çocukların ilgi ve ihtiyaçları genellikle göz ardı edilebilir (Lapsekili Uysal, 2020). Bu tutumda, çocuklardan tam itaat beklediği, kurallara veya beklentilere uymadıkları zaman cezalandırıcı disiplin anlayışının olduğu, özerkliğinin kısıtlandığı, yüksek kontrol davranışları sergiledikleri, çocukların koyulan kurallara sıkı şekilde uymasının beklendiği, açık iletişimin olmadığı ifade edilmektedir (Baumrind, 1966; Glasgow vd., 1997; Klein & Ballantine, 2001; Lapsekili Uysal, 2020). Bu ebeveynlerde çocuk için en doğru seçeneğin, çocukların kendi sözlerine ve kurallarına göre hareket etmesi gerektiği inancı vardır (Baumrind, 1966). Otoriter anne babaların kurduğu cümlelerin genellikle “Bunu yapacaksın çünkü ben öyle istiyorum!” veya “Anne/baba olan benim, sen çocuksun!” şeklinde olduğu belirtilmektedir (Echedom vd., 2018).

Otoriter anne babalar, çocuklarının kuralları sorgulamasını istemezler ve kurallara uyma konusunda korku duyması gerektiğine inanırlar. Bundan dolayı ebeveynlerin çocuklarını sürekli izleme, en küçük hatalarında bile tekrarlanmasını önleme amacıyla katı cezalar verme davranışları sık sık görülmektedir. Böyle bir ortamda aile içi iletişimin kopuk ve soğuk olduğu vurgulanmaktadır (Baran, 2020). Ebeveyn beklentileri çoğunlukla çocuğun yaşı ve gelişimiyle doğru orantılı değildir. Ebeveynlerin istek ve ihtiyaçlarının çocuğunkinden önce gelmesi, karar aşamalarında çocukların fikrinin önemsenmemesi, çocukların bağımsızlaşma ve bireyselleşmesinin teşvik edilmemesi gibi durumlar da otoriter tutumun özellikleri arasında yer almaktadır (Yaman, 2018).

Otoriter ebeveyn tutumu, çocukların karar verme becerilerinin gelişmemesinden dolayı problem durumlarında yetersiz kalmalarına, cezadan kaçmak için otoritenin istekleri doğrultusunda davranışlar sergilemelerine neden olmaktadır (Baran, 2020). Bu tutumla yetişen çocuklar, otorite olduğunda boyun eğici, çekingen ve korkak, beklenilenden daha fazlasını yapan; otorite yokken isyan eden, güçsüzlere kötü davranan bir kişilik yapısı geliştirebilirler. İçten bir ortamın olmadığı otoriter ailelerde, çocuğun ilgi ve yeteneğini geliştirememesi, benlik algılarının ve güven duygularının zedelenmesi, kaygı seviyelerinin yüksek olması gibi durumlar da oluşabilmektedir (Alabay, 2017; Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Ayrıca bu tutumla yetişen ergenlerde, akademik başarıların yüksek olduğu ancak

ruhsal sıkıntı ve davranış problemlerinin de daha sık görüldüğü de ifade edilmektedir (Glasgow vd., 1997).

1.2.2. İlgisiz (İhmalkâr) Ebeveyn Tutumu

Baumrind'in sınıflandırdığı üç ebeveyn tutumuna Maccoby ve Martin (1983) tarafından eklenen ihmalkâr ebeveyn tutumu diğer ebeveyn tutumları arasında sonuçları en olumsuz olan tutumdur(Lapsekili Uysal, 2020). Hem duyarlılık hem de talepkarlık açısından düşük olan ilgisiz ebeveyn tutumunda anne babalar çocuklarla minimum etkileşim kurmaktadır. Çocuğun okulda nasıl ilerlediği, akademik performansları, arkadaşlık ilişkileri, ihtiyaçlarının ne olduğu konularıyla ebeveynler pek ilgilenmemektedir. Ebeveynlerin cümleleri çoğunlukla “Nerede olduğunla ilgilenmiyorum.” veya “Okulda nasıl olduğun neden önemli olsun?” şeklinde olabilmektedir (Echedom vd., 2018).

Aile içi yaşamın planlanması, çocukların beklentisi ve isteklerine göre değil anne babanın istek ve ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmektedir. Ebeveynlerin çocukları dışlaması, görmezlikten gelmesi çocuklarda duygusal istismara neden olmakla birlikte aile bireyleri arasında iletişim eksikliği de görülmektedir (Baran, 2020; Lapsekili Uysal, 2020). İlgisiz tutuma sahip ebeveynler, çocukları ile minimum etkileşimde olmak için her türlü çabayı sarf ederler. Karar alınırken çocuğun fikirleri nadiren önemsenir (Taymaz, 2019).

İlgisiz (ihmalkâr) tutum ile büyüyen çocuklar, diğer ebeveyn tutumlarıyla büyüyen çocuklara göre en düşük uyum puanına sahiptirler. Ergenlik dönemine geldiklerinde akademik başarı, sosyal ve psikolojik uyum açısından problem yaşamaktadırlar (Glasgow vd., 1997). İhmal edilen çocuklarda, suça sürüklenme, bağımlı olma, saldırgan davranışlar gösterme, değersizlik hissi ve depresyon gibi durumlar sık görülmektedir (Taymaz, 2019). Çocuklar anne babanın ilgisini çekebilmek adına bazı aşırı davranışlar sergileyebilmektedir. Bu tutumda çocuklar sevmeyi/sevilmeyi bilmeyen, yardımlaşma konusunda sorunlar yaşayan, çabuk öfkelenen kişiler haline gelebilir. Ayrıca ailede sevilme duygusunu tadamayan çocuk bunu yanlış yerlerde arayabilmekte, bundan dolayı da evden kaçma, yanlış ilişkiler yaşama gibi durumlar yaşanabilmektedir (Baran, 2020).

1.2.3. İzin Verici (Hoşgörülü) Ebeveyn Tutumu

İzin verici ebeveyn tutumunda çocuklara karşı yüksek duyarlılık ancak çok düşük derecede talepkarlık söz konusudur. Çocuktan olgunluk beklentisi minimum düzeydedir ve davranışları konusunda herhangi bir sınırlama getirilmemektedir. Çocuğa herhangi bir sorumluluğun verilmediği, olumsuz olsa da çocuğun tüm davranışlarının anlayışla karşılandığı bir aile ortamı vardır (Bornstein ve Zlotnik, 2008). Ebeveynler çocuğu kontrol etmekten kaçınır, tüm faaliyetleri çocuğun kendi istediği gibi düzenlemesine izin verirler. Aile içi kararlar da çocuğa danışılır ve çoğunlukla onun isteklerine göre hareket edilir (Baumrind, 1966). İzin verici ebeveynlerin kullandığı cümleler genellikle “Eğer bunu istemiyorsan yapmak zorunda değilsin.” veya “Sen istiyorsan geç saatlere kadar kalabilirsin.” şeklinde olmaktadır (Echedom vd., 2018).

Anne babaların aşırı izin verici bir tutum sergilemesi, çocukların yaptığı yanlışların neticelerine katlanmamasına neden olmaktadır. Çocuk merkezli olan bu ailelerde çocuk ne isterse yapılır, kurallar yoktur. Bu durumda da çocukların nerede, ne yapacağını bilmek çok güçtür (Baran, 2020). Çocuğun sağlıklı bir davranış biçimi ve kişilik yapısı oluşturmaya engel olan bu durum özünde ebeveynlerin iyi niyetle gösterdiği bir tutum olarak bilinmektedir (Uykan ve Akkaynak, 2019).

İzin verici ebeveyn tutumu ile büyüyen çocukların, duygularını, isteklerini ertelemekte zorlandığı, şiddet eğiliminde olduğu, ileriki yaşamlarında sosyal becerilerinde problemler yaşadığı, okuldaki kurallara karşı uyum sağlayamadığı görülmektedir (Alabay, 2017; Baran, 2020; Lapsekili Uysal, 2020). Bu çocuklar sorumsuz, her zaman kendini ön planda tutan, doyumsuz, paylaşma ve yardımlaşma konusunda sorun yaşayan, problem çözme becerisi zayıf olan, diğer insanların ihtiyaçlarını önemsemeyen kişilik yapıları geliştirebilmektedir (Baran, 2020).

1.2.4. Demokratik Ebeveyn Tutumu

Demokratik ebeveyn tutumunda anne babaların, duyarlılık ve talepkarlık davranışları arasında bir denge olduğu bilinmektedir. Ebeveynlerin çocuklara olan yaklaşımı kuralların ardındaki mantığın açıklanması, sözlü iletişimin teşvik edilmesi, çocukların bağımsızlığının desteklenmesi, aile içinde karar alma sürecinde çocukların katılımının sağlanması şeklindedir (Echedom vd., 2018). Demokratik tutumda hem çocukların özerkliğine önem verilir hem de çocukların kurallara uyması beklenir. Çocuk kurallarla boğulmaz ancak

bireysel ilgi ve ihtiyaçları gözetilerek ebeveynlerin bakış açılarının da çocuklarla paylaşılması önemlidir (Baumrind, 1966).

Demokratik ebeveyn tutumunun olduğu ailelerde katı disiplin kuralları, sert cezalandırmalar, özerklik kısıtlama gibi yöntemler kullanılmamasına özen gösterilir. Çocuklara karşı koşulsuz sevgi ve sıcaklık vardır. Anne babalar çocuğun bağımsız bir kişilik geliştirmesini destekler, çocuğun fikir ve isteklerini dikkate alır (Bornstein ve Zlotnik, 2008; Uykan ve Akkaynak, 2019; Yaman, 2018). Diğer tutumlara oranla çocukların gelişimi açısından daha olumlu sonuçların görüldüğü bir tutumdur. Ebeveynler çocuk büyütmenin önemi ve sorumluluğunun bilincindedir, bu nedenle iyi bir aile ortamı oluşturmak adına yüksek düzeyde çaba sarf ederler (Lapsekili Uysal, 2020).

Çocuk hangi yaşta olursa olsun ailenin bir ferdi olarak görülür ve çocuğa bu şekilde davranılır. Dolayısıyla demokratik tutumla büyüyen çocuklar fikirlerini ifade etme konusunda cesur ve bağımsız bir kişilik yapısı kazanırlar (Alabay, 2017). Demokratik aile ortamında çocuklar düşüncelerini çekinmeden söyleyebilen, paylaşım ve yardımlaşmayı seven, problem çözme becerisi gelişmiş, yaratıcı bir kişilik geliştirmektedirler. Aile içi karar alma sürecine dâhil edilen çocukların, ileriki yaşamlarında kendi adlarına mantıklı kararlar almada sorumluluk duygularının yüksek olduğu bilinmektedir (Baran, 2020; Pekşen Akça, 2012). Anne, baba ve çocuk arasında sürekli istek veya fikir paylaşımı olduğundan diğer ebeveyn tutumlarına göre demokratik tutumda aile bireyleri arasında daha samimi bir ilişki vardır (Yaman, 2018).

1.3. Yeni Nesil Ebeveyn Tutumları

1.3.1. Dijital Ebeveynlik

Teknoloji, tüm insanlar için günlük yaşamın vazgeçilemez bir ögesi haline gelmiştir. Çocuklar doğdukları andan itibaren teknolojik aletlerle çevrili bir dünyayla tanışıyorlar ve bu ortamda büyüyorlar. Böylesine dijital bir dünyada yetişen çocuklar, teknolojinin faydalarından yararlanmakla birlikte birçok risk ve sorunla da karşı karşıya gelmektedirler (Yay, 2019). Bu anlamda anne babaların, çocuklarına teknoloji konusunda rehberlik etmeleri, risklere karşı önlem alabilmeleri, çocukların sağlıklı şekilde büyüebilmeleri adına “dijital ebeveynlik” terimi geliştirilmiştir. Dijital anne babalar; teknoloji çağının dinamiklerine göre şekillenen, teknolojik cihazları minimum olacak şekilde kullanabilen,

dijital mecralardaki olanakları ve tehlikeleri bilen, çocuğunu buralardaki tehlikelere karşı koruyabilen, teknolojik gelişmelerden kendini soyutlamayan anne babalardır (Yay, 2019; Yurdakul vd., 2013). Bu anne, babalar teknolojik gelişmelere açık olarak tanımlanmaktadır. Çocukların teknolojik bir dünyaya doğduğu özellikle son yıllarda ebeveynlerin, dijital dünyayla ilgili rehberlik edebilmeleri ve bu doğrultuda yeni beceriler kazanmaları şeklinde de özetlenebilmektedir (Yay, 2019).

1.3.2. Pozitif Ebeveynlik

Pozitif ebeveynlik; anne, baba ve çocuğun birbirlerine karşı saygı duyduğu, çocuklarının potansiyellerinin gelişimine fırsat tanıdığı, aile içi çatışmaların şiddet içermeden, yapıcı yollarla çözüldüğü bir yaklaşımı ifade eder. Aile içerisinde ebeveynler tarafından iyi davranışları övmeye, net kurallar koymaya, çocuklarını dinlemek için vakit ayırmaya, fiziksel cezalar yerine ılımlı disiplin uygulamaya dikkat edilir (Seay vd., 2014).

Pozitif ebeveynlik beş temel ilke üzerinden de tanımlanmaktadır. Bunlar; bakım ve besleme konusunda sevgi dolu olma, esneklik göstererek çocukların mizacını destekleme, net kurallar ile akılcı, güven ortamı ile koruyucu, uygun davranışlar ile çocuklara rol model olma gibi davranış tarzlarını içermektedir (Kulkarni, 2010, aktaran Seay vd., 2014). Burada asıl önemli olan anne babaların, çocuklar için en doğruyu bildiği konusunda direktmeden, eksikliklerinin olabileceği noktalar olduğunu fark ederek, çözümsüz kalınan yerlerde destek alma ve öz eleştiri yapmalarındır. Karşılaşılan problemlerde sonuçlardan çok sebep ve amaçlar önem kazanmaktadır (Alpsoy, 2021).

1.3.3. Doğal Ebeveynlik

Bu yaklaşımının en önemli savunucularından olan Sears ve Sears (2001), doğal ebeveynliğin temelinde bebeklerin verdiği ipuçlarını anlamının ve bu ipuçlarına uygun cevaplar vermenin öneminden bahsetmektedir. Doğal ebeveynlikte aile içinde ebeveyn merkezli değil, çocuk merkezli bir yaşam biçimi vardır. Bu yaklaşımda en önemli etkenlerden birisi anne, baba ile bebek arasındaki bağlanma olduğunu da ifade etmektedir (Sears & Sears, 2001).

Doğal ebeveynlikte çocuğa herhangi bir davranışı öğretmekten çok ona irade kazandırma çabası vardır. Çocukların bir davranışı baskı ile değil kendi isteği ile kabul etmesi önemlidir. Aksi halde zorla kazandırılan davranışların geçici olduğu ifade edilmektedir (Dönmez, 2019).

Çocuğun her ağlaması açık bir iletişim isteği olarak görülür, ebeveynler çocukların ihtiyaç ve duygusal isteklerini kabul eder ve bu ihtiyaç mesajlarına karşı doğuştan gelen bir içgüdü ile yanıt verir (Dalkıran, 2023). Anne figürü devamlı olarak çocukların fizyolojik ve psikolojik iyiliğine odaklanmış bir kişi olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşımda ebeveynlik, annenin çocuk için günün her saati müsait olması, çocuğun hayatının her alanına sürekli bir odaklanma şeklinde de ifade edilmektedir (Sears ve Sears, 2001).

1.3.4. Koşulsuz Ebeveynlik

Koşulsuz ebeveynlik içinde birden çok tutumu barındıran bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna göre anne ve babalar ödül ya da ceza yöntemlerini kullanmak yerine çocukların derinlerine ulaşılarak yaşadıkları durumları dikkate almalı ve sonuçlara odaklanmamalıdır. Sonuçların ortaya çıkmasında rol oynayan nedenler ve öncesi daha çok önemsenmektedir. Koşulsuz ebeveynliğin temelinde anne babaların temel sorusu şu olmalıdır: “Bu durumun çözülmesini kendim için mi yoksa çocuğum için mi önemli buluyorum?”. (Kohn, 2020).

Koşulsuz ebeveynliği benimseyen anne babalar, çocukların sorumluluk sahibi, bağımsız kararlar alabilen bireyler olarak yetişmesi için çabalamaktadır. Ebeveynler kendi isteklerinden çok çocukların neye ihtiyaç duyduğuna odaklanmakta ve tek bir davranışa yoğunlaşmak yerine çocuklarını bir bütün olarak değerlendirmektedirler (Kohn, 2020).

1.3.5. Helikopter Ebeveynlik Kavramı

Son dönemlerde toplumda yaşanan birçok farklı gelişme aile yapılarında birtakım değişikliklere neden olmuştur. Geniş aile yapılarının yerini çekirdek aile yapısına bırakması, şehir yaşam tarzının artması ile birlikte çocukların sokaklarda oynayamaması, teknolojik gelişmelerin artması gibi daha birçok etken anne babaların çocuk yetiştirme tarzını kalıcı olarak etkilemektedir (Marım ve Kahveci, 2021). Ortaya çıkan bu yeni ebeveynlik stillerinden birisi “Helikopter Ebeveynlik” olarak ifade edilmiştir. Helikopter ebeveynlik teriminden ilk olarak Ginott’un “Ebeveynler ve Çocuklar” isimli kitabında bahsedildiği ancak kavramsal olarak ilk defa Cline ve Fay (1990) tarafından ortaya atıldığı ifade edilmektedir (Padilla-Walker ve Nelson, 2012). Kavramın çıkış noktası bir çocuğun “annem başımda helikopter gibi dolaşıyor” benzetmesi ile olmuş ve Cline ve Fay (1990) “Parenting

with Love and Logic: Teaching Children Responsibility” isimli kitabında bu benzetmeden yola çıkarak helikopter ebeveynlik terimini kullanmıştır (Lapsekili Uysal, 2020).

Helikopter ebeveynlik kavramı ülkemiz literatüründe yeni yeni yer edinmeye başlasa da dünya literatüründe bu kavram daha önceki yıllardan yerini almıştır. Özellikle Amerika ve Güney Kore gibi ülkelerde helikopter ebeveynlik tutumu konusunda birçok araştırma olduğu belirtilmektedir. Yapılan bu araştırmaların ortak çıkarımlarına bakıldığında bu ebeveynlerin, aşırı korumacı, çocuklarının hayatlarının her alanına aşırı müdahale eden ve akademik anlamda başarı odaklı oldukları ifade edilmiştir (Hershatter ve Epstein, 2010; Kwon, vd., 2016).

Helikopter ebeveynlik, ilk olarak 1946-1964 senelerinde doğan ve İkinci Dünya Savaşı sonrası nüfusun hızla artması nedeni ile “babyboomers-bebek patlaması” şeklinde adlandırılan kuşakta görülmüştür. Ebeveynlerin, bu şekilde isimlendirilmelerinin nedeni çocuklarının yaşamlarına kontrolcü ve kapsayıcı yaklaşımları nedeniyle olmuştur (Lapsekili Uysal, 2020). Helikopter ebeveyn tutumunun ve bu tutumla büyüyen çocukların en fazla olduğu nesil, 1965-1980 senelerinde doğan X Kuşağı ve 1981-1999 senelerinde doğan Y Kuşağı (Milenyum) olduğu vurgulanmaktadır. Bu kuşakların özellikleri arasında, X Kuşağı’ndaki bireylerin sorumluluk duygularının yüksek, sadık, rekabetçi, kanaatkâr ve idealist olduğu; Y Kuşağı’ndaki bireylerin ise başarı odaklı, para kazanma isteğinin ön planda olduğu, aile bağlarının güçlü olduğu görülmüştür. Dolayısıyla X ve Y kuşaklarının bu genel özellikleriyle, helikopter ebeveyn tutumlarının örtüştüğü söylenebilmektedir (Duygulu, 2018).

Genç nesil anne babalar ve sosyoekonomik açıdan ortalamanın üstünde olan ailelerde helikopter ebeveyn tutumunun daha fazla görüldüğü belirtilmektedir (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014). Geçmiş zamanlarda çocuklar günlerini evlerinden dışarıda arkadaşlarıyla çeşitli oyunlar oynayarak, ebeveynlerinden kısmen uzakta geçirirken; günümüzde anne babalar “elektronik göbek bağı” olarak adlandırılan telefonlarla mesajlaşma, sosyal medya, direkt arama gibi farklı yollardan çocuklarının nerede, ne yaptıklarını sık sık kontrol edebiliyorlar. Popüler basın, bu ebeveynleri “helikopter”, “hava yastıkları”, “ sinek kuşları”, daha uç benzetmelerde ise “hayalet avcıları”, “kara şahinler” gibi kavramlar kullanmıştır (LeMoyne ve Buchanan, 2011). Bu bağlamda helikopter anne babalar; çocukları yerine ödevlerini yapıyor, onlar adına tüm faaliyetlerini düzenliyor, başka şehirde olsa dahi çocuklarını uzaktan kontrol edebiliyor, kimi zaman aldıkları düşük notlar

ile ilgili öğretmenlerinden hesap sorabiliyorlar. İyi niyetle yapılan tüm bu davranışların ardında çocuğa “Sen yapamazsın, bu yaşta yaşamını tek başına dengelemen çok zor, bu nedenle ben de işin içinde olmak zorundayım” mesajı verdiklerinin farkına varmıyorlar (Marım ve Kahveci, 2021).

Sonuç olarak helikopter anne babaların kötü niyet barındırmayan bu tutumları çocuklarını pasif bireyler haline getirmekte ve çocukların onaylanmamış ama mantıklı riskler almalarını engellemektedir (Gardner ve Davis, 2014, aktaran Marım ve Kahveci, 2021).

1.3.5.1. Helikopter Ebeveynliğin Özellikleri

Helikopter ebeveynlik; çoğunlukla çocukların gelişimiyle uyumsuz olan, ebeveynlerin aşırı kontrol ve koruma davranışlarını içeren, çocukların hayatlarını eğitim, güvenlik gibi birçok alanda takıntılı derecede takip eden, aşırı programlayıcı ve mükemmeliyetçi anne babaları isimlendirmek için kullanılan bir terim olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tutumda ebeveynler çocukları ile sürekli bir iletişim halinde olmayı isterler. Çocuklarının yerine kararlar verme, onların yerine problemlerini çözme, yaptıkları işlere müdahalede bulunma davranışlarının da sıklıkla bu tutumda olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca helikopter ebeveyn tutumunun düşük özerklik ve yüksek kontrol davranışları içerdiği de bilinmektedir (Ching vd., 2022; Lee ve Kang, 2018; LeMoyné ve Buchanan, 2011; Marım ve Kahveci, 2021). Aşırı korumacı ve kontrolcü olan bu tutuma sahip ebeveynlerin, çocuklarından beklentileri en çok akademik alanda yüksek olmaktadır. Çocuklarının yerine ödevlerini yapma, meslek seçimlerini kendi beklentileri yönünde benimseme, sosyal çevrelerine hâkim olma gibi kontrol davranışları sıklıkla görülebilmektedir (Duygulu, 2018).

Son çeyrek yüzyılda birçok kültürde artmakta olan helikopter ebeveyn tutumuna her ailede rastlanmakla birlikte sosyoekonomik düzeyi daha yüksek ailelerde daha sık görülmektedir. Bu tutum çoğunlukla tek veya az çocuklu ailelerde gözlenmektedir. Ebeveynler sürekli çocuklarının bir şeyi yanlış yapmış olma ihtimalini düşündüklerinden kaygı düzeyleri de bununla beraber yükselmektedir (Yılmaz, 2019). Tüm bunlara ek olarak son dönemlerde yaşanan terör olayları ve bazı savaşlar ebeveynlerde “Dünyanın artık güvenli bir yer olmadığı” fikirlerinin artmasına dolayısıyla korumacı tutumlarının da artmasına neden olmaktadır. Anne babalar çocuklarının deneyimleyerek hayatı öğrenmelerine fırsat tanımayıp sahip oldukları tüm imkânları çocuklarına adayarak onları yük ve sorumluluklardan korumaya çabalyorlar (Duygulu, 2018). Temelde bu tutum ve

davranışlar, ebeveynler tarafından iyi niyetle yapılıyor olsa da sonuçlarına bakıldığında yaşamın her döneminde ortaya çıkabilen olumsuz sonuçlara neden olduğu belirtilmektedir (Güçlü ve Çok, 2021; Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019).

Helikopter ebeveynler, çocuklarının hayatlarında onlar adına önemli kararları vermeye çalışır ve çocuklarının sorunlarını çözdüklerinde kendilerini iyi anne ve baba olarak görürler. Çocuklarını faaliyetlerinde onlar yerine karar verme, çocuklar yerine hedef belirleme, karşılaşılan engelleri çocukları yerine ortadan kaldırma en çok karşılaşılan helikopter ebeveyn davranışlarıdır. Ebeveynlerin bu davranışlarının iletişim biçimlerine de yansıdığı, konuşmalarında “bugün çok yorulduk”, “sınavlardan başarılı olduk” gibi çoğul özne kullandıkları görülmüştür (Kelly vd., 2017; Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019). Helikopter anne ve babaların, çocukları ile olan iletişimlerine bakıldığında ise yoğun bir iletişim varmış gibi görülse de aslında bu iletişim daha çok beklentiler, verilen görevler, öğütler, okul ödevleri vb. konular etrafında gerçekleşmekte ve yüzeysel bir iletişim tarzı olduğu bilinmektedir (Kelly vd., 2017).

Sürekli olarak çocuklarından bahsetme, çocukların her anı faaliyetlerle doldurma, çocuğun yapabileceği sorumlulukları onun yerine yapma, okul hayatları veya okuldaki sorunlarıyla ilgili eğitimcilere rahatsızlık verecek derecede ilgilenme bu anne babaların belirgin diğer özellikleri arasındadır (Yılmaz, 2019). Çocuklarını ve onlarla ilgili olan her şey devamlı olarak anne babaların hayatlarının odağındadır. Çocuklardan sürekli başarı beklentileri olması, onlar adına akademik ve sosyal programlar düzenlemeleri yine sık görülen özelliklerindedir. Bu ebeveynler çocuklarının hayattaki tüm olumsuzluklardan korumak istemekte ve onlara sorunsuz bir yaşam sunma arzusu içindedirler. Ancak bu davranışlar çocukların mutluluğu için yapılmış olsa da gelecekteki hayatlarında zorluklara, problemlere karşı savunmasız kalmalarına sebebiyet vermektedir (Çok vd., 2022). Helikopter ebeveynlik tutumu konusu son yıllarda çalışmaları artarak devam eden bir konu olup mevcut araştırmaların çoğu da bu tutumun bireylerin gelişimi ve psikolojisi üzerinde birçok olumsuz etkisi olduğunu ortaya çıkarmaktadır (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014; LeMoyne ve Buchanan, 2011; Odenweller vd., 2014). Özellikle ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde bireyler bağımsızlaşmaya çalıştıkça özerklik ihtiyacında da artış olmaktadır. Bu nedenle anne babalar çocukların hayatlarındaki müdahale ve kontrollerini, çocukların gelişim seviyelerine göre ayarlamalıdır.

Helikopter ebeveyn tutumunun belli başlı nedenlerine bakılacak olursa bunlardan bir tanesinin ebeveynlerin çocuğun bedensel, akademik, sosyal ve duygusal yönden herhangi bir

problem yaşaması endişesi ve korkusu olduğu belirtilmektedir. Bunun yanı sıra dünyada yaşanan olaylara karşı duyulan güvensizlik, dünyadaki ekonomik problemler vb. nedenler aileleri çocuklarına karşı daha fazla koruma ve kontrol davranışları göstermeye itmektedir. Kendi çocukluğunda yeterince sevildiğini hissetmeyen, ihmal edildiğini düşünen ebeveynlerin bunun bir telafisi olarak çocuklarına karşı helikopter tutum sergilemesi de bir başka sebep olarak gösterilmektedir (Yılmaz, 2020).

1.3.5.2. Helikopter Ebeveynliğin Çocuklar ve Ergenler Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Helikopter ebeveynliğin, çocuğun normal gelişimine müdahalede bulunan, dolayısıyla normal gelişim basamaklarını bozan, yalnızca çocukluk dönemi değil ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerinde de olumsuz etkilerinin devam ettiği bir yaklaşım olduğu belirtilmektedir. Çocukların birçok günlük yaşam becerisinden yoksun, psikolojik sorunlar yaşamaya eğilimli, iş hayatında ve özel hayatında sürekli problemler/başarısızlıklar yaşayan bireyler olarak yetişme ihtimallerinin çok yüksek olduğu da ifade edilmektedir (Güçlü ve Çok, 2021; Marım ve Kahveci, 2021). Bu ebeveynler çocuklarını olumsuz deneyimlerden, problem durumlarından koruduğu, sorunları onlar adına çözdüğü için çocukların özerkliğinin gelişimi adına uygun deneyimleri yaşamalarını da engellemiş olurlar (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014; Padilla-Walker ve Nelson, 2012). Özellikle ergenlik dönemindeki gençlerin, kendi başlarına halletmeleri gereken sorumluluklar için ailelerine bağımlı kalmayı sürdürdükleri, iş dünyasına girdiklerinde yaşadıkları problemlerin çözümü için yine ebeveynlerinden yardım beklentisini devam ettirebilirler (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014).

Aile yaşantısı içerisinde çocukların yapabileceği birçok beceri ebeveyn tarafından yapıldığı için deneyimleyerek öğrenme şansı çocukların ellerinden alınmış olmaktadır. Ebeveynlerin müdahale konusunda duracakları yeri bilmemeleri ve gereğinden fazla müdahaleleri çocukların kendi kendilerine yetebilmesini engellemektedir. Bundan dolayı düşük özgüven ve yetersizlik duyguları helikopter ebeveynlik tutumu ile yetişen çocukların temel sorunlarından olmaktadır (Duygulu, 2018). Helikopter ebeveynlik tutumunun birey üzerinde bıraktığı en önemli etki “ Bunu kendi başıma yapmam konusunda annem babam bana güvenmiyor.” düşüncesidir. Dolayısıyla kendi başına karar alamayan, plan yapamayan, sorunlarını çözemeyen, başarısızlık duygusuyla tanışmamış kişilik yapıları oluşmaktadır. İlerleyen yıllarda da yalnızlaşarak, düşük özgüven/özsaygı ile yetersizlik duygularını yoğun

şekilde yaşayan yetişkinlere dönüşmektedirler (Duygulu, 2018; Kouros vd., 2017; Yavuzer, 2022a).

Odenweller vd. (2014) araştırmalarında, yaşamın ilerleyen dönemlerinde ebeveynlerin bu aşırı koruma ve kontrol davranışlarını azaltmasının veya bırakmasının çocuklarının hayatlarını yönetememe, karar vermede zorlanma, dış kontrol ve onay ihtiyacı duyma, başka insanlara bağımlılık, problemlere baş etmede başarısızlık gibi durumlar yaşadıklarını ortaya koymuşlardır. Aşırı koruma ve kontrol davranışlarının yoğun olduğu helikopter ebeveynlik tutumunun, çocukluk ve ergenlik yıllarını uzattığı, bireylerin kişiliklerinde özellikle olumsuz olan kalıcı etkiler bıraktığı, bu bireylerin yeni fikir ve girişimlere kapalı oldukları, kendilerini savunmasız, kaygılı, bağımlı hissettikleri, diğer bireylere kıyasla daha fazla anksiyete ve depresif ruh hallerinin olduğu, yaşam tatmin duygularının daha az olduğu, gerekli psikososyal olgunluğa erişemedikleri ifade edilmektedir (Odenweller vd., 2014; Özdemir, 2023). Ebeveynlerince korunup başarısızlık hissi yaşamayı engellenen, sürekli övgü ile büyütülen bu bireyler, iş hayatına başladıklarında çoğunlukla pozisyonlarından, maaşlarından memnun olmaz, gerekli ilgi ve takdiri göremediklerini düşünürler (Vinson, 2013).

Helikopter ebeveyn ile yetişen bireylerde eğitim süreçleri boyunca hissettikleri akademik kaygı düzeylerinin başkalarına daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Ganaprakasam vd. (2018), araştırmalarında neredeyse bütün davranışlarını düzenleyen ebeveynlerinden kaynaklı çocukların, başka bir bireye bağımlılık duyguları ve akademik alanda başarılı olma kaygılarının yüksek olduğu ifade edilmiştir (Ganaprakasam vd., 2018). Çocuklarının tüm alanlarda başarılı olmasını isteyen bu ebeveynler, bunun için çocuklarını birçok farklı kursa veya özel derse gönderirler ve bu kursların çocuklarını geliştirip onları mutlu edeceğine inandıklarını belirtirler. Ancak literatüre bakıldığında kursların birçoğunun çocukların yeteneklerini yansıtmadığı, dolayısıyla da başarısız olma korkusu yaşamalarına neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu yoğun tempo içerisinde sosyal hayatlarına fazla vakitleri kalmayan çocukların motivasyon kaybına uğradıkları da görülmüştür (Schiffirin vd., 2015). Helikopter ebeveynlerin aşırı katılımcı tutumları, çocukların okula, derslere, eğitimcilere yönelik tutumlarını da olumsuz anlamda etkilemektedir. Yapılan araştırmalar, bu ebeveyn tutumu ile büyüyen çocukların ders katılım oranlarında, okula bağlanmalarında ve özsaygılarında düşüşe neden olduğunu da göstermektedir (LeMoyne ve Buchanan, 2011; Odenweller vd., 2014; Padilla-Walker ve Nelson, 2012). Helikopter ebeveynlik tutumlarının

genel anlamda çocukların eğitim hayatını ve akademik becerilerini negatif yönde etkilediği görülmektedir.

1.4. Sosyal Onay İhtiyacı

Sosyal onay ihtiyacı; bireylerin topluma adapte olması, diğer insanların kendisi ile ilgili düşünce ve beklentiler konusunda kaygılanması, başkalarının yargılarının önemsemesi, bulunduğu topluluk tarafından beğenilme isteği nedeniyle kabul göreceği davranışlar sergilemesi şeklinde tanımlanmaktadır (Karaşar ve Öğülmüş, 2016a; McCollum, 2009; Murtezaoğlu ve Çıkrıkçı, 2022; Twenge ve Im, 2007). Kişilerarası ilişkilerde önemli bir yeri olan sosyal onay ihtiyacı, hem yakınlaşma ve sosyal bağların kurulmasında hem de kişilerin hayatlarını başkalarının beklentilerine göre düzenlemesine neden olan bir durum olarak görülmektedir. İçinde yaşanan kültür, sosyal onay ihtiyacını önemli ölçüde etkileyen etkenlerin başında gelmektedir (Karaşar ve Öğülmüş, 2016a). Yakın sosyal ilişkilerin olduğu toplumlarda, başkalarının onayını almak çok önemlidir çünkü bireylerin toplum içindeki profilleri kabul edilebilir olmalıdır. Ancak daha gevşek ilişkilerin olduğu toplumlarda bireyler kendi benliğine bağlı kalmak konusunda daha karardır ve kabul gören davranış biçimi de budur (Twenge ve Im, 2007). Bizim kültürel yapımızda da, diğer insanların görüşlerinin önemsendiği ve sosyal onay ihtiyacının özellikle “Elalem ne der?” sorusu ile kişilerin davranışlarına etki ettiği gözlenmektedir. Örnek olarak; kişilerin giyim tarzları, ev içi yaşam biçimleri, insanlarla olan ilişkileri, evlenme kararları vb. birçok yerde sosyal onay ihtiyacının etkilerinin olduğu ve önemsendiği gözlemlenebilmektedir (Karaşar ve Öğülmüş, 2016a).

Onay alma ihtiyacı yüksek olan kişiler kendilerini güvende hissetmedikleri, zor ve stresli durumlarda başkalarına ihtiyaç duyarlar. Birilerinin kendilerine her şeyin yoluna gireceğini söylemesiyle ve güven vermesiyle teskin olabilirler (Değirmenci ve Demirli, 2019). Ayrıca sosyal onay ihtiyacı yüksek olanlarda hayır diyememe, popülerlik kazanmak adına hoş olmayan davranışlar yapma, iyi bir izlenim bırakmayı aşırı şekilde önemseme, sürekli birilerini memnun etme çabasına girme, diğerlerinin beğenisini kazanmaya ihtiyaç duyma, başkaları tarafından nasıl değerlendirileceği konusunda kaygılanma gibi davranışlar görülebilmektedir. Bu bireyler dışlanma, terk edilme kaygısından dolayı diğer kişilerle aralarının bozulmasına tahammül edemezler, düşmanlık ve eleştirileri önlemek için çaba sarf ederler (Karaşar, 2014).

Yüksek düzeyde sosyal onay ihtiyacı duyan bireylerin, ebeveynleriyle yaşamlarının erken dönemlerindeki ilişkilerinin bu duruma neden olabileceği belirtilmektedir (Burns, 2016). Bireyler doğdukları andan itibaren anne ve babalarının verecekleri bakıma ihtiyaçları olup zamanla bu ihtiyaç anne babanın onayı ve sevgisiyle yer değiştirmektedir. Bu durum sosyal onay ihtiyacının ebeveyn-çocuk ilişkisiyle de ilişkili olabileceğini göstermektedir. Kişiler onay ihtiyacından dolayı kendi isteklerinden çok ebeveynlerinin veya diğer bireylerin beklentileri doğrultusunda davranma eğilimi gösterebilmektedirler (Karaşar ve Öğülmüş, 2016b). Hudson ve Rapee (2000) çalışmalarında sosyal kaygısı olan kişilerin, aşırı korumacı, aşırı kontrolcü, ilgisiz veya reddedici tutumlar içerisinde olduklarını belirtmektedir (Hudson ve Rapee, 2000). Aşırı korumacı tutumlarda çocuklar, bağımsızlık kazanamama ve yeteneklerini keşfedememe gibi durumlar yaşayabilmektedir. İlgisiz veya reddedici tutumlar ise çocukların onaylanma ve kabul görme ihtiyacı hissetmesine yol açabilir. Dolayısıyla bu tutumlarla yetişen çocuklar, ileride sosyal kaygısı olan ve sosyal onay ihtiyacı yüksek olan kişilik yapıları geliştirebilmektedir (Takako, 1994, aktaran Erkan, 2002).

Bireyler yaşamlarının başından sonuna kadar çevre ile etkileşim içinde olduğundan sosyal çevre hayatın her alanında etkili olan önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla kişinin sosyal çevresindeki bireyler ile geliştirdiği ilişki ve iletişim biçimleri de önemli hale gelmektedir. Bireylerin oluşturduğu bu sosyal etkileşimin önemli unsurlarından birisinin de kişilerin diğer insanların onayına verdiği değer olduğu bilinmektedir (Murtezaoğlu ve Çıkrıkçı, 2022). Hayatın ergenlik dahil tüm dönemlerinde bireyin duygu, düşünce, tutum ve davranışlarını anlayabilmek için içinde yetiştiği çevreyi tanımak, ergenlerin yaşadığı gerek duygusal gerekse fiziksel değişimleri göz ardı etmemek gerekir. Birçok değişim süreci ile birlikte zorlayıcı bir dönem olan ergenlik döneminde lise öğreniminin başlaması, bireyler için başlı başına bir endişe durumu oluşturmaktadır (Murtezaoğlu ve Çıkrıkçı, 2022; Yavuzer, 2022b). Ayrıca aşırı kısıtlayıcı, aşırı koruyucu veya ilgisiz ebeveynlerle büyüyen bireylerin bağımsızlık hissi ve yeteneklerini keşfetmesi engellendiği için kişiler bağımlı kişilik özellikleri, güçlü bir onay alma ve kabul görme ihtiyacı, olumsuz değerlendirilme korkusu gibi durumlar yaşayabilmekte ve yaşamının ileriki zamanlarında bu kişiler sosyal kaygı geliştirebilmektedir (Erkan, 2002).

Sosyal kaygı, bireyin kalabalık içinde konuşma, yemek yeme veya yeni insanlarla tanışma vb. gibi neredeyse tüm sosyal etkinliklerden kendini geri çekme isteği ile kendini göstermektedir. Çünkü kişiler bu gibi durumlarda, diğer insanlar tarafından dikkatli bir şekilde izlendiği, incelenip değerlendirildiği fikrine kapılmaktadır (Erkan, 2002). Sosyal

kaygının diğer kaygı türlerinden farkı gerçek veya hayali ortamlarda, başkaları tarafından değerlendirilmek veya değerlendirilme ihtimalinin olmasıdır. Kısaca değerlendirilme kaygısı olarak da bilinen bu kaygıda, sadece başkaları tarafından algılanma, değerlendirilme şekli değil, değerlendirilme olasılığının varlığı bile gerginlik yaratmaktadır (Beck ve Emery, 1985, aktaran Erkan, 2002).

Sosyal onay ihtiyacı ile ilgili değişkenlerden bir diğeri de mükemmeliyetçilik kavramıdır. Diğer insanların düşündükleri ile ilgili yüksek endişesi olan kişilerin mükemmeliyetçi kişiler olduğu ve mükemmeliyetçi olan bireylerin yüksek onay ihtiyacı içerisinde olduğu ifade edilmektedir (Antony ve Swinson, 2009, aktaran Karaşar ve Ögülmüş, 2016b). Mükemmeliyetçilikle ilgili yatkinlığın başkaları tarafından sevilme, kabul görme/ reddedilme, onaylanma gibi ihtiyaçlarla tetiklendiği gözlenmektedir. Ayrıca mükemmel olma ile ilgili kaygılanan bireylerin, hayal kırıklıkları yaşadıkça, psikolojik sorunlar yaşayabileceği de belirtilmiştir (Tuncer ve Voltan Acar, 2006).

Mutluluk kavramı, sosyal onay ihtiyacı ile ilintili olan değişkenlerden bir tanesidir. Sosyal onay ihtiyacını ifade eden “Başkaları ne der?” sorusu, insanların mutlu bir hayat sürmesinde diğer bireylerin ne denli etkili olabileceğini göstermektedir (Karaşar, 2014). Bireyci toplumlarda mutluluk, bireylerin kendi isteklerini gerçekleştirilmesiyle bağlantılıdır ve bu toplumlar mutluluk listelerinde üst sıralarda yer alır. Toplulukçu toplumlarda ise gruptaki uyum önemlidir. Bireyciler, başkalarının beklentilerine göre hareket ettiklerinde mutluluklarını kaybederken, toplulukçular için grup uyumu mutluluğun kaynağıdır (Diener ve Biswas-Diener, 2008). Buradan yola çıkarak diğer insanlar tarafından onaylanma ihtiyacının, bireylerin mutluluklarını etkilediği söylenebilir.

1.5. Problem ve Problem Çözme Becerileri

Literatüre baktığımızda problem kavramının pek çok farklı tanımının yapıldığı görülmektedir. Problem, bireylerin akıllarında tutarsızlıklara, karmaşıklıklara sebep olan belirsizlik olarak ifade edilebilir. Bu nedenle eğitimcilerin birçoğunun problem çözme, öğrenme ve düşünme becerilerini önemseydiği görülmektedir. İnsanlar, problemlerle karşılaştıklarında bu problemleri ortadan kaldırmak amacıyla çözüm için veriler toplama ve bu verileri analiz edebilme yeteneklerine sahip olmaları önemlidir (Topal ve Alkan, 2010). Morgan’a (1991) göre, problem, kişilerin hedeflediği odaya ulaşma sürecinde karşısına çıkan engeller sonucunda yaşadığı çelişkili durumlardır. Problemleri algılama biçimi bireyden

bireye deđiŖeceđinden, çözümler davranışları da buna göre değişiklik gösterecektir. Yapılan bir diğer tanıma baktığımızda ise problemin, bir sistemde ya da bireyin iç dünyasında strese neden olan, çözümlenmedikçe sistemin işleyişini zorlaştıran, bireyi huzursuz eden, hemen açıklanamayan ve çözümlere ulaşması gereken herhangi bir durum olarak nitelendirilmiştir (Öğülmüş, 2001).

Problem, günlük yaşamın akışı içinde karşılaşılan durumlar veya sorumluluklarla başa çıkarken işe yarar bir neticeye ulaşmak amacıyla bireylerin harekete geçmesini gerektiren durumlara söylenmektedir. Ancak bir ya da birkaç engel ile karşılaşılmaması, efektif bir sorun çözümler davranışının gelişmesini zorlaştıracaktır. Bu engeller, hem bireyin kendisinden hem de çevresel faktörlerden kaynaklanabilir. Genellikle, bireylerin karşılaştığı engeller; problemin yenilik, belirsizlik ve öngörülemezlik gibi özelliklerinden ya da bireyin problemle çatışan talepler, beceri yetersizlikleri veya kaynak eksikliği gibi durumlarından kaynaklanabilir (D'zurilla vd., 2004).

Tüm bu tanımlara incelendiğinde, bir olayın problem olarak adlandırılması için ilk olarak mevcut durum ile ulaşılması gereken durum arasındaki ayrımın yapılması, bu ayrımın algılanması, algılanan durumun endişe verici olması ve bu endişeli durumun ortadan kalkması için adım atılması gerekmektedir (Öğülmüş, 2001).

1.5.1. Problem Çözümler Basamakları ve Yaklaşımlar

Problemlerin çözümler sürecinde her insan kendince farklı yöntemlere başvurmakta olup bilinen en eski yöntemlerden birinin ise deneme yanılma yöntemi olduğu belirtilmektedir. Ancak deneme yanılma yöntemi sorunları her zaman çözümlenmemekle birlikte kimi zaman sorunu daha da kötü bir duruma getirmektedir. Bu nedenle kuramcılar tarafından akılcı ve bilimsel yaklaşımlar gibi çeşitli çözümler yöntemlerini içeren problem çözümler basamakları geliştirilmiştir (Öğülmüş, 2001). Ancak genel anlamda hepsinde problemin adlandırılması, hipotezlerin toparlanması, kontrol edilmesi ve neticelendirilmesi şeklinde dört temel aşama bulunmaktadır (Mandell, 1980, aktaran Çolpan Kuru, 2021). Aşağıda farklı kuramcılara ait bazı problem çözümler yaklaşımlarından bahsedilmiştir.

Dewey'e (1997) göre, problem çözümler süreci; öncelikle problemin belirlenmesi ile başlamakta, ardından çözümlerle ilgili olası hipotezlerin oluşturulması, problemle ilgili kanıtların derlenmesi, hipotezlerin kontrol edilmesi ile devam etmekte ve son olarak da

ulaşılan çözümlerin belgelendirilmesi aşaması ile sonlanmaktadır (Dewey, 1997, aktaran Sezgin, 2011).

Problem çözüme sürecini dört ayrı basamağa ayıran Polya (1945), öğretmen ve öğrencilere farklı problemlerin çözümü konusunda rehberlik etmektedir. Bu dört basamağı, bir problem olduğunu algılama, buna yönelik plan geliştirme, geliştirilen planı pratiğe dökme ve geriye dönük denetim yapma şeklinde ifade eden Polya, buradan yola çıkarak ayrıntılı problem çözme süreçlerini sınıflandırmış ve eleştirel düşünmeyle bağlantısını ortaya çıkarmıştır (Polya, 1945, aktaran Türnüklü & Yeşildere, 2005).

Johnson da problem çözme sürecini dört basamaya ayırmıştır. Bunlar; tanıma, üretme, kuluçka ve değerlendirmedir. Tanıma basamağında, sorunu yaratan durum ve engeller anlaşılmasına çalışılır. Üretim basamağında, farklı çözüm yolları aranır ve uygulanmaya çalışılır. Bu aşamada çözümler işlevsiz kalırsa, sorun çözme süreci kuluçka aşamasına girmektedir. Kuluçka aşamasında sorun bir müddet kenara bırakılır ve zihnin farklı bir şekilde çalışmasına fırsat verilir. Son basamak olan değerlendirme aşamasında ise sorun tekrardan ele alınıp değerlendirilmeye başlanır (Özdil, 2008).

Problem çözme süreçlerinde duyguların da var olduğunu ve davranışların arkasındaki duygu ve düşüncelerin de göz önünde bulundurulmasının önemli olduğunu belirten Mountrou, 5 basamaktan oluşan bir problem çözme yaklaşımı önermiştir. Bu yaklaşımın basamakları sorunu tanımlama, duyguları dile getirme, olumsuz inancı belirleme, olumlu inancı oluşturma, geleceği zihinde tasarlama şeklinde isimlendirilmiştir (Demirtas ve Dönmez, 2008).

Kişilerin problem çözme şemalarına hakim olması ve şemaları kendine göre uyarlayıp problemi çözmesi gerektiğini ifade eden Hicks, problem çözme sürecini altı basamağa ayırmıştır. Bu aşamalar; problemin kaynağının bulunması, bilgilerin toplanması, problemin kaynağının yeniden bulunması, gerekli çözümlerin üretilmesi, en iyi çözümün seçilmesi ve bulunan çözümün gerçekleştirilmesi şeklindedir (Hicks, 1994, aktaran Çolpan Kuru, 2021).

D'Zurilla ve Goldfried'in 4 basamaklı problem çözme yaklaşımında amaçlanan bireylerin problemi tanımlayabilmesi ve bu probleme çözüm üretebilmek için uygulaması gereken aşamaları öğretmektir. Süreç yöneliminin en bilinen örneği olan bu yaklaşımda

sorunu tanımlama, alternatif çözümler üretme, en iyi çözümü seçme plan yapma ve uygulama, sonucu değerlendirme basamakları yer almaktadır (D'zurilla vd., 2004).

Myrna B. Shure ve David Spivak'ın geliştirmiş olduğu "Ben sorun çözebilirim" yaklaşımında ise kişilerin problemlerini kendi başına çözmesi ve bu sayede kişilerin problem çözme becerilerini geliştirmesi gerektiği belirtilmektedir. Ben sorun çözebilirim yaklaşımı, problemleri çözerken duyguları da önemseyerek kişilerin, başkalarının hislerini anlamaya teşvik eder. Burada amaçlanan, bireylere ne düşüneceklerinden çok nasıl düşüneceklerini öğretmek ve problem çözme becerilerini kazandırmaktır (Demirtas ve Dönmez, 2008).

Problem çözme sürecini altı basamağa ayıran Stevens'in problem çözme aşamaları; problemin fark edilmesi, gereken verilerin toplanması, problemin kaynağının bulunması, çözüm seçeneklerinin belirlenmesi, en iyi çözüme karar verilmesi ve problemin çözülmesi şeklindedir (Stevens, 1998).

1.5.2. Kişilerarası Problem Çözme Becerileri

İnsan, hayatı boyunca farklı ortamlarda bulunan ve farklı insanlarla iletişimde olan sosyal bir varlıktır. Bu etkileşimler sırasında bireyler arasında pek çok nedenden dolayı çatışmalar meydana gelmektedir. Evde, işte, parkta, okulda vb. herhangi bir ortamda bireyler arasında gerçekleşen bu çatışmalar kişilerarası problemler şeklinde ifade edilebilir (Arslan, 2005). Kişilerarası çatışma, aslında bir problem durumudur ve genellikle etkileşimde olan muhataplardan birinin sergilediği iletişim şekli ile olması gereken iletişim şekli arasında bir fark algılamasıyla ortaya çıkar. Bu fark, taraflarda gerginlik yaratır ve bu gerginliği ortadan kaldırma girişimlerinin engellenmesi, çatışmayı daha da pekiştirir (Öğülmüş, 2001). Birey yaşadığı bir kişilerarası problemin farkındaysa, hâlihazırda olan durum ile olması istenen durum arasındaki ayrılıktan kaynaklanan stresli durumdan sıyrılmak ister ve bu amaçla farklı yolları dener (Öğülmüş, 2001). Denediği bu yollar bizlere kişilerin bireysel özellikleri ve sosyal anlamda problem çözme becerileri hakkında bilgiler verebilir.

Problem çözme becerileri ile ilgili 'bilişsel', 'duygusal' ve 'sosyal' olmak üzere 3 farklı başlık altında incelenmektedir. *Bilişsel boyut* sorunun birey tarafından fark edilip çözüm ile ilgili birden fazla yol düşünülmesi, bu çözüm yollarının toparlanması, soruna yönelik en uygun seçeneğin bulunması ve tüm bu aşamaların bütünleştirilmesi gibi bilişsel süreçlerden oluşmaktadır. *Duygusal boyut*, daha çok kişilerarası problemlerde kişilerin sağlıklı bir

çözümüne kavuşabilmeleri adına kendisi ile birlikte karşısındaki kişinin de hissettiklerini anlamasını ve bu hislere yönelik tutum sergilemesini, ayrıca problemi çözerken meydana gelebilecek stres ile baş edebilme gibi süreçlerini içermektedir. *Sosyal boyutta* ise bir uzmandan yardım alma, aynı sorunlarla karşılaşan kişilerin başa çıkma yollarını öğrenme ve yazılı kaynaklardan destek alma gibi bazı davranışlar bulunmaktadır (Sonmaz, 2002).

Kişilerarası problemler sadece yetişkinlik döneminde değil yaşamın erken dönemleri olan çocukluk yıllarından itibaren görülebilen durumlardır. Erken çocukluk döneminde temelleri atılan kişilerarası problem çözme becerisi desteklendiğinde, çocukların empati kurma yeteneğinin geliştiği, iyi sosyal ilişkiler kurabildiği, kendi davranışlarının sorumluluklarını üstlendiği belirtilmektedir (Terzi, 2003). Hayatın ileri dönemlerine temel olabilmesi ve problem çözme becerilerinin günden güne gelişebilmesi için erken dönemden itibaren çocukların problem çözme becerilerinin desteklenmesi önem arz etmektedir (E. Yılmaz & Tepeli, 2013). Sosyal ilişkilerin okul öncesi dönemine göre daha fazla kurulduğu ilköğretim yıllarında da kişilerarası problem çözme becerileri ile ilgili verilen destekler çocuğun, sonraki dönemlerde sağlıklı sosyal ilişkiler kurmasına yardımcı olacaktır (Terzi, 2003).

Ergenlik dönemine doğru ise bireyler hem biyolojik hem sosyal duygusal hem de zihinsel birtakım değişim süreçlerinden geçmektedir. Bu değişim süreçleri içerisinde bağımsız olma isteği, ebeveyn çatışmaları, arkadaşlarıyla daha çok vakit geçirme isteği, kimlik arayışı gibi durumları içermektedir. Akademik zorluklarla birlikte başarıya isteği daha da ön plana çıkmaya başlayabilir (Santrock, 2012, aktaran Bedel ve Küçükköse, 2014). Ergenlik döneminde kişi, bağımsızlık arzusuna karşın önüne çıkan yeni sorumlulukların üstesinden gelmekte de bir o kadar zorlanmaktadır. Yoğun fiziksel ve ruhsal değişimler geçiren ve bunların sorunlarıyla baş etmeye çalışan ergen, diğer yandan da kimlik ve meslek arayışları içerisinde yaşadığı kararsızlıklar, belirsizlikler, çatışmaların üstesinden gelmeye çalışmaktadır (Bedel ve Küçükköse, 2014). İlköğretim çağındaki çocuğun sakin ve uyumlu yapısı yerini daha kaygılı, ani tepkilerde bulunan, zor beğenen bir yapıya bırakmaktadır. (Kulaksızoğlu, 2011; Yörükoğlu, 2023). Tam olarak olgunlaşamayan benliği ve belirsizlik durumlarından dolayı ergenlik döneminde kişi, çevresindeki aile üyeleri, öğretmenleri veya akranlarıyla sıklıkla anlaşmazlıklar yaşayabilmektedir. Bireysel dünyasının sınırlarını korumaya büyük önem veren ergen, diğer yandan da yaşadığı bu problemleri kendi başına çözmeye çalışmaktadır. Yaşanılan bu problemlerle başa çıkma başarısı, ergenin toplumda kendisini kanıtlaması ve kendisine bir yer edinmesi yönleriyle oldukça önemli

görülmektedir. Problem çözme becerileri, kişilerin bağımsız birey olarak var olması ve diğer insanlarla sağlıklı etkileşim kurması açısından en etkili faktörlerden birisidir (Demirci Danışık, 2005). Problem çözme becerisi, sonradan kazanılan bir özellik olup bireylerin, kendi kişilik özellikleri, ebeveyn tutumları, okulda aldıkları eğitimlerle farkında olmadan kendilerine özgü problem çözme stilleri geliştirdikleri söylenebilmektedir.

Çocuklarını hayatın olağan akışında stres yaratan tüm durumlardan korumaya çalışan helikopter ebeveynlerin, bu tutumları nedeni ile çocuklarının öz yeterlilik ve özgüven gelişimini olumsuz anlamda etkilemekte olup kimlik gelişimi, kişiler arası ilişkilerine de zarar verebildiği belirtilmektedir (Ganaprakasam vd., 2018; Givertz ve Segrin, 2014; Segrin vd., 2012; Sood ve Singh, 2021). Aşırı korumacı olan bu tutumun, çocukların kimlik gelişiminde önemli bir yeri olan özerklik gelişimi, öz düzenleme ve duygu düzenleme becerisi gibi gelişim alanlarını olumsuz anlamda etkilediği dolayısıyla çocukların temel yaşam becerilerinin zarar gördüğü ifade edilmiştir (Güçlü vd., 2022). İyi niyetle yapılan tüm bu davranışların uzun vadede çocuklarda, şişirilmiş benlik duygusuna, sürekli haklılık hissine, onay ve destek ihtiyacına, sağlıklı olmayan sosyal ilişkilere neden olabileceği belirtilmiştir (Givertz ve Segrin, 2014; Nie vd., 2023; Odenweller vd., 2014; Sood ve Singh, 2021). Helikopter ebeveyn tutumu ile yetişen çocukların, yetişkinlik dönemlerinde bağımsız olsalar dahi mesleki yaşam, sosyal ilişkiler ve akademik yaşam gibi birçok farklı alanda sorunlarla karşılaşmaya devam ettikleri ileri sürülmüştür (Beiter vd., 2015; Nie vd., 2023; Thurber ve Walton, 2012).

1.6. İlgili Araştırmalar

1.6.1. Helikopter Ebeveynlik İle İlgili Çalışmalar

Okant Yaşın (2018), 12 katılımcı ile derinlemesine görüşme yöntemi ile bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın amacı orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki helikopter ebeveyn ile büyümüş bireylerin, eğitim hayatlarından sonra iş ve aile yaşamı, sosyal çevresi ve bu alanlarda hissedilen sorumluluk ve aidiyet duygularının incelenmesi, yaşadıkları sorunların neler olduğunun anlaşılmasıdır. Katılımcılar ile kendi ebeveynlerinin davranış ve tutumları, kendi hayatları ile ilgili düşüncelerini öğrenmek amacı ile görüşmeler düzenlenmiştir. Bu görüşmeler sonucunda ebeveynleri helikopter tutum sergileyen kişilerin kendilerini başarısız gördükleri, ideallerini gerçekleştirme amacıyla hedef belirlemekte

güçlük çektikleri, iş ve genel yaşam memnuniyetlerinin düşük olduğu görülmüştür. Katılımcıların iyi seviye eğitim görebilecekleri kurumlara gitmelerine rağmen yaşam standartlarından tatmin olmadıkları sonucuna varılmıştır (Okant Yaşın, 2018).

Helikopter ebeveyn tutumu ile büyümüş 20-55 yaş arası 202 bireyle yaptıkları çalışmada Erkan (2019), kişilerin ebeveynlerine duygusal erişilebilirlik seviyeleri ile yetişkinlik dönemlerinde bağımlı kişilik özellikleri gibi durumların kişilerarası ilişki boyutları ile aralarındaki ilişkiye bakmayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında bağımlı kişilik özellikleri ve bireylerin onaylanma gereksinimleri ile aşırı kontrolcü ebeveyn tutumları arasında pozitif yönde korelasyon olduğu bulunmuştur. Bireylerin helikopter ebeveyn tutumuna maruziyetleri arttıkça ve ebeveyn duygusal erişilebilirlikleri azaldıkça onay bağımlılıkları artış göstermekte olup diğer bireylere güvenlerinin ve duygu farkındalıklarının azaldığı bulunmuştur (Erkan, 2019).

Yılmaz (2020) tarafından örnekleminin 11-22 yaş arasında değişen bireylerle yapılan çalışmada, Türkiye’de helikopter ebeveyn tutumunun görülme sıklığını yaş, cinsiyet, yaşanılan yer, eğitim düzeyi gibi değişkenler açısından incelemek amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarında, Türkiye’de annelerin babalara göre daha fazla helikopter olduğu, annelerin üçte birinin, babaların ise yedide birinin bu tutuma sahip olduğu, bunun yanı sıra büyük şehirlerde olan ve bir çocuğa sahip ebeveynlerin helikopter ebeveyn tutumu gösterme sıklığının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ancak bu tutumun çocukların cinsiyetlerine göre bir farklılık göstermediği saptanmıştır(Yılmaz, 2020).

LeMoyne ve Buchanan (2011), Amerika’da 317 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirdiği çalışmasında aşırı baskıcı ve aşırı koruyucu ebeveynler ile yetişen bireylerin psikolojik iyilik hallerinin diğerlerine oranla düşük seviyede olduğu belirlenmiştir. Ek olarak helikopter ebeveyni olanların ilaç kullanım düzeylerinin de daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Odenweller vd. (2014) tarafından 18-25 yaş arası 268 katılımcı ile yapılan bir çalışmada, helikopter ebeveynlik tutumu ile Y kuşağının yaşadığı bireysel ve kişilerarası problemler arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında ise helikopter ebeveyn tutumu ile büyüyen kişilerin nevrotik eğilimler sergilemeye daha yatkın olduğu, destek alma ve onaylanma konusunda başkalarına bağımlı olduğu ve etkili problem çözme becerilerinden yoksun olduğu görülmüştür.

Schiffirin vd. (2014), 297 kişiye helikopter ebeveynlik tutumu, özerkliği destekleyen ebeveynlik, depresyon, kaygı, yaşam memnuniyeti ve temel ruhsal ihtiyaçları ile ilgili farklı ölçekler uygulayarak kapsamlı bir araştırma yapmışlardır. Araştırma sonuçlarında helikopter ebeveynle büyümüş bireylerin büyük çoğunluğunda yüksek oranda depresyon görüldüğü ve yaşam memnuniyetlerinin de düşük olduğu bildirilmiştir. Ek olarak yine helikopter ebeveyn ile büyümüş bireylerin özerklik ve öz yeterlilik için gereken temel ruhsal ihtiyaçlarının da yeterli olmadığı gözlenmiştir (Schiffirin vd., 2014).

VanIngen vd. (2015), yaşları 16-28 arasında değişen üniversite öğrencileri bir bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Çalışmanın amacı, helikopter ebeveyn ile büyüyen bireylerin öz yeterlik ve akran ilişkilerine etkisini incelemektir. Sonuçlara bakıldığında ise ebeveynleri helikopter tutum sergileyen bireylerin düşük öz yeterlik gösterdiği, akranlarına yabancılaştığı ve akranları ile aralarında güven problemleri yaşadıkları görülmüştür (VanIngen vd., 2015).

Yapılan bir araştırmada, helikopter ebeveynlik tutumunun üniversite öğrencilerinin depresyon, anksiyete, öz yeterlik düzeyleri ve sosyal uyumları üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmıştır. 294 üniversite öğrencisi ile yapılan araştırma sonuçlarında, helikopter ebeveyn tutumu ile yetişenlerin daha yüksek depresyon ve daha düşük öz yeterlik seviyeleri olduğu, bu durumun da öğrencilerin akademik ve sosyal uyumlarına olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin ebeveynlerinin aşırı müdahaleci tutumundan memnun olmadığı ve daha az müdahaleyi tercih ettikleri görülmüştür (Darlow vd., 2017).

Schiffirin vd. (2021), 288 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirdikleri araştırmalarında helikopter ebeveyn tutumu ile yetişen ergenlerin prososyal davranışları arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamışlardır. Helikopter ebeveynlik prososyal davranışlarla direkt olarak bağlantılı bulunmamış olup anneye yönelik helikopter ebeveyn tutumunun, bireylerin özerklik ihtiyacını azalttığı için empati kurma, yardım etme gibi prososyal davranışlarını dolaylı da olsa olumsuz anlamda etkilediği görülmüştür.

1.6.2. Sosyal Onay İhtiyacı ile İlgili Yapılan Çalışmalar

2018 yılında Karaşar ve Baytemir tarafından 285 üniversite öğrencisi ile yürütülen araştırmada sosyal onay ihtiyacı ile mutluluk arasındaki ilişkide sosyal kaygının aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda sonuçlara bakıldığında sosyal onay ihtiyacı ile yargılanma endişesi, kendini değersiz hissetme ve sosyal geri çekilme arasında

pozitif yönlü; sosyal onay ihtiyacı ve kendini mutlu hissetme arasında ise negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir (Karaşar ve Baytemir, 2018).

Değirmenci ve Demirli'nin (2019) yaşları 18-50 yaş ve üzeri arasında olan 449 kişiyle yaptığı çalışmasında, çekirdek veya geniş ailede yetişmiş bireylerin sosyal onay ihtiyacı ile benliğin farklılaşması arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre aile tipinin çekirdek veya geniş aile olmasının kişilerin sosyal onay ihtiyacı ve benliğin farklılaşması üzerinde doğrudan bir etkisi olmadığı vurgulanmıştır. Ayrıca çalışmada benliğin farklılaşması ile sosyal onay ihtiyacı arasında genel anlamda negatif yönlü bir ilişki olduğu da bulunmuştur.

Anne ve babaya bağlanma ile sosyal onay ihtiyacının kişilerarası yeterliği yordayıcılığı arasındaki ilişkinin incelendiği ilişki desenli bir başka çalışmada, araştırmaya 321 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında, babayla olan bağlanmanın, anne bağlanmasına göre kişilerarası yeterliğe etkisinin daha fazla olduğu, sosyal onay ihtiyacı ölçeği alt boyutlarından olumlu izlenim bırakmaya çalışan katılımcıların da kişilerarası yeterliği zayıflatabileceği görülmüştür (Baytemir vd., 2017).

Lise öğrencileri ile gerçekleştirilmiş olan çalışmada Yahşi, sosyal onay ihtiyacı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda sosyal onay ihtiyacının alt boyutlarından sosyal geri çekilme ve olumlu izlenim bırakma alt boyutları ile öğrencilerin kaygı seviyeleri arasında doğrusal bir ilişki olduğu saptanmış, bireylerdeki kaygı seviyesi yükseldikçe başka insanlarda olumlu izlenim bırakma isteğinde artış olduğu görülmüştür (Yahşi, 2018).

Majör depresif bozukluk(MDD) tanısı konan bireylerde benlik saygısı ve sosyal onay ihtiyacının depresyon yordayıcıları olup olmadığını incelemeyi amaçlayan bir çalışmada, psikiyatri polikliniğine MDD tanısı ile başvuran 117 hasta ile çalışılmıştır. Araştırma bulgularında, depresyon düzeyini en çok düşük benlik saygısı ve sosyal geri çekilmenin yordadığı, erkek ve bekar bireylerin, olumlu izlenim bırakma alt boyutu puanlarının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Canlı ve Karaşar, 2021).

Twenge ve Im (2007) yaptıkları çalışmada, 1958-2001 yılları arasında ABD'de sosyal onay ihtiyacının nasıl değiştiğini incelemeyi amaçlamışlardır. 1958-1980 yılları arasında sosyal onay ihtiyacının belirgin şekilde azaldığını, 1980 yılından sonra ise sabit kaldığını

sonucuna ulaşmışlardır. Sosyal onay ihtiyacındaki farklılıkların, boşanma oranları, suç veya intihar oranları gibi durumlarla yakından ilişkili olduğu görülmüştür.

Steers vd. (2016), 280 üniversite öğrencisi ile dışadönüklük, Facebook kullanım süresi, sosyal onay ihtiyacı ve kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi için bir araştırma gerçekleştirmiştir. Sonuçlara bakıldığında sosyal onay ihtiyacı ile dışadönüklük ve kaygı arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca bu ilişkinin Facebook'ta daha fazla vakit geçiren ve sosyal onay ihtiyacı yüksek olan dışadönük bireylerde, Facebook'ta daha az zaman geçiren bireylere göre daha güçlü olduğu gözlenmiştir (Steers vd., 2016).

Bir diğer araştırmada, bireylerin psikolojik iyilik hali üzerinde etkili olan benlik algılarının, sosyal onay ihtiyacı ve depresyonla ilişkisini gözlemek amaçlanmıştır. Araştırma, yaşları 18-32 arasında olan 311 üniversite öğrencisi ile yapılmıştır. Çalışma bulguları, bağımlı kişilik özellikleri, sosyal onay ihtiyacını arttırmakta ve dolayısıyla depresyon belirtilerinin artmasına neden olduğunu göstermektedir. Ayrıca bağımsız kişilik özelliklerinin, depresyonu doğrudan negatif yönde etkilediği ve sosyal onay ihtiyacını azalttığı sonucuna ulaşılmıştır (Purdon vd., 2001).

1.6.3. Kişilerarası Problem Çözme İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Okul öncesi eğitimi alan ve normal gelişim gösteren 6 yaş dönemindeki çocuklarla çalışan Akbaş (2005), çocukların sosyal problem çözme becerilerini incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın sonucuna bakıldığında sosyo-ekonomik düzeyin ve ebeveynlerin eğitim durumlarının yükselmesi ile birlikte çocukların da sosyal problem çözme becerilerinin arttığı tespit edilmiştir (Akbaş, 2005).

Hamarta (2009), araştırmasında ergenlik dönemindeki bireylerin problem çözme ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin sosyal kaygıları üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Örnekleme 572 lise öğrencisinden oluşan araştırma tarama modelinde yapılmıştır. Sonuçlara bakıldığında, problem çözme becerileri ve mükemmeliyetçilik duygusunun sosyal kaygı üzerinde önemli bir yordayıcı olduğu görülmüştür.

60-72 aylık çocuklarla yapılan bir araştırmada, çocukların sosyal problemlerle başa çıkma becerilerinin, çocukların duygularını anlama becerilerine ve bazı demografik özelliklere göre değişip değişmediğini incelemek amaçlanmıştır. Okul öncesi öğrenimindeki,

normal gelişim gösteren 350 çocukla çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarında, çocukların duyguları algılama becerilerindeki artışın, kişilerarası problem çözme becerilerinde de paralel bir artışa neden olduğu, yaşların artmasıyla problem çözme becerilerinin arttığı, okul öncesine daha uzun süre giden çocukların daha az süreyle gidenlere göre problem çözme becerilerinin daha etkili bulunduğu belirtilmiştir (Yılmaz ve Tepeli, 2013).

İlköğretim altıncı sınıfa devam eden 194 öğrenci ile yapılan bir araştırmada, katılımcıların gelir düzeyleri, ebeveyn tutumları, cinsiyetleri ve ailedeki çocuk sayısına göre kişilerarası problem çözme becerilerini incelemek amaçlanmıştır. Çalışma sonuçlarında, katılımcıların kişilerarası problem çözme beceri algılarının gelir düzeyleri ve anne-baba tutumlarına göre farklılaştığı; cinsiyet ve çocuk sayılarına göre farklılık göstermediği belirtilmiştir(Terzi, 2003).

Erözkan (2013), 494 ergenle yaptığı çalışmasında, ergenlerde iletişim becerileri, kişilerarası sorun çözme yetenekleri ve sosyal öz-yeterlikleri ele alınmış; ek olarak iletişim ve sosyal sorun çözme becerilerinin sosyal öz-yeterlik arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma bulgularında, hem iletişim becerilerinin hem de sosyal sorun çözme becerilerinin sosyal öz-yeterlik düzeyleriyle anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu ve bu becerilerin sosyal öz yeterlik üzerinde önemli ölçüde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nock ve Mendes (2008), ergenlerle gerçekleştirdikleri araştırmalarında kendilerine zarar verme davranışlarının acı duyma isteği, stres toleransı ve problem çözme becerilerini incelemiştir. Kendine zarar veren ergenlerin, stresle baş etme ve kişilerarası sorun çözme becerilerinin düşük olduğu, sorun çözme yöntemleri bulma konusunda eksik kaldıkları görülmüştür. Ek olarak kendine zarar verme davranışı ile kişilerarası problem çözme becerileri aralarında orta düzeyde bir ilişki olduğu bulgular arasında yer almaktadır (Nock ve Mendes, 2008). Yine ergenlerdeki öz kıyım davranışları ile problem çözme becerisinin incelendiği bir araştırmada stres seviyesi yüksek olan, problem çözme becerileri düşük olan ergenlerin öz kıyım düşünceleri ile ölümle sonuçlanmayan öz kıyım girişimlerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Grover vd., 2009).

Linehan vd. (1987), sosyal sorun çözme becerileri ile intihar davranışları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladığı bir araştırmada, 123 psikiyatri ve 16 ortopedi hastasıyla çalışmışlardır. Araştırma sonucunda intihar davranışında bulunan bireylerin kişilerarası problem çözme becerilerinin düşük olduğu görülmüştür.

Araştırmanın temel amacı ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile sosyal onay ihtiyaçları ve kişilerarası problem çözme becerilerini incelemektir. Bu ana amaçtan yola çıkarak araştırmada şu sorulara cevap aranmaktadır:

Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunda ergenin yaşı, cinsiyeti, anne-babalarının öğrenim düzeyi gibi değişkenler farklılık yaratmakta mıdır?

Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile sosyal onay ihtiyaçları arasında ilişki var mıdır?

Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile kişilerarası problem çözme becerileri arasında ilişki var mıdır?

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci, araştırmanın sınırlılıkları ve verilerin analiz süreci ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile sosyal onay ihtiyacı ve kişilerarası problem çözme becerilerine etkisini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkiisel araştırmalar, durum ve olayları betimlemenin ötesinde iki veya daha fazla değişkenin arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla kullanılan bir araştırma modelidir. (Büyüköztürk vd., 2023).

Araştırmanın bağımlı değişkenleri, araştırmaya katılan ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Kişilerarası Problem Çözme Becerileri Envanterinden aldıkları puan ortalamalarından oluşmaktadır.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerini ise ergenlerin ebeveynlerinin meslekleri, yaşları, çalışma durumları, ebeveynleri ile olan ilişkilerinin niteliği, sorumluluk alma durumları, sosyal medya kullanım süreleri vb. oluşturmaktadır.

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Örneklem kolay örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesi için örneklem hesaplama yöntemi kullanılmıştır. “N” evrendeki birey sayısı, “n” örnekleme alınacak birey sayısı, “p” incelenecek olayın görüş sıklığı, “q” incelenecek olayın görülme sıklığı, “t” belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer, “d” olayın görülme sıklığına göre yapılmak istenen + sapma olarak simgelenmiştir. N=1352 olarak belirlendiği hesaplama sonucunda değerlerin (p=0,5), (q=0,5), (d=0,05), (t=1,96) olduğu görülmüştür. Basit Tesadüfi Örneklem ile hesaplanan bu sonuca göre en az 299 öğrenciye uygulama yapılması planlanmıştır. Araştırma, Niğde il merkezi ve ilçelerindeki araştırmacı tarafından Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden izin alınan altı farklı resmi fen lisesi, resmi anadolu lisesi, özel fen lisesi ve özel anadolu lisesinde eğitim gören, 14-18 yaş aralığındaki 349 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya dâhil edilen ergenlerin 14-18 yaş aralığında olmaları, tipik gelişim gösteren bireyler olmaları ve araştırmaya gönüllü olarak katılmaları, çalışmanın örnekleme ilişkin sınırlılıkları oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan ergenlerin ayrıntılı demografik özellikleri, ailelerine ilişkin bilgiler Çizelge 2.1’de sunulmuştur.

Çizelge 2.1. Ergenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans Değerleri ve Yüzde Dağılımları

Değişken (n=349)		Kategori	n	%
Yaş		13-14	99	28,4
		15	159	45,6
		16	69	19,8
		17-18	22	6,3
Doğum yeri		Merkez	277	79,4
		İlçe	66	18,9
		Köy	6	1,7
Çocuk	Sınıf	9.sınıf	114	32,7
		10.sınıf	185	53,0
		11.sınıf	29	8,3
		12.sınıf	21	6,0
Kardeş sayısı		Yok	20	5,7
		1 kardeş	165	47,3
		2 kardeş	112	32,1
		3 ve daha çok kardeş	52	14,9
Doğum sırası		İlk çocuk	171	49,0
		Ortanca çocuk	75	21,5
		Son çocuk	103	29,5
Anne öğrenim durumu		İlkokul mezunu	61	17,5
		Ortaokul mezunu	47	13,5
		Lise mezunu	96	27,5
		Üniversite mezunu	109	31,2
		Yüksek lisans, doktora mezunu	36	10,3
Anne çalışma durumu		Çalışıyor	165	47,3
		Çalışmıyor	184	52,7
Anne yaş		35 yaş altı	32	9,2
		36-45 yaş	231	66,2
		46-55 yaş	83	23,8
		56 yaş üzeri	3	0,9
Anne meslek		Memur	106	30,4
		İşçi	21	6,0
		Esnaf	15	4,3
		Özel sektör	23	6,6
		Emekli	8	2,3
		Çalışmıyor	176	50,4
Baba öğrenim durumu		İlkokul mezunu	37	10,6
		Ortaokul mezunu	32	9,2
		Lise mezunu	86	24,6
		Üniversite mezunu	148	42,4
		Yüksek lisans, doktora mezunu	46	13,2
Baba çalışma durumu		Çalışıyor	332	95,1
		Çalışmıyor	17	4,9

Baba yaş	35 yaş altı	4	1,1
	36-45 yaş	187	53,6
	46-55 yaş	145	41,5
	56 yaş üzeri	13	3,7
Baba meslek	Memur	133	38,1
	İşçi	61	17,5
	Esnaf	73	20,9
	Özel sektör	59	16,9
	Emekli	21	6,0
	Çalışmıyor	2	0,6
Sosyo ekonomik düzeyi	Alt	6	1,7
	Orta	291	83,4
	Yüksek	52	14,9
Anne/baba birliktelik	Sağ/birlikte	328	94,0
	Sağ/ayrı	20	5,7
	Vefat	1	0,3
Aile tipi	Çekirdek	332	95,1
	Geniş	17	4,9

Katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde, araştırmaya katılan 349 ergenin yaş dağılımında en büyük oran %45,6 ile 15 yaş grubunda yer alırken, bunu %28,4 ile 13-14 yaş grubu, %19,8 ile 16 yaş grubu ve %6,3 ile 17-18 yaş grubu takip etmektedir. Doğum yeri açısından, katılımcıların büyük çoğunluğu %79,4 oranında merkezde doğmuş, %18,9'u ilçede ve %1,7'si köyde doğmuştur. Sınıf düzeyi değerlendirildiğinde, %53,0 ile 10. sınıf öğrencileri en yüksek oranı oluştururken, %32,7 ile 9. sınıf, %8,3 ile 11. sınıf ve %6,0 ile 12. sınıf öğrencileri yer almaktadır. Kardeş sayısı açısından katılımcıların %47,3'ü 1 kardeşe sahipken, %32,1'i 2 kardeşe, %14,9'u ise 3 ve daha fazla kardeşe sahiptir. Kardeşi olmayanların oranı ise %5,7 olarak belirlenmiştir. Doğum sırası açısından bakıldığında, katılımcıların %49,0'ı ilk çocuk, %29,5'i son çocuk ve %21,5'i ortanca çocuk olarak tanımlanmıştır.

Katılımcıların anne öğrenim durumu incelendiğinde katılımcıların annelerinin %31,2'si üniversite mezunu, %27,5'i lise mezunu, %17,5'i ilkokul mezunu, %13,5'i ortaokul mezunu ve %10,3'ü yüksek lisans veya doktora mezunu olduğu belirlenmiştir. Anne çalışma durumu değerlendirildiğinde, annelerin %52,7'si çalışmazken, %47,3'ü çalışmaktadır. Anne yaşı açısından, annelerin büyük çoğunluğu %66,2 ile 36-45 yaş aralığında yer almakta, %9,2'si 35 yaş altında, %24,7'i 46 yaş ve üzerinde bulunmaktadır. Anne meslek grupları incelendiğinde, annelerin %50,4'ü çalışmamakta, %30,4'ü memur, %6,6'sı özel sektörde, %6,0'ı işçi, %4,3'ü esnaf ve %2,3'ü emekli olarak belirtilmiştir.

Katılımcıların baba öğrenim durumu ise %42,4 ile en yüksek oranda üniversite mezunu olup, bunu %24,6 ile lise mezunu, %13,2 ile yüksek lisans veya doktora mezunu, %10,6 ile

ilkokul mezunu ve %9,2 ile ortaokul mezunu takip etmektedir. Baba çalışma durumu ise %95,1 oranında çalıştığını, %4,9'unun ise çalışmadığını göstermektedir. Baba yaşı açısından ise katılımcıların babalarının çoğunluğu %54,7'si 36-45 yaş aralığında, %41,5'i 46-55 yaş aralığında, %3,7'si 56 yaş üzerindedir. Baba meslek gruplarında ise babaların %38,1'i memur, %20,9'u esnaf, %17,5'i işçi, %16,9'u özel sektörde, %6,6'sı emekli/çalışmayan çalışmayan olarak tanımlanmıştır.

Katılımcıların sosyo-ekonomik ve aile ilişkilerine yönelik özellikleri incelendiğinde, sosyo-ekonomik düzey açısından %83,4'ü orta düzeyde, %14,9'u yüksek düzeyde ve %1,7'si alt düzeyde yer almaktadır. Anne/baba birlikteliği açısından katılımcıların %94,0'ının ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğu, %5,7'sinin ebeveynlerinin sağ ancak ayrı olduğu ve %0,3'ünün ebeveynlerinden birinin vefat ettiği görülmektedir. Aile tipi açısından ise %95,1 oranında çekirdek aile, %4,9 oranında geniş aile yapısına sahip olduğu belirlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların demografik bilgilerini toplamak üzere araştırmacı tarafından hazırlanan "Genel Bilgi Formu", katılımcıların algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarını belirlemek amacıyla Yılmaz (2019) tarafından hazırlanan "Algılanan Helikopter Tutum Ölçeği", katılımcıların sosyal onay ihtiyaçlarını ölçmek amacıyla Karaşar ve Öğülmüş (2016) tarafından hazırlanan "Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği" ve son olarak yine katılımcıların kişilerarası problem çözme becerilerini ölçmek amacıyla Çam ve Tümkaya (2008) tarafından düzenlenen "Kişilerarası Problem Çözme Envanteri" kullanılmıştır.

2.3.1. Genel Bilgi Formu

Araştırmanın amaçları doğrultusunda katılımcıların yaşı, sınıfı, ebeveyn çalışma durumları, sosyo-ekonomik durumları, kardeş sayıları, aile içi iletişimlerinin nasıl olduğu ile ilgili bilgilerin öğrenilmesini hedefleyen araştırmacı tarafından ergenlere yönelik genel bilgi formu düzenlenmiştir. Çalışmada yer alan genel bilgi formu EK-1 'de yer almaktadır.

2.3.2. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği

Yılmaz (2019) tarafından geliştirilen ölçek temelde 13-45 yaş aralığındaki bireylerin anne babalarını helikopter olarak algılayıp algılamadıklarını ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. Sonuçlardaki puanlar “İlgisiz Ebeveyn, Normal İlgi Sınırlarındaki Ebeveyn ve Helikopter Ebeveyn” şeklinde üç farklı ebeveyn tutumunu göstermektedir. Puan toplamına göre algılanan ebeveyn tutumu saptanmaktadır. Ölçek, 21 maddeden oluşan, anne baba formunun bir arada olduğu dörtlü likert tipte geliştirilmiştir. Katılımcılar ebeveynlerine en az 21 puan ve en fazla 84 puan verebilmektedir. AHETÖ'nün anne formunun Cronbach Alpha değeri $\alpha = .83$, baba formunun için Cronbach Alpha değeri ise $\alpha = .82$ şeklinde saptanmıştır. Genel değeri için de $0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ olduğundan ölçeğin güvenilirliği yüksek sayılmaktadır.

2.3.3. Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği

2016 yılında Karaşar ve Öğülmüş tarafından geliştirilen ölçek 5'li likert tipli olup 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçek sonucunda sosyal onay ihtiyacı alınan puanla doğru orantılı olarak yükselmektedir. “Başkalarının yargılarına duyarlılık, sosyal geri çekilme ve olumlu izlenim bırakma” şeklinde 3 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayıları .80 ve .83 arasındadır. Toplam güvenilirlik katsayısının .91 olduğu tespit edilmiş olup geçerlilik ve güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu düşünülmektedir (Karaşar ve Öğülmüş, 2006). Ergenler üzerinde yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında ölçeği oluşturan üç alt boyutun tutarlılık katsayılarının .78 ile .81 arasında olduğu görülmüştür. Cronbach Alpha güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin genel olarak güvenilirliği $\alpha=0,915$ ile yüksek düzeyde bulunmuştur.

2.3.4. Kişilerarası Problem Çözme Envanteri(Lise Öğrencileri Formu)

KPÇ envanteri bireylerin kişilerarası sorunlarla karşılaştığında hissettikleri, düşünceleri ve davranış tarzını belirlemek amacıyla 2007 yılında Çam ve Tümkeya tarafından geliştirilmiştir. Envanter toplam 50 maddeden ve “ısrarcı-sebatkar yaklaşım, probleme olumsuz yaklaşma, sorumluluk almama, yapıcı problem çözme, kendine güvensizlik” olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Envanterin alt boyutlarının cronbach alfa değerleri .67

ile .89 arasında değişmektedir. Envanterin alt boyutlarının test tekrar test değerleri .67 ile .84 arasında farklılaşmaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması

Çalışmanın evreni, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı, Niğde ilinde olan, resmi ve öze Anadolu ve Fen liselerinde eğitim gören, 14-18 yaş aralığındaki tipik gelişim gösteren ergenler oluşturmaktadır. Örneklem kolay örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmanın örneklem büyüklüğünün belirlenmesi için örneklem hesaplama yöntemi kullanılmıştır. "N" evrendeki birey sayısı, "n" örnekleme alınacak birey sayısı, "p" incelenecek olayın görüş sıklığı, "q" incelenecek olayın görülmeysi sıklığı, "t" belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer, "d" olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen + sapma olarak simgelenmiştir. N=1352 olarak belirlendiği hesaplama sonucunda değerlerin (p=0,5), (q=0,5), (d=0,05), (t=1,96) olduğu görülmüştür. Basit Tesadüfi Örneklem ile hesaplanan bu sonuca göre en az 299 öğrenciye uygulama yapılması planlanmıştır. Araştırmacı tarafından kullanılacak olan ölçeklerin izinleri alınmıştır. Ankara Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığı'ndan Etik Kurul İzni alındıktan sonra Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün belirlediği Niğde il merkezi ve ilçesinde bulunan resmi ve özel 6 Fen ve Anadolu lisesinde toplanmıştır. Anketler bu liselerde eğitim görmekte olan ergenlere araştırmacı tarafından elden dağıtılarak okul rehber öğretmenleri eşliğinde yüz yüze uygulanmıştır. Verilerin toplanmasının ardından, araştırma için belirlenen ölçütlere uymayan ölçekler dışarıda tutularak toplam 349 ergen araştırmaya dâhil edilmiştir.

2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile sosyal onay ihtiyacı ve kişilerarası problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesinin amaçlandığı bu araştırma;

- Niğde ilinde ikamet eden 14-18 yaş, tipik gelişim gösteren, araştırmaya gönüllü katılan ergenlerle,
- Araştırmanın yapılmasına izin veren Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün belirlediği eğitim kurumlarıyla,
- Ergenlerin Genel Bilgi Formu ve anketlere verdikleri yanıtlarla,
- 2024-2025 eğitim öğretim dönemi ile sınırlıdır.

2.6. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmada verilen toplanmasında kullanılan Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Kişilerarası Problem Çözme Envanteri için gerekli kişilerden mail aracılığı ile kullanım izinleri alınmıştır (Ek-2). Araştırmanın etik kurul izni 03.04.2024 tarihi ile Ankara Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığından alınmıştır (Ek-3). Araştırmanın gerçekleşeceği Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan resmi ve özel fen/anadolu liselerinden veri toplanması amacıyla 13.09.2024 tarihi ile gerekli izinler alınmıştır (Ek-4).

2.7. Verilerin Analizi

Veri analizi istatistik programı ile yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin homojenliğini belirlemek ve uygun testler ile analiz etmek için öncelikle normallik testi uygulanmıştır. Normallik testine ilişkin bulgular Çizelge 2.2’de sunulmuştur.

Çizelge 2.2. Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği, sosyal onay ihtiyacı ölçeği ve kişilerarası problem çözme becerileri envanterine ilişkin Kolmogorov-Smirnov ve basıklık-çarpıklık testi sonuçları

Ölçek	Kolmogorov-Smirnov		Çarpıklık	Basıklık
	Z	P		
Kişilerarası Problem Çözme	0,049	0,046	0,55	0,47
Helikopter Ebeveyn Tutum (Anne)	0,165	0,000	-0,28	-0,56
Helikopter Ebeveyn Tutum (Baba)	0,044	0,192	0,08	-0,47
Sosyal Onay İhtiyacı	0,048	0,049	-0,13	0,37

Sürekli değişkenlerden (nicel) elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olmasının normal dağılım için yeterli görüldüğü ifade edilmiştir (Hopkins ve Weeks, 1990). Sonuçlara bakıldığında Kişilerarası Problem Çözme Envanteri, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Sosyal Onay İhtiyacı Ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği (çarpıklık ve basıklık katsayıları sınır içerisinde) tespit edilmiştir.

Verilerin analizi SPSS 27.0 programı ile yapılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Kategorik (nitel) değişkenler için frekans (n) ve yüzde (%), sayısal (nicel) değişkenler için ortalama (Ort), standart sapma (ss), minimum ve maksimum istatistikleri verilmiştir. Araştırmada hipotezlerin sınanmasında test tekniklerinden bağımsız gruplar t, tek yönlü ANOVA, Pearson korelasyon testi kullanılmıştır. Bağımsız gruplar t; iki grubun sayısal yönden bir değişken bakımından karşılaştırılması istenen durumlarda kullanılmaktadır. Tek yönlü ANOVA; ikiden fazla grubun sayısal bir değişken bakımından karşılaştırılmasında

amaçlanan durumlarda kullanılmaktadır. Pearson korelasyon testi; iki nicel (sayısal) değişken arasındaki ilişkinin yönünün, gücünün belirlenmesinde amacıyla kullanılmaktadır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Ölçeği ile Sosyal Onay Ölçeği ve Kişilerarası Problem Çözme Envanteri arasındaki ilişki değerlendirilip çeşitli sosyo-demografik değişkenler ile ölçeklerden alınan puan ortalamalarının farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Çizelge 3.1. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği puan ortalamaları ve standart sapmaları

Ölçek	Min	Maks	Ort	ss	Düzyey %
Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (Anne)	21	81	50,30	10,48	62,10
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	5	20	14,71	3,43	73,55
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	5	20	12,34	3,55	61,72
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	6	23	11,15	3,26	48,46
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	5	19	12,10	2,83	63,69
Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (Baba)	21	69	43,32	9,58	62,79
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	5	20	13,78	3,65	68,90
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	5	18	10,01	3,24	55,60
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	6	19	8,84	2,60	46,52
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	5	20	10,70	2,93	53,48

Çizelge 3.1’de verilen değerler incelendiğinde araştırmaya katılan ergenlerin etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu ölçek (anne)puanları, 5 ile 20 arasında değişmekte olup ortalama $14,71 \pm 3,43$ 'tür. Etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutum(anne) düzeyi katılımcılarda %73,55'tir. Akademik, okul yaşamı konularda helikopter ebeveyn tutumu ölçek (anne) puanları, 5 ile 20 arasında değişmekte olup ortalama $12,34 \pm 3,55$ 'tir. Akademik, okul yaşamı konularda helikopter ebeveyn tutum(anne) düzeyi katılımcılarda %61,72'dir. Güven, yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutumu ölçek (anne) puanları, 6 ile 23 arasında değişmekte olup ortalama $11,15 \pm 3,26$ 'dır. Güven, yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutum (anne) düzeyi katılımcılarda %48,46'dır. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu ölçek (anne) puanları, 5 ile 19 arasında değişmekte olup ortalama $12,10 \pm 2,83$ 'tür. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutum(anne) düzeyi katılımcılarda %63,69'dur. Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği(anne) toplam puanları, 21 ile 81 arasında değişmekte olup ortalama $50,30 \pm 10,48$ 'dir. Algılanan helikopter ebeveyn tutum (anne) düzeyi katılımcılarda %62,10'dur. Bu sonuca göre araştırmaya katılan ergenlerin çoğu annelerinin helikopter olduğunu düşündüklerini ifade etmiştir.

Katılımcıların, etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu ölçek (baba) puanları, 5 ile 20 arasında değişmekte olup ortalama $13,78 \pm 3,65$ 'tir. Etik, ahlaki konularda helikopter

ebeveyn tutum (baba) düzeyi katılımcılarda %68,90'dır. Akademik, okul yaşamı konularında helikopter ebeveyn tutumu ölçek (baba) puanları, 5 ile 18 arasında değişmekte olup ortalama $10,01 \pm 3,24$ 'tür. Akademik, okul yaşamı konularında helikopter ebeveyn tutum (baba) düzeyi katılımcılarda %55,60'tır. Güven, yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutumu ölçek (baba) puanları, 6 ile 19 arasında değişmekte olup ortalama $8,84 \pm 2,60$ 'tır. Güven, yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutum (baba) düzeyi katılımcılarda %46,52'dir. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu ölçek (baba) puanları, 5 ile 20 arasında değişmekte olup ortalama $10,70 \pm 2,93$ 'tür. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutum (baba) düzeyi katılımcılarda %53,48'dir. Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği (baba) toplam puanları, 21 ile 69 arasında değişmekte olup ortalama $43,32 \pm 9,58$ 'dir. Algılanan helikopter ebeveyn tutum (baba) düzeyi katılımcılarda %62,79'dur. Ölçekten alınan ortalama puana bakıldığında genel olarak ergenlerin babalarını orta seviyede helikopter olarak algıladıkları söylenebilir.

Çizelge 3.2. Ergenlerin yaşlarına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA Testi sonuçları

Ölçek	Yaş								F	p
	13-14 yaş		15 yaş		16 yaş		17-18 yaş			
	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss		
Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (Anne)	51,17	10,28	49,97	11,02	49,71	9,84	50,59	9,74	0,356	0,785
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,47	3,52	14,65	3,55	15,25	3,05	14,55	3,39	0,749	0,524
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Anne)	12,70	3,57	12,22	3,52	12,12	3,81	12,36	2,95	0,483	0,694
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,57	3,14	11,11	3,30	10,41	3,06	11,82	3,80	2,070	0,104
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,43	2,40	11,99	3,03	11,94	2,90	11,86	2,93	0,658	0,579
Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (Baba)	42,33	8,72	43,96	9,78	43,30	9,78	43,23	11,34	0,587	0,624
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	12,98	3,67	14,08	3,67	14,19	3,54	13,91	3,37	2,274	0,080
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Baba)	9,64	3,02	10,21	3,35	10,09	3,24	10,00	3,49	0,647	0,586
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,88	2,37	8,92	2,66	8,59	2,33	8,86	3,87	0,259	0,855
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,84	2,59	10,75	2,95	10,43	3,21	10,45	3,36	0,331	0,803

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA testi

Çizelge 3.2.'de yer alan bulgular incelendiğinde ergenlerin yaşına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum toplam ve alt ölçek boyutlarına ilişkin puanlarda istatistiksel açıdan bir farklılık olmadığı görülmüştür. (p>0,05).

Çizelge 3.3. Ergenlerin doğum yerine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t-testi sonuçları

Ölçek	Doğum yeri				t	p
	Merkez		İlçe, köy			
	Ort	ss	Ort	ss		
Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (Anne)	50,17	10,09	50,82	11,93	-0,427	0,670
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,77	3,35	14,49	3,75	0,622	0,534
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,27	3,53	12,61	3,64	-0,716	0,474
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,13	3,17	11,21	3,59	-0,182	0,856
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	11,99	2,79	12,51	2,95	-1,395	0,164
Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (Baba)	42,96	9,21	44,74	10,82	-1,280	0,203
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,69	3,59	14,13	3,87	-0,902	0,367
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	9,92	3,18	10,36	3,48	-1,036	0,301
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,75	2,48	9,19	3,04	-1,153	0,252
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,60	2,86	11,06	3,15	-1,170	0,243

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; bağımsız gruplar t testi

Çizelge 3.3.'de yer alan bulgular incelendiğinde ergenlerin doğum yerine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum toplam ve alt ölçek boyutlarına ilişkin puanlarda istatistiksel açıdan bir farklılık olmadığı görülmüştür (p>0,05).

Çizelge 3.4. Ergenlerin anne öğrenim durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Anne öğrenim durumu										F	p
	İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite		Yüksek lisans, doktora			
	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss		
Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	50,4 3	10,3 0	47,3 6	10,3 6	51,0 4	10,9 9	50,0 4	9,8 4	52,7 5	11,1 2	1,56 4	0,183
Etik, Ahlakî Konularda Helikopterlik (Anne)	15,3 0	3,33	14,3 8	3,64	14,7 9	3,50	14,3 1	3,2 5	15,1 4	3,67	1,07 1	0,371
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	11,8 7	3,79	11,8 3	3,59	12,9 0	3,68	12,1 3	3,3 1	13,0 0	3,34	1,51 4	0,198
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	10,8 9	3,44	9,98	2,58	11,5 5	3,48	11,1 7	3,0 7	11,9 7	3,38	2,60 5	0,036 *
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,3 8	2,50	11,1 7	3,14	11,8 0	2,84	12,4 3	2,7 7	12,6 4	2,83	2,42 4	0,048 *
Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	43,7 4	10,6 1	41,5 1	8,85	44,1 3	9,55	43,3 5	9,3 9	42,7 8	9,48	0,64 4	0,631
Etik, Ahlakî Konularda Helikopterlik (Baba)	14,6 6	3,51	13,6 6	3,86	14,0 4	3,78	13,4 3	3,4 0	12,8 1	3,79	1,92 8	0,105
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	9,95	3,93	9,47	3,10	10,3 2	3,14	9,95	2,9 9	10,1 4	3,21	0,57 7	0,680
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,52	2,66	8,09	1,75	9,05	2,78	9,08	2,7 4	9,06	2,41	1,68 2	0,154
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,6 1	3,36	10,3 0	2,84	10,7 1	2,82	10,8 8	2,9 1	10,7 8	2,68	0,34 5	0,847

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA testi

Çizelge 3.4.'de yer alan bulgular incelendiğinde anne öğrenim durumuna göre algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği toplam puanı açısından farklılık göstermemektedir. Ancak güven, yaşam becerileri ve duygusal/kişisel yaşam becerileri alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Güven, yaşam becerileri konusunda helikopterlik anne öğrenim durumu açısından, ilkökul mezunlarının ortalaması $10,89 \pm 3,44$, ortaokul mezunlarının ortalaması $9,98 \pm 2,58$, lise mezunlarının ortalaması $11,55 \pm 3,48$, üniversite mezunlarının ortalaması $11,17 \pm 3,07$ ve yüksek lisans/doktora mezunlarının ortalaması $11,97 \pm 3,38$ olarak bulunmuştur. Bu bulgulara göre anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($p = 0,036 < 0,05$). En yüksek Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik ortalaması yüksek lisans/doktora mezunu annelerde tespit edilirken, en düşük ortalama ortaokul mezunu annelerde tespit edilmiştir. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopterlik anne öğrenim durumu açısından ilkökul mezunlarının ortalaması $12,38 \pm 2,50$, ortaokul mezunlarının ortalaması $11,17 \pm 3,14$, lise mezunlarının ortalaması $11,80 \pm 2,84$, üniversite mezunlarının

ortalaması $12,43 \pm 2,77$, ve yüksek lisans/doktora mezunlarının ortalaması $12,64 \pm 2,83$ olarak bulunmuştur. ($p = 0,048 < 0,05$). En yüksek duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveynlik tutumu (anne) ortalaması yüksek lisans/doktora mezunu annelerde tespit edilirken, en düşük ortalama ortaokul mezunu annelerde tespit edilmiştir. Diğer ölçek puanları anne öğrenim durumu açısından anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.5. Ergenlerin baba öğrenim durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Baba öğrenim durumu										F	p
	İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite		Yüksek lisans, doktora			
	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss		
Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	49,68	10,99	49,97	8,54	50,41	11,10	50,84	9,76	49,09	12,50	0,294	0,881
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	15,11	3,56	15,09	3,12	14,91	3,46	14,58	3,31	14,17	3,92	0,625	0,645
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	11,92	3,83	12,41	3,62	12,40	3,69	12,55	3,41	11,87	3,58	0,471	0,757
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	10,70	2,96	10,47	3,35	11,09	3,33	11,46	3,14	11,07	3,65	0,871	0,482
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	11,95	2,78	12,00	2,46	12,01	3,12	12,25	2,58	11,98	3,35	0,182	0,948
Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	40,00	9,83	43,47	7,70	43,48	9,78	44,16	9,45	42,93	10,34	1,426	0,225
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,86	3,77	14,34	3,36	13,98	3,83	13,81	3,54	12,85	3,72	1,013	0,401
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	8,70	3,12	9,81	3,32	9,94	3,43	10,29	3,13	10,41	3,12	2,023	0,091
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	7,70	2,00	8,16	2,16	8,87	2,55	9,18	2,78	9,07	2,59	3,120	0,015*
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	9,73	3,18	11,16	2,19	10,69	3,18	10,87	2,87	10,61	2,81	1,355	0,249

* $p<0,05$ anlamlı fark var, $p>0,05$ anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA testi

Çizelge 3.5.'de yer alan bulgular incelendiğinde baba öğrenim durumuna göre algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği toplam puanı açısından farklılık göstermemektedir. Ancak güven, yaşam becerileri alt boyutunda anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ($p = 0,015 < 0,05$). Baba öğrenim durumu açısından ilkökul mezunlarının ortalaması $7,70 \pm 2,00$, ortaokul mezunlarının ortalaması $8,16 \pm 2,16$ lise mezunlarının ortalaması $8,87 \pm 2,55$ üniversite mezunlarının ortalaması $9,18 \pm 2,78$ ve yüksek lisans/doktora mezunlarının ortalaması $9,07 \pm 2,59$ olarak bulunmuştur. En yüksek güven, yaşam becerileri konusunda helikopter

ebeveyn tutum ortalaması üniversite mezunu babalarda tespit edilirken, en düşük ortalama ilkokul mezunu babalarda tespit edilmiştir. Diğer ölçek puanlarında, baba öğrenim durumu açısından anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.6. Ergenlerin anne çalışma durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t-testi sonuçları

Ölçek	Anne çalışma durumu				t	p
	Çalışıyor		Çalışmıyor			
	Ort	ss.	Ort	ss.		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	50,32	11,10	50,29	9,92	0,024	0,981
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,46	3,62	14,93	3,25	-1,289	0,198
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,25	3,59	12,42	3,53	-0,444	0,657
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,31	3,26	11,00	3,26	0,884	0,377
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,29	2,92	11,93	2,74	1,194	0,233
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam(Baba)	42,74	9,52	43,85	9,62	-1,080	0,281
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,25	3,60	14,25	3,63	-2,566	0,011*
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	9,97	3,19	10,04	3,29	-0,212	0,832
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,83	2,55	8,85	2,66	-0,063	0,950
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,68	2,77	10,71	3,07	-0,069	0,945

* $p<0,05$ anlamlı fark var, $p>0,05$ anlamlı fark yok; bağımsız gruplar t testi

Çizelge 3.6'da annelerin çalışma durumuna göre etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutum ölçeği(baba) alt boyutu puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p = 0,011 < 0,05$). Çalışan annelerin ortalaması $13,25 \pm 3,60$, çalışmayan annelerin ortalaması ise $14,25 \pm 3,63$ olarak bulunmuştur. Bu bulgulara göre, çalışmayan annelerin eşleri, yani babalar, etik ve ahlaki konularda çocuklarına karşı daha helikopter ebeveynlik tutumu göstermektedir. Diğer ölçek puanlarında ise annenin çalışma durumu açısından anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.7. Ergenlerin baba çalışma durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t-testi sonuçları

Ölçek	Baba çalışma durumu				t	p
	Çalışıyor		Çalışmıyor			
	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	50,35	10,42	49,41	11,90	0,358	0,720
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,74	3,42	14,12	3,77	0,730	0,466
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,37	3,55	11,76	3,61	0,689	0,492
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,13	3,26	11,53	3,28	-0,497	0,620
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,11	2,82	12,00	3,08	0,150	0,881
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	43,19	9,45	45,88	11,85	-1,130	0,259
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,74	3,61	14,47	4,36	-0,801	0,424
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	9,98	3,22	10,53	3,73	-0,679	0,498
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,80	2,59	9,71	2,89	-1,409	0,160
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,67	2,88	11,18	3,76	-0,693	0,489

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; bağımsız gruplar t testi

Çizelge 3.7.'de yer alan bulgular incelendiğinde baba çalışma durumuna göre algılanan helikopter ebeveyn tutumu toplam ve alt ölçek boyutlarına ilişkin puanlarda istatistiki açıdan bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05).

Çizelge 3.8. Ergenlerin anne yaşına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Anne yaş						F	p
	35 yaş altı		36-45 yaş		45 yaş üzeri			
	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	48,84	10,19	50,50	10,47	50,30	10,70	0,350	0,705
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,88	3,45	14,74	3,26	14,57	3,89	0,117	0,890
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,28	3,62	12,46	3,57	12,05	3,50	0,435	0,648
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	10,56	2,94	11,15	3,28	11,35	3,33	0,679	0,508
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	11,13	2,79	12,15	2,89	12,34	2,63	2,254	0,107
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	43,81	9,35	43,34	9,59	43,09	9,73	0,067	0,936
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	14,47	3,58	13,79	3,62	13,50	3,75	0,824	0,440
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	10,03	3,58	10,07	3,22	9,83	3,20	0,184	0,832
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,69	2,29	8,83	2,61	8,93	2,73	0,109	0,897
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,63	2,71	10,65	2,89	10,84	3,12	0,133	0,876

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA testi

Çizelge 3.8.'de ergenlerin anne yaşına göre algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği toplam ve alt boyutlarına ilişkin puanlara bakıldığında anne yaşı değişkeni açısından istatistiki anlamda bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.9. Ergenlerin baba yaşına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Baba yaş								F	p
	35 yaş altı		36-45 yaş		46-55 yaş		56 yaş üzeri			
	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	48,75	12,84	50,74	10,54	49,97	10,49	48,23	9,75	0,462	0,630
Etik, Ahlakı Konularda Helikopterlik (Anne)	14,50	4,36	14,91	3,23	14,49	3,67	14,31	3,54	0,697	0,499
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,00	5,35	12,60	3,58	12,14	3,50	11,08	3,23	1,520	0,220
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	10,25	3,50	11,14	3,32	11,19	3,21	11,08	3,23	0,020	0,980
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,00	1,41	12,09	3,02	12,15	2,68	11,77	1,96	0,116	0,891
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	44,75	11,90	43,49	9,78	43,21	9,11	41,77	12,00	0,220	0,802
Etik, Ahlakı Konularda Helikopterlik (Baba)	15,25	4,99	13,86	3,71	13,68	3,50	13,38	4,23	0,213	0,808
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	10,25	4,57	10,09	3,33	9,93	3,10	9,62	3,40	0,203	0,816
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	9,25	2,87	8,81	2,60	8,86	2,57	9,00	3,21	0,034	0,966
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,00	3,37	10,74	2,89	10,74	2,95	9,77	3,37	0,678	0,508

* $p<0,05$ anlamlı fark var, $p>0,05$ anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA testi

Çizelge 3.9.'da algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği toplam ve alt boyutlarına ilişkin puanlara bakıldığında baba yaşı açısından istatistiksel olarak bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.10. Ergenlerin ailesinin sosyoekonomik düzeyine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t-testi sonuçları

Ölçek	Sosyo ekonomik düzeyi				t	p
	Orta ve alt		Yüksek			
	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	50,17	10,34	51,04	11,36	-0,549	0,583
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,66	3,38	14,98	3,74	-0,615	0,539
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Anne)	12,32	3,51	12,50	3,81	-0,343	0,732
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,08	3,17	11,54	3,75	-0,941	0,347
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,11	2,86	12,02	2,64	0,224	0,823
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	42,97	9,21	45,35	11,37	-1,428	0,158
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,65	3,60	14,50	3,86	-1,548	0,123
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Baba)	9,92	3,18	10,50	3,54	-1,186	0,236
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,71	2,47	9,58	3,19	-1,864	0,067
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,68	2,90	10,77	3,08	-0,195	0,846

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; bağımsız gruplar t testi

Çizelge 3.10.'da algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği toplam ve alt boyutlarına ilişkin puanlara bakıldığında ailenin sosyoekonomik düzeyine göre istatistiksel açıdan bir fark olmadığı görülmüştür (p>0,05).

Çizelge 3.11. Ergenlerin anne/baba birliktelik durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t-testi sonuçları

Ölçek	Anne/baba birliktelik				t	p
	Sağ/birlikte		Sağ/ayrı			
	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	50,45	10,21	48,90	13,92	0,490	0,630
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,81	3,35	13,40	4,35	1,427	0,169
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Anne)	12,38	3,50	12,10	4,13	0,345	0,731
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,15	3,23	11,40	3,72	-0,338	0,735
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,11	2,80	12,00	3,42	0,168	0,867
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	43,67	9,39	38,45	11,05	2,389	0,017*
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,94	3,55	11,45	4,31	3,004	0,003*
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Baba)	10,07	3,20	9,25	3,75	1,101	0,272
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,90	2,61	8,00	2,32	1,503	0,134
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,76	2,90	9,75	3,35	1,504	0,134

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; bağımsız gruplar t testi

Çizelge 3.11.'de algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği(baba) (p = 0,017 < 0,05) ve etik, ahlaki konularda helikopterlik(baba) alt boyutu puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir(p = 0,003 < 0,05). Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği(baba), anne ve babanın sağ ve birlikte olduğu durumda ortalama 43,67

$\pm 9,39$, sağ ve ayrı olduğu durumda ise $38,45 \pm 11,05$ olarak bulunmuştur. En yüksek helikopter ebeveyn tutum ortalaması, anne ve babanın sağ ve birlikte olduğu durumda tespit edilmiştir. Etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyut puan ortalamalarına bakıldığında ise anne ve babanın sağ ve birlikte olduğu durumda ortalama $13,94 \pm 3,55$, sağ ve ayrı olduğu durumda ise $11,45 \pm 4,31$ olarak bulunmuştur. En yüksek etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutum (baba) ortalaması, anne ve babanın sağ ve birlikte olduğu durumda tespit edilmiştir. Diğer ölçek puanlarının, anne/baba birliktelik değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.12. Ergenlerin aile tipine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t-testi sonuçları

Ölçek	Aile tipi				t	p
	Çekirdek Aile		Geniş Aile			
	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam(Anne)	50,46	10,46	47,12	10,82	1,285	0,200
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,69	3,41	15,06	4,01	-0,428	0,669
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,38	3,51	11,59	4,30	0,899	0,369
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,21	3,27	9,82	2,77	1,721	0,086
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,17	2,83	10,65	2,40	2,185	0,030*
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam(Baba)	43,21	9,63	45,59	8,45	-0,999	0,318
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,68	3,66	15,65	2,85	-2,177	0,030*
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	9,98	3,22	10,53	3,74	-0,679	0,498
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,85	2,61	8,65	2,57	0,312	0,755
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,69	2,96	10,76	2,19	-0,099	0,921

* $p<0,05$ anlamlı fark var, $p>0,05$ anlamlı fark yok; bağımsız gruplar t testi

Çizelge 3.12.'de çekirdek aile tipinde ortalama $12,17 \pm 2,83$, geniş aile tipinde ise $10,65 \pm 2,40$ olarak bulunmuştur. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutunda aile tipi açısından anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir ($p = 0,030 < 0,05$). İstatistik verilerine göre çekirdek aile tipinde duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutum(anne) ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyut puanlarına bakıldığında çekirdek aile tipinde ortalama $13,68 \pm 3,66$, geniş aile tipinde ise $15,65 \pm 2,85$ olarak bulunmuştur. Aile tipi açısından anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir ($p = 0,030 < 0,05$). Etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu (baba) ortalamasının, geniş aile tipinde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diğer ölçek puanları ise aile tipi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.13. Ergenlerin kardeş sayısına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Kardeş sayısı								F	p
	Kardeş Yok		1 Kardeş		2 Kardeş		3 ve Daha Çok Kardeş			
	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	51,80	10,29	50,18	10,72	50,16	10,10	50,40	10,86	0,151	0,929
Etik, Ahlakî Konularda Helikopterlik (Anne)	14,10	3,37	14,61	3,66	14,65	3,20	15,38	3,19	0,935	0,424
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Anne)	12,95	3,58	12,53	3,41	12,20	3,61	11,85	3,87	0,743	0,527
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	12,15	3,10	11,04	3,13	11,21	3,30	10,96	3,64	0,765	0,514
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,60	2,06	12,01	2,85	12,10	2,91	12,21	2,89	0,294	0,829
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	41,85	8,57	43,04	9,65	43,75	9,81	43,88	9,36	0,339	0,797
Etik, Ahlakî Konularda Helikopterlik (Baba)	11,80	3,05	13,48	3,76	14,20	3,60	14,58	3,29	3,726	0,012*
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Baba)	10,40	3,17	10,07	3,03	10,05	3,55	9,56	3,29	0,459	0,711
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	9,30	2,75	8,90	2,60	8,85	2,71	8,46	2,36	0,599	0,616
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,35	2,25	10,58	2,88	10,65	2,97	11,29	3,21	0,895	0,444

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA testi

Çizelge 3.13.'de ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısına göre etik, ahlakî konularda helikopter ebeveyn tutum(baba) alt boyutu puanları kardeş sayısı olmayan katılımcılarda ortalama $11,80 \pm 3,05$, bir kardeşi olanlarda $13,48 \pm 3,76$, iki kardeşi olanlarda $14,20 \pm 3,60$ ve üç veya daha fazla kardeşi olanlarda $14,58 \pm 3,29$ olarak bulunmuştur. Etik, ahlakî konularda helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyutunda kardeş sayısı açısından anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,012 < 0,05$). Elde edilen sonuca bakıldığında etik, ahlakî konularda helikopter ebeveyn tutum(baba) ortalaması, üç veya daha fazla kardeşi olan katılımcılarda daha yüksek bulunmuştur. Diğer ölçek puanları kardeş sayısına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.14. Ergenlerin doğum sırasına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Doğum sırası						F	p
	İlk		Ortanca		Son			
	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	50,48	10,27	49,83	10,34	50,35	11,01	0,102	0,903
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,56	3,28	15,19	3,25	14,62	3,79	0,930	0,396
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,56	3,52	11,95	3,62	12,28	3,56	0,787	0,456
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,30	3,24	10,67	3,14	11,23	3,37	1,050	0,351
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,06	2,77	12,03	3,05	12,21	2,77	0,121	0,886
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	43,37	9,43	42,36	9,64	43,94	9,81	0,595	0,552
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,54	3,61	14,12	3,66	13,92	3,71	0,762	0,468
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	10,10	3,16	9,56	3,41	10,18	3,25	0,937	0,393
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	9,05	2,69	8,17	2,10	8,98	2,73	3,188	0,042*
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,68	2,74	10,51	3,18	10,85	3,05	0,308	0,735

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA testi

Çizelge 3.14.'de güven, yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutumu(baba) alt boyutu puan ortalamaları arasındaki farkın doğum sırası açısından istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır ($p = 0,042 < 0,05$). Güven, yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyutu ilk çocuklarda ortalama $9,05 \pm 2,69$, ortanca çocuklarda $8,17 \pm 2,10$ ve son çocuklarda $8,98 \pm 2,73$ olarak bulunmuştur. Bulgulara göre ortalama puanın en yüksek ilk çocuklarda olduğu tespit edilmiştir. Diğer ölçek puanları doğum sırasına göre anlamlı fark göstermemektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.15. Ergenlerin anne/baba ilişki durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t testi sonuçları

Ölçek	Anne/baba ile ilişki				t	p
	Yakın		Mesafeli			
	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	50,69	10,53	48,04	9,99	1,672	0,095
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,83	3,38	14,00	3,66	1,603	0,110
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Anne)	12,44	3,49	11,78	3,88	1,218	0,224
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,17	3,29	11,00	3,09	0,346	0,729
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,24	2,83	11,25	2,69	2,326	0,021*
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam(Baba)	43,62	9,35	41,59	10,77	1,269	0,209
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,91	3,63	13,00	3,67	1,656	0,099
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Baba)	10,03	3,17	9,88	3,65	0,301	0,764
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,86	2,55	8,71	2,92	0,396	0,692
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,82	2,88	10,00	3,14	1,845	0,066

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; bağımsız gruplar t testi

Çizelge 3.15.'de çalışmaya katılan ergenlerin anne/baba ilişki durumuna göre duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutunda anne/baba ile ilişkisi yakın olan bireylerin ortalaması $12,24 \pm 2,83$, mesafeli olan bireylerin ortalaması ise $11,25 \pm 2,69$ olarak bulunmuştur. Anne/baba ile ilişki açısından anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,021 < 0,05$). Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutum(anne) ortalaması yakın ilişki kuran bireylerde daha yüksek bulunmuştur. Diğer ölçek puanları anne/baba ilişki durumuna göre anlamlı fark göstermemektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.16. Ergenlerin anne/baba ile aktif zaman geçirme durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman								F	p
	0-1 sa.		2-3 sa.		4 sa.		5 sa. ve fazlası			
	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	48,84	10,60	50,68	9,95	52,95	11,78	50,91	10,04	1,885	0,132
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,30	3,57	14,90	3,41	14,93	3,38	15,32	2,78	1,060	0,366
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	11,88	3,69	12,53	3,41	13,20	3,73	12,05	3,14	1,780	0,151
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,08	3,27	11,05	3,13	11,73	3,51	11,05	3,71	0,533	0,660
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	11,57	2,91	12,20	2,55	13,09	3,18	12,50	2,99	3,583	0,014*
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	41,44	10,45	43,81	9,01	45,95	8,44	45,73	8,56	3,429	0,017*
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,12	3,85	13,94	3,58	14,36	3,40	15,36	2,59	3,307	0,020*
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	9,71	3,50	10,13	3,06	10,80	3,10	9,36	3,05	1,612	0,186
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,63	2,65	8,82	2,45	9,07	2,32	9,77	3,69	1,347	0,259
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	9,98	3,12	10,92	2,71	11,73	2,86	11,23	2,56	5,081	0,002*

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA testi

Çizelge 3.16.'da duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu(anne) alt boyutunda anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman 0-1 saat olan katılımcıların ortalaması $11,57 \pm 2,91$, 2-3 saat olan katılımcıların ortalaması $12,20 \pm 2,55$, 4 saat olan katılımcıların ortalaması $13,09 \pm 3,18$ ve 5 saat ve fazlası olan katılımcıların ortalaması $12,50 \pm 2,99$ olarak bulunmuştur. Anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman açısından anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p = 0,014 < 0,05$). En yüksek Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu(anne) ortalaması, anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman 4 saat olan katılımcılarda tespit edilirken, en düşük ortalama 0-1 saat olan katılımcılarda tespit edilmiştir.

Etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyutunda anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman 0-1 saat olan katılımcıların ortalaması $13,12 \pm 3,85$, 2-3 saat olan katılımcıların ortalaması $13,94 \pm 3,58$, 4 saat olan katılımcıların ortalaması $14,36 \pm 3,40$ ve 5 saat ve fazlası olan katılımcıların ortalaması $15,36 \pm 2,59$ olarak bulunmuştur. Anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman açısından anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,020 < 0,05$). En yüksek ortalama, anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman 5 saat ve fazlası olan

katılımcılarda tespit edilirken, en düşük ortalama 0-1 saat olan katılımcılarda tespit edilmiştir. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyutunda anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman 0-1 saat olan katılımcıların ortalaması $9,98 \pm 3,12$, 2-3 saat olan katılımcıların ortalaması $10,92 \pm 2,71$, 4 saat olan katılımcıların ortalaması $11,73 \pm 2,86$ ve 5 saat ve fazlası olan katılımcıların ortalaması $11,23 \pm 2,56$ olarak bulunmuştur. Anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman açısından anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,002 < 0,05$). En yüksek ortalama, anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman 4 saat olan katılımcılarda tespit edilirken, en düşük ortalama 0-1 saat olan katılımcılarda tespit edilmiştir. Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği (baba) toplam puana bakıldığında anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman 0-1 saat olan katılımcıların ortalaması $41,44 \pm 10,45$, 2-3 saat olan katılımcıların ortalaması $43,81 \pm 9,01$, 4 saat olan katılımcıların ortalaması $45,95 \pm 8,44$ ve 5 saat ve fazlası olan katılımcıların ortalaması $45,73 \pm 8,56$ olarak bulunmuştur. Anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman açısından anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,017 < 0,05$). En yüksek helikopter ebeveyn tutum(baba) puan ortalaması, anne/baba ile aktif olarak geçirilen zaman 4 saat olan katılımcılarda tespit edilirken, en düşük ortalama 0-1 saat olan katılımcılarda tespit edilmiştir. Diğer ölçek puanları anne/baba ile aktif olarak geçirilen zamanın anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.17. Ergenlerin ebeveynlerinin sorumlulukları üstlenme durumuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Ebeveynlerin sorumlulukları yerine getirmede yapılan değerlendirme						F	B.
	Eşit		Genelde anne		Kendi			
	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	50,01	10,31	52,38	10,86	46,08	8,91	7,626	0,001*
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,46	3,50	15,27	3,30	14,00	3,42	3,426	0,034*
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,28	3,40	13,05	3,66	10,95	3,33	7,351	0,001*
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,19	3,19	11,51	3,34	10,14	3,18	3,679	0,026*
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,09	2,82	12,55	2,88	11,00	2,48	6,268	0,002*
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	44,45	9,42	42,96	9,63	40,75	9,61	3,330	0,037*
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,89	3,65	13,87	3,70	13,14	3,56	1,016	0,363
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	10,56	3,40	9,72	3,10	9,25	2,93	4,417	0,013*
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,92	2,42	8,84	2,74	8,46	2,81	0,692	0,501
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	11,08	2,89	10,53	2,93	9,90	2,92	3,740	0,025*

* $p<0,05$ anlamlı fark var, $p>0,05$ anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA testi

Çizelge 3.17.'de algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği(anne) toplam puanlarına bakıldığında sorumluluğun ebeveynler arasında eşit paylaşıldığı şeklinde değerlendirilen katılımcıların ortalaması $50,01 \pm 10,31$, genelde anne olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $52,38 \pm 10,86$ ve kendi olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $46,08 \pm 8,91$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p = 0,001 < 0,05$). En yüksek helikopter ebeveyn tutum (anne) ortalaması genelde anne olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilirken, en düşük ortalama kendi olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilmiştir. Etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutu için sorumluluğun ebeveynler arasında eşit paylaşıldığı şeklinde değerlendirilen katılımcıların ortalaması $14,46 \pm 3,50$, genelde anne olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $15,27 \pm 3,30$ ve kendi olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $14,00 \pm 3,42$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p = 0,034 < 0,05$). En yüksek ortalama genelde anne olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilirken, en düşük ortalama kendi olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilmiştir. Akademik, okul yaşamı konularda helikopter ebeveyn tutumu(anne) alt boyutu için sorumluluğun ebeveynler arasında eşit paylaşıldığı şeklinde değerlendirilen katılımcıların ortalaması $13,05 \pm 3,66$ ve kendi olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $10,95 \pm 3,33$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p = 0,001 < 0,05$). En yüksek ortalama genelde anne olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilirken, en düşük ortalama kendi olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilmiştir. Güven, yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutumu(anne) alt boyutu için sorumluluğun ebeveynler arasında eşit paylaşıldığı şeklinde değerlendirilen katılımcıların ortalaması $11,19 \pm 3,19$, genelde anne olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $11,51 \pm 3,34$ ve kendi olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $10,14 \pm 3,18$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p = 0,026 < 0,05$). Güven, yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutunda en yüksek ortalama genelde anne olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilirken, en düşük ortalama kendi olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilmiştir. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu(anne) alt boyutu için sorumluluğun ebeveynler arasında eşit paylaşıldığı şeklinde değerlendirilen katılımcıların ortalaması $12,09 \pm 2,82$, genelde anne olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $12,55 \pm 2,88$ ve kendi olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $11,00 \pm 2,48$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,002 < 0,05$). En yüksek ortalama genelde anne olarak değerlendirilen

katılımcılarda tespit edilirken, en düşük ortalama kendi olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilmiştir.

Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği (baba) toplam puanlarına bakıldığında sorumluluğun ebeveynler arasında eşit paylaşıldığı şeklinde değerlendirilen katılımcıların ortalaması $44,45 \pm 9,42$, genelde anne olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $42,96 \pm 9,63$ ve kendi olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $40,75 \pm 9,61$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,037 < 0,05$). En yüksek ortalama eşit olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilirken, en düşük ortalama kendi olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilmiştir. Akademik, okul yaşamı konularında helikopter ebeveyn tutumu(baba) alt boyutu puanlarına bakıldığında sorumluluğun ebeveynler arasında eşit paylaşıldığı şeklinde değerlendirilen katılımcıların ortalaması $10,56 \pm 3,40$, genelde anne olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $9,72 \pm 3,10$ ve kendi olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $9,25 \pm 2,93$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,013 < 0,05$). En yüksek ortalama eşit olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilirken, en düşük ortalama kendi olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilmiştir. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu(baba) alt boyutu puanlarına bakıldığında sorumluluğun ebeveynler arasında eşit paylaşıldığı şeklinde değerlendirilen katılımcıların ortalaması $11,08 \pm 2,89$, genelde anne olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $10,53 \pm 2,93$ ve kendi olarak değerlendirilen katılımcıların ortalaması $9,90 \pm 2,92$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p = 0,025 < 0,05$). En yüksek ortalama eşit olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilirken, en düşük ortalama kendi olarak değerlendirilen katılımcılarda tespit edilmiştir.

Diğer ölçek puanlarının ebeveynlerin sorumlulukları yerine getirmede yapılan değerlendirmesi açısından farklılık olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$).

Çizelge 3.18. Ergenlerin ebeveynlerinin akademik beklentilerine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Ebeveynlerin akademik beceriler karşısındaki beklentisi						F	p
	Notların mükemmel olmasını ister		İyi olan alana yönelmesini ister		İlgilenmez			
	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	52,93	9,20	46,95	11,11	43,00	10,54	18,105	0,000*
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	15,47	3,07	13,72	3,58	12,79	4,14	13,644	0,000*
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Anne)	13,27	3,28	11,28	3,50	8,57	2,71	23,337	0,000*
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,70	3,13	10,32	3,29	10,71	3,38	7,472	0,001*
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,48	2,66	11,62	2,94	10,93	3,29	5,047	0,007*
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	45,24	9,30	41,10	8,97	35,86	11,51	12,675	0,000*
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	14,41	3,55	13,12	3,55	10,57	3,41	11,259	0,000*
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Baba)	10,75	3,30	9,08	2,83	7,79	2,83	15,007	0,000*
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	9,14	2,69	8,42	2,31	8,29	3,43	3,405	0,034*
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,94	2,81	10,47	2,99	9,21	3,53	2,937	0,054

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA testi

Çizelge 3.18.'de algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği (anne) toplam puanlarına bakıldığında notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarının ortalaması $52,93 \pm 9,20$, iyi olan alana yönelmesini isteyenlerin ortalaması $46,95 \pm 11,11$ ve ilgilenmeyenlerin ortalaması $43,00 \pm 10,54$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,000 < 0,05$). En yüksek algılanan helikopter ebeveyn tutumu (anne) ortalaması notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarında tespit edilmiştir, en düşük ortalama ise ilgilenmeyenlerde görülmüştür. Etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutunda notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarının ortalaması $15,47 \pm 3,07$, iyi olan alana yönelmesini isteyenlerin ortalaması $13,72 \pm 3,58$ ve ilgilenmeyenlerin ortalaması $12,79 \pm 4,14$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,000 < 0,05$). En yüksek ortalama notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarında tespit edilmiştir, en düşük ortalama ise ilgilenmeyenlerde görülmüştür. Akademik, okul yaşamı konularında helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutu için notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarının ortalaması $13,27 \pm 3,28$, iyi olan alana yönelmesini isteyenlerin ortalaması $11,28 \pm 3,50$ ve ilgilenmeyenlerin ortalaması $8,57 \pm 2,71$ olarak bulunmuştur. Gruplar arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,000 < 0,05$).

En yüksek ortalama notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarında tespit edilmiştir, en düşük ortalama ise ilgilenmeyenlerde görülmüştür. Güven, yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutuna bakıldığında notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarının ortalaması $11,70 \pm 3,13$, iyi olan alana yönelmesini isteyenlerin ortalaması $10,32 \pm 3,29$ ve ilgilenmeyenlerin ortalaması $10,71 \pm 3,38$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,001 < 0,05$). En yüksek ortalama notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarında tespit edilmiştir. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutu için notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarının ortalaması $12,48 \pm 2,66$, iyi olan alana yönelmesini isteyenlerin ortalaması $11,62 \pm 2,94$ ve ilgilenmeyenlerin ortalaması $10,93 \pm 3,29$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,007 < 0,05$). En yüksek ortalama notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarında tespit edilmiştir, en düşük ortalama ise ilgilenmeyenlerde görülmüştür.

Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği (baba) toplam puanlarına bakıldığında notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarının ortalaması $45,24 \pm 9,30$, iyi olan alana yönelmesini isteyenlerin ortalaması $41,10 \pm 8,97$ ve ilgilenmeyenlerin ortalaması $35,86 \pm 11,51$ olarak bulunmuştur. Gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($p = 0,000 < 0,05$). En yüksek algılanan helikopter ebeveyn tutumu (baba) ortalaması notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarında tespit edilmiştir, en düşük ortalama ise ilgilenmeyenlerde görülmüştür. Etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyutu için notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarının ortalaması $14,41 \pm 3,55$, iyi olan alana yönelmesini isteyenlerin ortalaması $13,12 \pm 3,55$ ve ilgilenmeyenlerin ortalaması $10,57 \pm 3,41$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p = 0,000 < 0,05$). En yüksek ortalama notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarında tespit edilmiştir, en düşük ortalama ise ilgilenmeyenlerde görülmüştür. Akademik, okul yaşamı konularda helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyutuna bakıldığında notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarının ortalaması $10,75 \pm 3,30$, iyi olan alana yönelmesini isteyenlerin ortalaması $9,08 \pm 2,83$ ve ilgilenmeyenlerin ortalaması $7,79 \pm 2,83$ olarak bulunmuştur. Gruplar arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,000 < 0,05$). En yüksek ortalama notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarında tespit edilmiştir, en düşük ortalama ise ilgilenmeyenlerde görülmüştür. Güven, yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutumu(baba) alt boyutuna bakıldığında notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin

çocuklarının ortalaması $9,14 \pm 2,69$, iyi olan alana yönelmesini isteyenlerin ortalaması $8,42 \pm 2,31$ ve ilgilenmeyenlerin ortalaması $8,29 \pm 3,43$ olarak bulunmuştur. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p = 0,034 < 0,05$). En yüksek ortalama notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlerin çocuklarında tespit edilmiştir. Diğer ölçek puanlarının ebeveynlerin akademik beceriler karşısındaki beklentisine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.19. Ebeveynlerin gün içerisinde çocuğun yaşadığı problemleri konuşmasına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t testi sonuçları

Ölçek	Ebeveynlerin gün içerisinde çocuğun yaşadığı problemleri konuşması				t	p
	Evet		Hayır			
	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	50,90	10,35	47,48	10,71	2,332	0,020*
Etik, Ahlakî Konularda Helikopterlik (Anne)	14,84	3,37	14,11	3,69	1,495	0,136
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,53	3,47	11,44	3,83	2,193	0,029*
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,24	3,28	10,72	3,15	1,121	0,263
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,29	2,79	11,20	2,83	2,774	0,006*
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	43,95	9,24	40,38	10,63	2,668	0,008*
Etik, Ahlakî Konularda Helikopterlik (Baba)	13,96	3,58	12,92	3,85	2,040	0,042*
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	10,13	3,15	9,44	3,59	1,504	0,133
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,94	2,56	8,34	2,76	1,639	0,102
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,91	2,83	9,67	3,18	3,044	0,003*

* $p<0,05$ anlamlı fark var, $p>0,05$ anlamlı fark yok; Bağımsız gruplar t testi

Çizelge 3.19.'da algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği (anne) toplam puan ortalamalarına bakıldığında gün içerisinde çocuğun yaşadığı problemleri konuşan ebeveynlerin ortalaması $50,90 \pm 10,35$, konuşmayanların ortalaması ise $47,48 \pm 10,71$ olarak bulunmuştur. Konuşma durumu açısından anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,020 < 0,05$). Daha yüksek helikopter ebeveyn tutum (anne) ortalaması, çocuğun problemlerini konuşan ebeveynlerde tespit edilmiştir. Akademik, okul yaşamı konularında helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutu için gün içerisinde çocuğun yaşadığı problemleri konuşan ebeveynlerin ortalaması $12,53 \pm 3,47$, konuşmayanların ortalaması ise $11,44 \pm 3,83$ olarak bulunmuştur. Konuşma durumu açısından anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,029 < 0,05$). Daha yüksek ortalama çocuğun gün içinde yaşadığı problemleri konuşan ebeveynlerde tespit edilmiştir. Duygusal, kişisel yaşam alanında

helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutunda gün içerisinde çocuğun yaşadığı problemleri konuşan ebeveynlerin ortalaması $12,29 \pm 2,79$, konuşmayanların ortalaması ise $11,20 \pm 2,83$ olarak bulunmuştur. Konuşma durumu açısından anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p = 0,006 < 0,05$). Çocuğun gün içinde yaşadığı problemleri konuşan ebeveynlerin ortalaması daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği (baba) toplam puan ortalamalarına bakıldığında gün içerisinde çocuğun yaşadığı problemleri konuşan ebeveynlerin ortalaması $43,95 \pm 9,24$, konuşmayanların ortalaması ise $40,38 \pm 10,63$ olarak bulunmuştur. Konuşma durumu açısından anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,008 < 0,05$). Daha yüksek helikopter ebeveyn tutum(baba) ortalaması, çocuğun problemlerini konuşan ebeveynlerde tespit edilmiştir. Etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyutu için gün içerisinde çocuğun yaşadığı problemleri konuşan ebeveynlerin ortalaması $13,96 \pm 3,58$, konuşmayanların ortalaması ise $12,92 \pm 3,85$ olarak bulunmuştur. Konuşma durumu açısından anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,042 < 0,05$). Daha yüksek ortalama çocuğun problemlerini konuşan ebeveynlerde tespit edilmiştir. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyutuna bakıldığında gün içerisinde çocuğun yaşadığı problemleri konuşan ebeveynlerin ortalaması $10,91 \pm 2,83$, konuşmayanların ortalaması ise $9,67 \pm 3,18$ olarak bulunmuştur. Konuşma durumu açısından farklılığın olduğu görülmüştür ($p = 0,003 < 0,05$). Daha yüksek ortalama çocuğun problemlerini konuşan ebeveynlerde tespit edilmiştir. Diğer puanların, ebeveynlerin gün içerisinde çocuğun yaşadığı problemleri konuşması açısından anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.20. Ergenlerin ebeveynlerin gün içerisinde çocuğun yaşadığı duyguları konuşmasına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t testi sonuçları

Ölçek	Ebeveynlerin yaşadığı duygular hakkında çocukla konuşması				t	p
	Evet		Hayır			
	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	51,21	10,21	47,51	10,86	2,872	0,004*
Etik, Ahlakî Konularda Helikopterlik (Anne)	14,99	3,39	13,86	3,43	2,668	0,008*
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,57	3,43	11,65	3,85	1,974	0,049*
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,19	3,20	11,02	3,44	0,402	0,688
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,47	2,71	10,98	2,89	4,354	0,000*
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	44,05	9,18	41,12	10,45	2,480	0,014*
Etik, Ahlakî Konularda Helikopterlik (Baba)	14,05	3,59	12,97	3,71	2,402	0,017*
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	10,09	3,13	9,77	3,56	0,795	0,427
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,92	2,58	8,58	2,68	1,059	0,290
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,99	2,79	9,80	3,17	3,309	0,001*

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; Bağımsız gruplar t testi

Çizelge 3.20. incelendiğinde algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği (anne) toplam puanlarının çocukların yaşadığı duygular hakkında konuşan ebeveynlerin ortalaması $51,21 \pm 10,21$, konuşmayanların ortalaması ise $47,51 \pm 10,86$ olarak bulunmuştur. Konuşma durumu açısından anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p = 0,004 < 0,05$). Daha yüksek helikopter ebeveyn tutum (anne) ortalaması, çocukla konuşan ebeveynlerde tespit edilmiştir. Etik, ahlakî konularda helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutunda çocukların yaşadığı duygular hakkında konuşan ebeveynlerin ortalaması $14,99 \pm 3,39$, konuşmayanların ortalaması ise $13,86 \pm 3,43$ olarak bulunmuştur. Konuşma durumu açısından anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p = 0,008 < 0,05$). Daha yüksek ortalama, duyguları hakkında çocukla konuşan ebeveynlerde tespit edilmiştir. Akademik, okul yaşamı konularda helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutu incelendiğinde çocukların yaşadığı duygular hakkında konuşan ebeveynlerin ortalaması $12,57 \pm 3,43$, konuşmayanların ortalaması ise $11,65 \pm 3,85$ olarak bulunmuştur. Konuşma durumu açısından anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p = 0,050 = 0,05$). Daha yüksek ortalama, duyguları hakkında çocukla konuşan ebeveynlerde tespit edilmiştir. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutu için çocukların yaşadığı duygular hakkında konuşan ebeveynlerin ortalaması $12,47 \pm 2,71$, konuşmayanların ortalaması ise $10,98 \pm 2,89$ olarak bulunmuştur. Konuşma durumu açısından anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p = 0,000 < 0,05$). Daha yüksek ortalama, duyguları hakkında çocukla konuşan ebeveynlerde tespit edilmiştir.

Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği (baba) toplam puanlarına baktığımızda ise çocukların yaşadığı duygular hakkında konuşan ebeveynlerin ortalaması $44,05 \pm 9,18$, konuşmayanların ortalaması ise $41,12 \pm 10,45$ olarak bulunmuştur. Konuşma durumu açısından anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür ($p = 0,014 < 0,05$). Daha yüksek helikopter ebeveyn tutumu (baba) ortalaması, duyguları çocukla konuşan ebeveynlerde tespit edilmiştir. Etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyutuna bakıldığında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p = 0,017 < 0,05$). Çocukların yaşadığı duygular hakkında konuşan ebeveynlerin ortalaması $14,05 \pm 3,59$, konuşmayanların ortalaması ise $12,97 \pm 3,71$ olarak bulunmuştur. Daha yüksek ortalama, duyguları hakkında çocukla konuşan ebeveynlerde tespit edilmiştir. Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyutuna bakıldığında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p = 0,001 < 0,05$). Çocukların yaşadığı duygular hakkında konuşan ebeveynlerin ortalaması $10,99 \pm 2,79$, konuşmayanların ortalaması ise $9,80 \pm 3,17$ olarak bulunmuştur. Daha yüksek ortalaması, duyguları hakkında çocukla konuşan ebeveynlerde tespit edilmiştir. Diğer puanların, ebeveynlerin gün içerisinde çocuğun yaşadığı problemleri konuşmasına göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$).

Çizelge 3.21. Ergenlerin sosyal medya kullanım sürelerine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Sosyal medya kullanım süresi								F	p
	0-1 sa.		2-3 sa.		4 sa.		5 sa. ve fazlası			
	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	51,94	10,12	50,37	10,63	49,75	9,99	48,02	10,87	1,353	0,257
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	15,10	3,39	14,66	3,44	15,08	3,49	13,89	3,38	1,378	0,249
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,99	3,43	12,32	3,57	12,31	3,59	11,44	3,53	1,761	0,154
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,42	3,20	11,19	3,39	10,75	2,76	10,98	3,39	0,473	0,701
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,44	2,71	12,20	2,90	11,61	2,57	11,71	2,98	1,232	0,298
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	44,35	9,47	43,75	9,91	41,67	8,77	41,87	9,17	1,250	0,292
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	14,15	3,57	13,81	3,84	13,39	3,50	13,51	3,14	0,526	0,665
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	10,36	3,01	10,02	3,31	9,65	3,21	9,80	3,39	0,557	0,644
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,89	2,80	9,03	2,54	8,53	2,15	8,36	2,97	1,084	0,356
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,94	2,90	10,89	3,03	10,10	2,68	10,20	2,74	1,585	0,193

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA testi

Çizelge 3.21.'de yer alan bulgular incelendiğinde ergenlerin sosyal medya kullanım sürelerine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutlarına ilişkin puanlarda istatistiki açıdan bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Çizelge 3.22. Ergenlerin dijital oyun oynama sürelerine göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Dijital oyun oynama süresi								F	p
	0-1 sa		2-3 sa		4 sa		5 sa ve fazlası			
	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	50,38	10,18	50,39	11,56	51,11	9,36	47,60	9,87	0,372	0,773
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,76	3,39	14,64	3,53	15,56	3,15	13,33	3,75	1,200	0,310
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,33	3,55	12,46	3,75	12,67	3,07	11,53	3,04	0,341	0,796
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	10,99	3,25	11,49	3,31	10,83	2,81	11,80	3,67	0,774	0,509
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,30	2,65	11,80	3,24	12,06	2,36	10,93	3,06	1,583	0,193
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	42,99	9,30	43,90	9,93	45,39	10,00	42,27	11,38	0,540	0,655
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,70	3,69	14,03	3,70	14,50	3,13	12,60	3,27	0,943	0,420
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	9,75	3,15	10,61	3,40	10,39	3,35	9,73	3,22	1,655	0,177
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,63	2,51	9,15	2,61	8,78	2,44	10,07	3,63	2,040	0,108
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,91	2,90	10,11	2,75	11,72	3,34	9,87	3,36	2,819	0,039*

* $p<0,05$ anlamlı fark var, $p>0,05$ anlamlı fark yok; Tek yönlü ANOVA testi

Çizelge 3.22.'de duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutum ölçeği (baba) alt boyutunda dijital oyun oynama süresi açısından anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p = 0,039 < 0,05$). Dijital oyun oynama süresi açısından 0-1 saat oynayan katılımcıların ortalaması $10,91 \pm 2,90$, 2-3 saat oynayanların ortalaması $10,11 \pm 2,75$, 4 saat oynayanların ortalaması $11,72 \pm 3,34$ ve 5 saat ve üzeri oynayanların ortalaması $9,87 \pm 3,36$ olarak bulunmuştur. En yüksek duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (baba) ortalaması 4 saat dijital oyun oynayan katılımcılarda, en düşük ortalama ise 5 saat ve üzeri oynayan katılımcılarda tespit edilmiştir. Diğer ölçek puanlarının, dijital oyun oynama süresi açısından anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Çizelge 3.23. Ergenlerin yakın arkadaş grubuna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t testi sonuçları

Ölçek	Yakın arkadaş, arkadaş grubu				t	p
	Var		Yok			
	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	50,55	10,35	46,00	12,03	1,845	0,066
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,79	3,40	13,26	3,81	1,897	0,059
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Anne)	12,35	3,51	12,16	4,36	0,234	0,815
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,18	3,26	10,58	3,22	0,780	0,436
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,22	2,75	10,00	3,40	3,380	0,001*
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	43,61	9,60	38,42	7,80	2,309	0,022*
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,85	3,63	12,47	3,82	1,609	0,109
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Baba)	10,05	3,23	9,21	3,43	1,104	0,270
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,89	2,62	8,00	2,08	1,448	0,149
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,81	2,93	8,74	2,18	3,941	0,001*

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; Bağımsız gruplar t testi

Çizelge 3.23.'de duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (anne) alt boyutuna bakıldığında yakın arkadaş veya arkadaş grubu olan katılımcıların ortalaması $12,22 \pm 2,75$, olmayanların ortalaması ise $10,00 \pm 3,40$ olarak bulunmuştur. Yakın arkadaş veya arkadaş grubu varlığı açısından istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,001 < 0,05$). Daha yüksek ortalama, yakın arkadaş veya arkadaş grubu olan katılımcılarda tespit edilmiştir.

Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği (baba) toplam puana bakıldığında yakın arkadaş veya arkadaş grubu olan katılımcıların ortalaması $43,61 \pm 9,60$, olmayanların ortalaması ise $38,42 \pm 7,80$ olarak bulunmuştur. Yakın arkadaş veya arkadaş grubu varlığı açısından anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p = 0,022 < 0,05$). Daha yüksek helikopter ebeveyn tutumu (baba) ortalaması, yakın arkadaş veya arkadaş grubu olan katılımcılarda tespit edilmiştir. Diğer ölçek puanlarının, yakın arkadaş ve arkadaş grubu değişkeni açısından anlamlı farklılığın olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyutu için yakın arkadaş veya arkadaş grubu olan katılımcıların ortalaması $10,81 \pm 2,93$, olmayanların ortalaması ise $8,74 \pm 2,18$ olarak bulunmuştur. Yakın arkadaş veya arkadaş grubu varlığı açısından anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p = 0,001 < 0,05$). Daha yüksek ortalama, yakın arkadaş veya arkadaş grubu olan katılımcılarda tespit edilmiştir.

Çizelge 3.24. Ergenlerin okul dışı sosyal faaliyetlere katılımına göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları, standart sapmaları ve bağımsız t testi sonuçları

Ölçek	Ev ve okul dışında sosyal faaliyetlere katılım				t	p
	Var		Yok			
	Ort	ss	Ort	ss		
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	50,28	10,49	50,36	10,53	-0,061	0,951
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	14,67	3,37	14,84	3,63	-0,420	0,675
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	12,35	3,59	12,34	3,46	0,021	0,983
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	11,15	3,31	11,12	3,11	0,075	0,940
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	12,12	2,82	12,06	2,85	0,170	0,865
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	43,80	9,60	41,93	9,43	1,591	0,112
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	13,91	3,63	13,39	3,69	1,158	0,248
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	10,22	3,30	9,39	2,99	2,085	0,038*
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	8,96	2,64	8,48	2,46	1,499	0,135
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	10,71	2,91	10,66	2,98	0,124	0,901

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; Bağımsız gruplar t testi

Çizelge 3.24. incelendiğinde akademik, okul yaşamı konularda helikopter ebeveyn tutumu (baba) alt boyutu için ev ve okul dışında sosyal faaliyetlere katılan katılımcıların ortalaması $10,22 \pm 3,30$, katılmayanların ortalaması ise $9,39 \pm 2,99$ olarak bulunmuştur. Ev ve okul dışında sosyal faaliyetlere katılım değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,038 < 0,05$). Daha yüksek akademik, okul yaşamı konularda helikopter ebeveyn tutumu (baba) ortalaması, sosyal faaliyetlere katılan katılımcılarda tespit edilmiştir. Diğer ölçek puanlarının, sosyal faaliyetlere katılım değişkeni açısından istatistiki anlamda farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.25. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği arasındaki ilişkiye ait analiz sonuçları

Ölçek		Sosyal Onay İhtiyacı
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	r	,263**
	p	0,000
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Anne)	r	,236**
	p	0,000
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	r	,300**
	p	0,000
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	r	,265**
	p	0,000
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	r	,331**
	p	0,000
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	r	,195**
	p	0,000
Akademik, Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Baba)	r	,159**
	p	0,003
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	r	,182**
	p	0,001
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	r	,205**
	p	0,000
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	r	,240**
	p	0,000

** $p < 0,01$, * $p < 0,05$ anlamlı ilişki var, $p > 0,05$ anlamlı ilişki yok , $0 \leq r \leq 0,25$ çok zayıf, $0,26 \leq r \leq 0,49$ zayıf, $0,50 \leq r \leq 0,69$ orta, $0,70 \leq r \leq 0,89$ güçlü, $0,90 \leq r \leq 1$ çok güçlü; *Pearson* korelasyon testi

Çizelge 3.25.'de sosyal onay ihtiyacı ile etik-ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu (anne) ($r=0,263$, $p<0,05$), akademik-okul yaşamı konularında helikopter ebeveyn tutumu (anne) ($r=0,236$, $p<0,05$), güven-yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutumu (anne) ($r=0,300$, $p<0,05$), duygusal-kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (anne) ($r=0,265$, $p<0,05$) ve helikopter ebeveyn tutumu toplam (anne) ($r=0,331$, $p<0,05$) ile pozitif ve anlamlı ilişkilere sahiptir. Helikopter baba tutumları ile etik-ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu ($r=0,195$, $p<0,05$), akademik-okul yaşamı helikopter ebeveyn tutumu ($r=0,159$, $p<0,05$), güven-yaşam becerileri helikopter ebeveyn tutumu ($r=0,182$, $p<0,05$), duygusal-kişisel yaşam alanı helikopter ebeveyn tutumu ($r=0,205$, $p<0,05$) ve genel helikopter ebeveyn tutumu ($r=0,240$, $p<0,05$) arasında pozitif anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Ebeveynlerin helikopter tutumunun artması ile sosyal onay ihtiyaçlarının da arttığı bulunmuştur.

Çizelge 3.26. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ile Kişilerarası Problem Çözme Envanteri arasındaki ilişkiye ait analiz sonuçları

Ölçek	Kişilerarası Problem Çözme	
	r	p
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	-,222**	0,000
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Anne)	-,159**	0,003
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	-,198**	0,000
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	-,165**	0,002
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Anne)	-,233**	0,000
Etik, Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	-,175**	0,001
Akademik, Okul Yaşamı Konularda Helikopterlik (Baba)	-0,084	0,115
Güven, Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	-,121*	0,024
Duygusal, Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	-,131*	0,014
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam (Baba)	-,168**	0,002

** $p < 0,01$, * $p < 0,05$ anlamlı ilişki var , $p > 0,05$ anlamlı ilişki yok , $0 \leq r \leq 0,25$ çok zayıf , $0,26 \leq r \leq 0,49$ zayıf , $0,50 \leq r \leq 0,69$ orta , $0,70 \leq r \leq 0,89$ güçlü , $0,90 \leq r \leq 1$ çok güçlü; Pearson korelasyon testi

Kişilerarası problem çözme puanı ile etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu (anne) ($r = -0,222$, $p < 0,05$), akademik, okul yaşamı konularında helikopter ebeveyn tutumu (anne) ($r = -0,159$, $p < 0,05$), güven, yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutumu (anne) ($r = -0,198$, $p < 0,05$), duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (anne) ($r = -0,165$, $p < 0,05$), genel helikopter ebeveyn tutumu (anne) ($r = -0,233$, $p < 0,05$), etik, ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutumu (baba) ($r = -0,175$, $p < 0,05$), güven, yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn tutumu (baba) ($r = -0,121$, $p < 0,05$), duygusal, kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn tutumu (baba) ($r = -0,131$, $p < 0,05$) ve genel helikopter ebeveyn tutumu (baba) ($r = -0,168$, $p < 0,05$) puanları arasında negatif ve anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Ebeveynlerin aşırı korumacı tutum sergilemesinin problem çözme becerileri üzerinde olumsuz etki bıraktığı bulunmuştur.

Akademik, okul yaşamı konularında helikopterlik (baba) değişkeni ile kişilerarası problem çözme puanı arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$).

4. TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile sosyal onay ihtiyaçları ve kişilerarası problem çözme becerilerinin ilişkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada ulaşılan sonuçlar tartışılmıştır.

Araştırmada, ergenlerin yaşlarına göre algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları puan ortalamaları incelendiğinde algılanan helikopter ebeveyn tutumu toplam ve alt ölçek boyutları puan ortalamaları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$). Bu bulgu araştırmaya katılan tüm ergenlerin ebeveynlerinin aşırı müdahalesini benzer düzeyde algıladığını göstermektedir. Literatür incelendiğinde bu bulguyu destekleyici bir veriye rastlanmamıştır. Literatürde yer alan bazı çalışmalar, ebeveynlerin gösterdiği helikopter davranışları küçük yaş gruplarının büyük yaş gruplarına oranla daha çok hissettiği sonuçlarını ortaya koymaktadır (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014; Özbek, 2022). Araştırmada yaşlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaması, helikopter ebeveynlerin aşırı korumacı tutumlarını her yaş grubundan çocuklarına aynı şekilde göstermeleri ve ergenlerin benzer sosyal çevrelerde yetişmiş olmaları ile açıklanabilir. Ayrıca araştırmamızın örneklem grubundaki yaş dağılımının daha çok 15 ve 16 yaş aralığında olması da aşırı korumacı tutumun yaşlar arasında eşit şekilde algılanmasına neden olarak gösterilebilir.

Araştırmada, ergenlerin doğum yerlerine göre algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunun toplam ve alt boyut puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Bu analiz, şehir merkezinde doğan ve büyüyen ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunun daha yüksek olacağı düşünülmektedir yapılmıştır ancak sonuç beklenen yönde olmamıştır. Bu durum, ebeveynlerin aşırı korumacı davranışlarının yalnızca coğrafi konuma göre değişmediği, kırsal veya kentsel bölgelerde benzer tutumların olabileceğini göstermektedir. Ayrıca son yıllarda gelişen ve geniş alanlara yayılan teknoloji ile birlikte ebeveynler, mekân farkı gözetmeksizin çocuklarına karşı daha korumacı ve müdahaleci tutum sergilemeye başlamışlardır (Schiffirin vd., 2014). Ancak Yılmaz'ın (2020) araştırmasında kentsel yerleşim yerlerinde yaşayan ebeveynlerin kırsal yerleşim yerlerindekiyle göre daha fazla korumacı olduğu sonucu dikkat çekmektedir.

Araştırma bulguları, anne öğrenim durumu ile algılanan helikopter ebeveyn tutumu toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir

($p>0,05$). Ancak güven, yaşam becerileri ve duygusal/kişisel yaşam alanı alt boyutlarında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Lisansüstü eğitim almış annelerin bu alt boyutlarda daha yüksek helikopter tutum puanlarına sahip oldukları saptanmıştır. Bu bulgu, eğitim seviyesi arttıkça özellikle psikososyal gelişim alanında annelerin, aşırı korumacı ve kontrol etme davranışlarının arttığını göstermektedir. Bu durum, daha iyi eğitilmiş annelerin çocuklarının duygusal bütünlüğünü koruma ve sosyal risklerden uzak tutma kaygısı ile daha müdahaleci tutum sergiledikleri şeklinde açıklanabilir. Literatürde de bu bulguya paralel araştırma sonuçları olduğu gözlenmektedir. Alpsoy'un (2021) yılında yapmış olduğu yüksek lisans tez araştırması kapsamında analiz sonuçlarına bakıldığında lisansüstü mezunu annelerin diğer eğitim seviyelerine göre daha fazla helikopter tutum gösterdiği, eğitim seviyesi arttıkça helikopter ebeveyn tutumunun artış olduğu gözlenmektedir. Eğitim düzeyinin artmasıyla özellikle de duygusal/kişisel yaşam alanı ve güven, yaşam becerilerinde helikopter ebeveyn tutumunun arttığı gösteren başka çalışmalar olduğu da görülmüştür (Şahin Kızılkaya, 2024; Çakal, 2023). Farklı olarak yapılan bir diğer çalışmada en yüksek helikopter ebeveyn tutumunu gösteren annelerin üniversite mezunu anneler olduğunu, daha sonra lise mezunu anneler ve en az helikopter ebeveyn tutumu sergileyen annelerin lisansüstü mezunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yılmaz, 2020; Ankaralı ve Savaş, 2021; Kantrowitz ve Peg, 2006). Bu bulguların aksine Taymaz (2019), daha yüksek eğitim seviyesindeki annelerin helikopter tutum sergileme eğiliminin düşük olduğunu, okuma yazması olmayan annelerin ise bu tutumunun daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Literatürde anne eğitim düzeyinin helikopter ebeveyn tutumu açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığını gösteren çalışmaların da mevcut olduğu görülmüştür (Gençer, 2020). Bu farklılıklar, helikopter ebeveyn tutumunda sadece öğrenim düzeyinin değil kişilik özellikleri, kültürel değişiklikler gibi durumlarının da etkili olabileceğini göstermektedir.

Araştırmada, baba öğrenim durumu ile algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Ancak güven, yaşam becerileri alt boyutunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p=0,015$). Sonuçlara bakıldığında en yüksek helikopter ebeveyn tutum ortalaması üniversite mezunu babalarda görülmekle birlikte bu eğitim düzeyindeki babaların çocuklarının yaşama becerilerini geliştirmek adına sosyal gelişimine daha çok müdahale ettiğini düşündürmektedir. Literatürdeki incelendiğinde araştırma bulguları baba eğitim düzeyinin helikopter ebeveyn tutumuna etkisi konusunda değişken bulgular içermektedir. Bazı bulgular daha yüksek eğitime sahip olan babaların helikopter ebeveyn tutumunun daha düşük olduğunu (Taymaz, 2019) bildirirken bazı bulgular ise ebeveyn eğitim düzeyinin helikopter

ebeveyn tutumuna etkisinin olmadığını belirtmektedir (Alpsoy, 2021; Gençer, 2020; Doğan, 2024). Araştırmanın bulguları ile paralellik gösteren daha yüksek eğitim düzeyine sahip babaların helikopter tutum sergileme davranışlarını arttırdığını gösteren çalışmalar da mevcuttur (Şahin Kızılkaya, 2024; Özbek, 2022). Araştırma sonuçlarına bakıldığında daha yüksek eğitim seviyesinde olan babaların, çocuklarının başarısı ve güvenliği konusundaki kaygılarının onları daha kontrolcü davranmaya ittiği şeklinde yorumlanabilir. Buna karşılık olarak bazı babaların eğitim düzeylerinin artmasıyla çocuklarının bireysel alanlarına daha fazla saygı duyduğu ve onlara özel alan tanıdığı söylenebilir. Çalışmalardaki farklı bulguları bu şekilde açıklayabiliriz.

Araştırmada anne ve baba çalışma durumu ile algılanan helikopter ebeveyn tutumu arasındaki ilişki incelenmiş, ulaşılan sonuçlara göre ebeveyn çalışma durumunun algılanan helikopter ebeveyn tutumu üzerinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Yalnızca annesi çalışan ergenlerin etik ahlaki konularda helikopter ebeveyn tutum(baba) alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p = 0,011 < 0,05$). Bu sonuca göre çalışmayan annelerin eşleri yani babalar, çocukları tarafından etik ve ahlaki konularda daha korumacı ve kontrolcü olarak algılanmaktadır. Taymaz 2019 yılında yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında da helikopter ebeveyn tutumu ile ebeveyn mesleği arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu durum anne ve babaların aile içerisindeki tutum ve davranışlarının, çocuklarıyla olan ilişkilerinin çalışma durumlarına göre fark yaratmadığını göstermektedir.

Araştırma kapsamında yapılan analizlerde, hem anne yaşı hem de baba yaşı ile ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ilişkisi incelenmiş olup toplam ve alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Bu bulgu, ebeveynlerin yaşının aşırı korumacı tutumlar üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir. Araştırmada yer alan yaş gruplarının aynı kuşak içinde değerlendirilebilecek bir aralıkta olması, benzer sosyokültürel çevrelerden olmaları yaş faktörünün anlamlı bir etki göstermemesine neden olarak gösterilebilir. Taymaz'ın (2019) araştırma sonuçları incelendiğinde anne yaşı ile helikopter ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir farklılığa bulunmamış olup baba yaşı ile helikopter tutum arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu araştırmaya göre baba yaşı küçüldükçe helikopter ebeveyn tutumu artış göstermektedir. Bir başka çalışmada ise 41-49 yaşındaki ebeveynlerin daha çok helikopter tutum sergilediği, 30-40 yaş arasında daha çok annelerin, 50 yaş ve üzerinde ise daha çok babaların helikopter tutum sergilediği ifade edilmiştir (Alpsoy, 2021). Araştırma sonuçlarındaki farklılığın

ebeveynlerin sosyoekonomik düzeyinin, eğitim seviyelerinin, kültürel gelişimlerinin farklı olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan ergenlerin ailelerinin sosyoekonomik düzeyine göre algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu toplam ve alt boyutları puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Bu analiz daha yüksek ekonomik düzeydeki ebeveynlerin çocuklarının eğitim ve sosyal yaşamlarında daha fazla müdahale ve kontrol davranışları sergileyecekleri düşünülerek yapılmıştır ancak araştırma bulguları bu varsayımı desteklememektedir. Farklı sosyoekonomik düzeylerdeki ailelerin çocuklarından beklentilerinin birbirine yakın olması, dijitalleşen dünya ile birlikte bu tutumların birbirinden etkilenmesi anlamlı farklılık görülmemesine neden olmuş olabilir. Diğer yandan, orta ve alt sosyoekonomik düzeydeki ailelerin, kısıtlı olanaklara rağmen çocuklarının başarılı ve mutlu olmaları için daha fazla emek sarf etmelerinin, helikopter ebeveyn tutumları göstermelerine yol açtığı düşünülmektedir. Nitekim araştırma bulgularına paralellik gösteren ailelerin sosyoekonomik düzeyinin helikopter ebeveynlik üzerinde etkisinin olmadığına yönelik araştırma bulguları olduğu görülmüştür (Şahin Kızılkaya, 2024; Lapsekili Uysal, 2020; Taymaz, 2019). Literatür incelendiğinde araştırma bulgularından farklı olarak orta sosyoekonomik düzeydeki ailelerin diğerlerine göre daha yüksek helikopter tutum sergilediğini gösteren birçok araştırma yer almaktadır (Yılmaz, 2020; Aydoğdu ve Dilekmen, 2016; Sirin ve Rogers-Sirin, 2004; Lindsay, 2011; Smetana ve Chuang, 2001). Bazı çalışmalarda ise üst düzey sosyoekonomik imkanlara sahip ailelerin orta ve alt düzeydeki ailelere göre daha fazla helikopter tutum sergilediği sonucu göze çarpmaktadır (Özbek, 2022; Kwon, vd., 2016; Kwon ve Yoo, 2017; Ankaralı ve Savaş, 2021; Kantrowitz ve Peg, 2006).

Araştırmada anne ve babanın birliktelik durumunun ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu üzerindeki etkisine bakıldığında algılanan helikopter ebeveyn tutumu (anne) ölçeği toplam ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Bu bulgu, annelerin çocuklarına karşı gösterdikleri tutumların, eş ile birliktelik durumundan etkilenmediğini göstermektedir. Türkiye'deki gibi geleneksel toplumlarda annelerin çocuklarıyla olan ilişkisi, duygusal destek, verdikleri bakım vb. unsurların her koşulda devamlılık gösterdiği düşünüldüğünde, ebeveyn birliktelik durumunun anne tutumunda etkili olmadığını düşündürmektedir. Algılanan helikopter ebeveyn tutumu (baba) ölçeğinde ise toplam ve etik, ahlaki konular alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur ($p = 0,017$ ve $p = 0,003$). Anne ve babanın birlikte olduğu durumlarda, babaların daha yüksek kontrolcü ve yönlendirici oldukları

sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, babaların aile birliği içerisinde olduklarında çocuklarıyla daha ilgili olduklarını ve dolayısıyla çocukların onları daha çok helikopter ebeveyn olarak algıladıklarını göstermektedir. Literatür incelendiğinde anne baba birliktelik durumunun helikopter ebeveyn tutumu üzerinde etki etmediğini gösteren bulgulara rastlanırken (Taymaz, 2019; zbek, 2022), bunun aksine anlamlı farklılık gösteren çalışmalar da mevcuttur. zbek (2022) yaptığı çalışmasında, ebeveyn birliktelik durumunun artmasıyla helikopter ebeveyn tutumunda azalma olduğunu saptamıştır. Bir diğer araştırmada ise ebeveynleri ayrı olan katılımcıların, ebeveynleri birlikte olan katılımcılara göre annelerinin daha helikopter tutum sergilediğini, ebeveynleri birlikte olan katılımcılar ise ebeveynleri ayrı olanlara göre babalarının daha fazla helikopter tutum sergilediğini ifade etmişlerdir(zatlı, 2022).

Araştırma bulgularında ergenlerin ailelerinin çekirdek veya geniş aile olma durumu ile ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu arasında toplam ölçek puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Ancak duygusal/kişisel yaşam(anne) ve etik, ahlaki konularda(baba) alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bu durum, aile tipi değişkeninin ebeveynlerin tüm davranışlarını değil, sadece helikopter ebeveynliğin bazı yönlerini etkilediği şeklinde yorumlanmaktadır. Ergenlerin yetiştiği aile tipi ebeveyn-ocuk ilişkisinde etkili olsa da helikopter ebeveyn tutumu için aile tipinin tek başına belirleyici olmadığı anlaşılmıştır. zbek (2022) yılında yaptığı araştırmasında bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunda aile tipinin anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşmıştır. Literatürde araştırma bulgumuza paralel veya farklı sonuçlar sunan başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan mevcut çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile kardeş sayısı arasındaki ilişkiye bakıldığında algılanan helikopter ebeveyn tutumu (anne ve baba) leği toplam puanlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Ancak etik, ahlaki konular(baba) alt boyutu puanlarında kardeş sayısına göre anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır ($p = 0,012$). Bu bulgu, kardeş sayısı arttıkça babaların etik, ahlaki konularda korumacılığının da arttığını göstermektedir. Kardeş sayısı, helikopter ebeveyn tutumu açısından tek başına belirleyici bir etken olmasa da, kardeş sayısının artmasıyla birlikte babaların etik konularda daha korumacı hale gelmesi; daha fazla çocukla ilgilenme sorumluluğunun babaları daha denetleyici bir konuma sürüklemesiyle açıklanabilir. Ancak anlamlı farklılığın sadece tek bir alt boyutta olması, kardeş sayısının genel helikopter

ebeveyn tutumunda çok kısıtlı bir etkiye sahip olduğunu düşündürmektedir. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında kardeş sayısı ile algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeğinin temel güven ve yaşam becerileri ve etik, ahlaki konular (anne ve baba) alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu, kardeş sayısı arttıkça helikopter ebeveyn tutumunun da arttığı sonucuna ulaşan başka çalışmalar olduğu da görülmüştür. (Tepebaş, 2022; Çakal, 2023; Taymaz, 2019). Bu bulgunun aksine kardeş sayısının azalması ile helikopter ebeveyn tutumunun arttığını gösteren araştırmalar da mevcuttur (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014; Yılmaz, 2020; Kwon, vd., 2016; Kalkan ve Odacı, 2007).

Araştırmada, doğum sırası değişkeninin algılanan helikopter ebeveyn tutumu güven, yaşam becerileri(baba) alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiş olup helikopter ebeveyn tutumu (anne ve baba) toplam ve diğer alt boyutlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Anlamlı çıkan bu bulgu, babaların özellikle birinci sırada doğan çocuklara daha çok korumacı tutum sergilediğini göstermektedir. Dolayısıyla ilk çocuklarda ebeveynlerin deneyimsiz olması nedeniyle daha korumacı ve kontrolcü tutumlar sergilediği, çocuk sayısının artmasıyla ebeveynlerin tutumlarını gevşettiği şeklinde yorumlanmaktadır. Babaların yüksek koruma içgüdüğü ile çocuklarına karşı özellikle güven, yaşam becerilerinde helikopter ebeveyn tutumu sergilemesi de bu şekilde açıklanabilir. Annelerin helikopter tutumu toplam ve alt boyutlarında anlamlı farklılığa rastlanmaması, çocuklarına karşı eşit düzeyde ilgi ve sorumluluk gösterdiği şeklinde açıklanabilir. Araştırma sonucumuzla uyumlu olarak babaların ilk çocuklarına karşı güven, yaşam becerilerinde daha korumacı yaklaşıtlarını, ek olarak annelerin de yine ilk çocuklarına karşı akademik, okul yaşam becerilerinde daha korumacı yaklaşıtlarını, yani genel anlamda ilk çocukların daha fazla helikopter tutuma maruz kaldığını söyleyen çalışmalar olduğu görülmüştür(Çakal, 2023; Özdemir, 2023; Yılmaz, 2020). Çocuk sırası değişkeninin helikopter ebeveyn tutumuna etki etmediğini gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Özbek, 2022).

Araştırma bulguları, ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile ebeveynleri ile olan ilişki düzeyleri arasında duygusal ve kişisel yaşam alanı alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bunun dışında kalan algılanan helikopter ebeveyn tutumu (anne ve baba) toplam ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Sonuca göre, ebeveynleriyle daha yakın ilişki kuran ergenler, annelerinin duygusal ve kişisel alanda daha fazla helikopter ebeveyn tutumu sergilediğini ifade etmektedir. Geleneksel kültürel yapılar, annelere çocuklarıyla duygusal bağ kurma sorumluluğu yüklemekte; bu durum, annelerin çocuklarını özerk bireyler olarak değil, korunması gereken varlıklar olarak görmelerine neden olabilmektedir. Bu bağlamda, anne-çocuk ilişkisi arttıkça

korumacı tutumların da yoğunlaştığı söylenebilir. Diğer yandan yakın ilişkiler, annenin çocuğunu daha yakından tanımasını sağladığından, ebeveynlerin çocuklarının özel alanına daha fazla müdahaleci, kararlarına karşı daha fazla geri bildirim davranışlarını arttırabilmektedir. Ergenler, annelerinin bu tutumlarını duygusal yaşamlarına ve kişisel alanlarına bir müdahale şeklinde algılayabildiği ve helikopter tutum olarak yorumlayabildiğini düşündürmektedir. Literatürde ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile ebeveynleri ile olan ilişki düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışma olmadığı görülmüştür. Bu bulgumuzun literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada, ergenlerin anne/baba ile aktif zaman geçirme süresi ile algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları arasında toplam(baba) ve bazı alt boyutlar için anlamlı farklılıklar gösterdiği saptanmıştır. Özellikle duygusal ve kişisel yaşam alanı alt boyutunda hem anne hem de baba için anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Ergenler, ebeveynleri ile geçirdikleri zaman arttıkça duygusal ve kişisel yaşam alanında helikopter tutumlarının arttığını ifade etmiştir. Algılanan helikopter ebeveyn tutumu (baba) toplam ve etik, ahlaki konularda helikopter tutum(baba) alt boyutuna bakıldığında ebeveynleri ile geçirdikleri zaman arttıkça ergenlerin, babalarına yönelik algıladıkları helikopter tutumun da arttığı saptanmıştır. Gelişimsel olarak özel alanın önem kazandığı bir dönem olan ergenlik döneminde ebeveynlerle geçirilen zamanın fazla olması, ergenler tarafından bireysel alanlarına müdahale şeklinde algılanmasına neden olabilir. Literatürde ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ve ebeveynleri ile olan yakın ilişki düzeylerini inceleyen bir çalışma olmadığı görülmüştür. Bu bulgumuzun literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada, ergenlerin ebeveynlerin sorumluluklarını yerine getirme durumu ile algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları üzerinde toplam ve alt boyutlarda anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeğinin annelere yönelik toplam ve tüm alt boyutlarında, babalara yönelik ise toplam ve iki alt boyutunda(akademik, okul yaşam alanı ve duygusal/kişisel yaşam alanı) anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Kendi sorumluluklarını ebeveynlerinin yaptığını ifade eden ergenler, ebeveynlerinin daha çok helikopter tutum sergilediğini ifade etmiştir. Bu bulgular ışığında, ebeveynlerin çocukların sorumluluklarını onlar yerine üstlenmesinin, ergenler tarafından müdahale ve kontrol davranışları şeklinde algılandığını düşündürmektedir. Bazı ebeveynlerin, çocuklarının akademik, kişisel ve ahlaki gelişimlerinden tamamen sorumlu olduklarını hissettikleri; bu durumun da onları aşırı korumacı tutumlar sergilemeye yönelttiği söylenebilir. Nitekim Marım ve Kahveci, 2021 yılında yaptıkları çalışmalarında çocukların

kendi sorumluluğundaki faaliyetlerin ebeveynleri tarafından benimsendiği, çocukların gelişimsel olarak yapabilecekleri tüm şeyleri onlar yerine yaptıkları ve bu nedenle gelişimlerinin gecikmesine neden olduklarını ifade etmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, ebeveynlerin çocuklarına yönelik akademik beklenti düzeyleri ile ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu (anne ve baba) toplam ve alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Özellikle, notların mükemmel olmasını isteyen ebeveynlere sahip olan ergenlerin, ebeveynlerini daha yüksek düzeyde helikopter olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, akademik anlamda yüksek beklentiler ile kontrol algısı arasında doğrudan bir ilişki olduğunu ifade etmekte ve Baumrind'in (1991) çalışmasındaki otoriter ebeveyn tutumu ile benzerlik göstermektedir. Otoriter ebeveynler, yüksek akademik başarı beklentisinde olup çocuklarının yaşamlarının her alanına müdahale etme eğilimi göstermektedirler. Ebeveynlerin otoriter yüksek başarı beklentisi ile müdahale davranışlarının birleşimi de çocuklar tarafından baskı veya aşırı kontrol şeklinde algılanmaktadır (Baumrind, 1991). Türkiye gibi akademik başarının toplumsal değer taşıdığı eğitim sistemlerinde, ebeveynler başarıyı çocuklarının gelecekteki güvencesi olarak gördüklerinden, daha fazla kontrol edici tutum sergileyebilmektedirler. Bu bulgu için olası bir diğer nedenin ise anne babaların, çocuklarının akademik başarılarını kendi ebeveynlik performanslarının bir kanıtı olarak algılamaları olduğu düşünülmektedir. Helikopter ebeveyn tutumu ile yüksek akademik başarı beklentisini ilişkilendiren başka çalışmalar olduğu görülmüştür(Dursun, 2021).

Araştırmada, ergenlerin yaşadığı problemleri konuşmasına göre ebeveynlerin helikopter tutumları(anne ve baba) toplam ve akademik, yaşam konuları(anne), duygusal, kişisel yaşam alanı(anne ve baba) ve etik, ahlaki konular (baba) alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Ergenlerin, anne ve babalarıyla problemlerini paylaştıkça onları helikopter ebeveyn olarak algılama düzeylerinin yükseldiği gözlenmiştir. Ergenler ebeveynleriyle daha fazla paylaşımda bulunduğu, ebeveynler buna dayanarak çocuklarının hayatında daha fazla yönlendirme ve kontrol davranışları geliştirebilirler. Bu da ergenlerin kişisel alanlarına yapılan bir müdahale şeklinde algılanmasına neden olabilir. Literatürde ergenlerin yaşadıkları problemleri paylaşmasına göre algılanan helikopter ebeveyn tutumu arasındaki ilişki düzeylerini inceleyen başka bir çalışma bulunamamıştır. Bu bulgumuzun literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada, ebeveynlerin çocuklarının gün içinde yaşadığı duyguları hakkında konuşma durumu ile algılanan helikopter ebeveyn tutumu(anne ve baba) toplam ve etik,

ahlaki konular(anne ve baba), duygusal, kişisel yaşam alanı (anne ve baba) ve akademik, okul yaşam konuları(anne) alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Özellikle anneleriyle duyguları hakkında paylaşımında bulunan ergenlerin, algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu(anne) puanları diğerlerine göre daha yüksek çıkmıştır. Bu durum, ergenlerin duygusal paylaşımlarının helikopter ebeveyn tutumu algısını arttırabileceğini düşündürmektedir. Bulgular ışığında helikopter ebeveyn tutum algısının yalnızca ebeveynlerin yaptıklarıyla değil, aynı zamanda çocukla olan etkileşiminin kalitesiyle de yakından ilişkili olduğu söylenebilir. Birçok kültürde olduğu gibi toplumsal cinsiyet rollerine bakıldığında annelerin daha çok duygusal konularla alakalı olduğu, babaların ise duygusal yönünün daha az olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, annelerin beklenen yönde duygusal alanda çocuklarıyla daha fazla ilgilenmesi ergenlerin annelerini daha müdahaleci olarak algılamalarına; babaların ise alışılmışın dışında duygusal alanda çocuklarıyla ilgilenmesi ergenler tarafından müdahaleci olarak algılanmasına neden olabilir. Gelişimsel olarak özerkleşme ihtiyacında olan ergenler, ebeveynlerinin duygusal konularla ilgilenmesini yine bireysel alanlarına yönelik bir tehdit olarak görebilirler. Literatürde ebeveynlerin çocuklarıyla gün içinde yaşadıkları duyguları hakkında konuşmasına göre helikopter ebeveyn tutumu ile arasındaki ilişkisi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırma kapsamındaki bulgulara göre, ergenlerin sosyal medya kullanım süreleri ile algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Buna göre, sosyal medya platformlarının kullanım süresinin az veya çok olmasının, ergenlerin ebeveynlerinin helikopter tutumuna dair algısını etkilememektedir. Literatürde helikopter ebeveyn tutumu ile sosyal medya platformları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmada, ergenlerin dijital oyun oynama süreleri ile algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu(anne ve baba) toplam ve alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Yalnızca duygusal, kişisel yaşam alanı(baba) alt boyutunda anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre, dijital oyunlarda 2-3 saat ve 5 saatten fazla vakit geçiren ergenlerin babalarını daha çok helikopter olarak algıladıkları görülmüştür. Uzun sürelerle dijital oyunlarda vakit geçiren ergenlerin, babaları tarafından daha yoğun bir şekilde kural koyucu veya uyarıcı tepkilere maruz kalması babaların helikopter olarak görülmesine yol açabilir. Dijital oyun oynama süresi ile helikopter ebeveyn tutumu arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışma olmadığı görülmüştür.

Araştırma bulgularında, ergenlerin yakın arkadaş grubu ile algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları(baba) toplam ve duygusal, kişisel yaşam alanı (anne ve baba) alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, yakın arkadaş grubu olan ergenlerin, ebeveynlerinin kontrol davranışlarını duygusal alanlarda daha çok hissettiklerini ve helikopter ebeveyn tutumu olarak algıladıklarını göstermiştir. Yakın arkadaş grubu olan ergenler, sosyal anlamda daha aktif olduklarından duygusal özerlik ihtiyaçları da daha fazla olabilir. Dolayısıyla anne ve babalarının bu alandaki öneri veya yönlendirmelerini özel alana müdahale olarak algılayabilirler. Bir diğer olası neden ise, ergenlerin yakın arkadaş çevresindeki diğer ebeveyn tutumlarını gözlemleyerek kendi ebeveynlerinin helikopter tutumlarını daha belirgin şekilde fark etmeleri olabilir. Yakın arkadaş grubu ile algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen akademik bir çalışma olmadığı görülmüştür.

Araştırmada, ergenlerin okul dışı sosyal faaliyetlere katılımları ile algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu(anne ve baba) toplam ve alt boyutlarında anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır($p>0.05$). Ancak sadece akademik, okul yaşamı konularında helikopter tutum(baba) alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Okul dışı sosyal faaliyetlere katılan ergenler, katılmayanlara göre ebeveynlerini anlamlı düzeyde daha yüksek helikopter olarak algılamaktadır. Bu sonuç, ev dışı sosyal faaliyetlerde daha aktif olan ergenlerin, babalarının akademik ve okul alanındaki yönlendirmelerini helikopter tutum olarak algıladığını düşündürmektedir. Literatürde okul dışı sosyal faaliyetlere katılımları ile algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarını inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmada, ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile sosyal onay ihtiyacı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişki olduğu saptanmıştır. Özellikle algılanan helikopter ebeveyn tutumu (anne) toplam ve tüm alt boyutlarında sosyal onay ihtiyacı açısından anlamlı sonuçlar olduğu ve korelasyon katsayılarının zayıf ile orta düzey arasında olduğu görülmüştür. Sosyal onay ihtiyacı ile en güçlü ilişkinin annenin güven, yaşam becerileri alt boyutu arasında olduğu ($r = ,300$; $p < 0,01$), algılanan helikopter ebeveyn tutumu(anne) toplam puanı ile sosyal onay ihtiyacı arasında ise orta düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r = ,331$; $p < 0,01$). Algılanan helikopter ebeveyn tutumu(baba) toplam ve alt boyut puanları ile sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkiler ise anlamlı bulunmakta beraber nispeten daha zayıf düzeyde olduğu görülmüştür. En yüksek korelasyon değeri ise duygusal, kişisel yaşam alanı alt boyutunda gözlenmiştir($r = ,205$). Annelerin puanlarının daha yüksek bulunması, gün içerisinde ergenlerin anneleri ile daha çok vakit geçirmesi ve daha fazla paylaşımda bulunması ile açıklanabilir. Bu sonuçlar, algıladıkları

helikopter ebeveyn tutumu yüksek olan ergenlerin, sosyal onay ihtiyacının da yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, ebeveyn tutumlarının ergenlerin yalnızca davranışsal yönlerini değil, aynı zamanda psikolojik ihtiyaçlarını da etkilediği ortaya koymaktadır. Ergenlerin ebeveynlerinin aşırı koruyucu ve müdahaleci tutumlar sergilemesi, ergenlerin karar alma süreçlerini olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla bu durumun, ergenlerin başkaları tarafından onay ihtiyacı hissetmesine ve kabul görme arayışında olmasına yol açtığı düşünülmektedir. Literatürde bu bulgumuza paralel sonuçları içeren çalışmaların olduğu görülmüştür (Ekşi, vd., 2020; Erkan, 2002). Bir başka çalışmada ise sosyal kaygıyı tetikleyen unsurların başında ebeveynlerin, aşırı korumacı, kontrolcü, ilgisiz veya reddedici tutumu olduğu ifade edilmiştir (Eastburg ve Johnson, 1990 aktaran, Hudson ve Rapee, 2000; Takako, 1994). Literatürde helikopter ebeveyn tutumu ile sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkiyi ele alan akademik çalışma sayısının oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir.

Araştırma bulgularına göre, ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile kişilerarası problem çözme becerileri arasında istatistiksel yönden anlamlı ve negatif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir. Algılanan helikopter ebeveyn tutumu (anne) toplam ve tüm alt boyutlarıyla kişilerarası problem çözme becerileri arasında negatif yönde ilişkilidir. Yine aynı şekilde algılanan helikopter ebeveyn tutumu (baba) toplam ve alt boyutlarında negatif yönlü bir ilişki olduğu saptanmış ancak annelere göre daha zayıf düzeyde negatif ilişkiler olduğu görülmüştür. Babalara yönelik yalnızca akademik, okul yaşam konuları alt boyutunda anlamlı bir fark görülmemiştir. Ebeveynlerin aşırı korumacı ve müdahaleci tutumları, çocuklarının bağımsız şekilde problem çözebilmelerine, dolayısıyla sosyal problemlerle baş etme becerilerinin zayıf olmasına neden olabilir. Helikopter ebeveynlerin çocuklarının her türlü problemini çözmesi nedeniyle onların problem çözme ve karar verme becerilerini olumsuz anlamda etkilediği ifade edilmektedir (Ganaprakasam, vd., 2018; Kouros, vd., 2017).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile sosyal onay ihtiyacı ve kişiler arası problem çözme becerilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam puanları ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği toplam puanları arasında zayıf ile orta düzey arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir (Anne: $r=0,331$, $p<0,05$; Baba: $r=0,240$, $p<0,05$). Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu toplam puanlarının artmasıyla sosyal onay ihtiyacı ölçeği toplam puanlarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği toplam puanları ile Kişilerarası Problem Çözme Envanteri toplam puanları arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir (Anne: $r=-0,233$, $p<0,05$; Baba: $r=-0,168$, $p<0,05$). Ergenlerin ebeveynlerinin helikopter ebeveyn tutumu arttıkça kişilerarası problem çözme becerilerinin zayıfladığı görülmüştür. Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarının; ebeveyn öğrenim durumu, sosyoekonomik düzey, ebeveyn birliktelik durumu, aile tipi, kardeş sayısı, doğum sırası, ebeveynler ile olan ilişki düzeyi, anne/baba ile aktif zaman geçirme, ebeveynlerin sorumlulukları üstlenme durumu, akademik beklenti düzeyi, ergenlerin yaşadıkları problemleri ebeveynleriyle konuşma durumu, ergenlerin gün içinde yaşadığı duyguları konuşma durumu, dijital oyun oynama süreleri, ergenlerin yakın arkadaş grubu olma durumu değişkenleri ile anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda ebeveynler, eğitimciler, alanda çalışan uzmanlar ve araştırmacılar için aşağdaki öneriler sunulabilir:

Bu çalışma 14-18 yaş aralığındaki ergenlerin ölçeklerde bulunan sorulara verdikleri cevaplarla sınırlıdır. Gelecekte yapılacak olan araştırmalar, farklı yaş grubu çocuklar ve onları ebeveynleri de dâhil edilerek yapılabilir.

Yapılan araştırma ilişkiyel tarama modelinde nicel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile sosyal onay ihtiyacı ve kişilerarası problem çözme becerilerinin inceleneceği farklı yöntemlerin de kullanılacağı araştırmalar yapılabilir.

Farklı yaş grubundaki bireylerin helikopter ebeveyn tutumunun etkilerinin inceleneceği boylamsal çalışmalar planlanabilir.

Araştırma bulgularında, ergenlerin, sorumluluklarını üstlenen ebeveynlerini daha fazla helikopter algıladığı görülmektedir. Ebeveynler, çocuklarının gelişim düzeylerine göre sorumlulukları paylaşmalı ve çocuklarına bunları gerçekleştirebilecekleri alanlar tanımalıdır.

Araştırmada algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının, çocukların kişilerarası problem çözme becerilerini olumsuz anlamda etkilediği, çocukların problem çözme becerilerinin zayıfladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle ebeveynler, çocukların karşılaştığı sorunlarla baş etmelerine fırsat tanımalı, çözüm önerilerini beraber belirlemeli, karar verme süreçlerine dâhil edilmelerini sağlamalıdır.

Çalışmamızda aşırı korumacı ebeveyn tutumlarının, çocukların sosyal onay ihtiyacının artmasına ve kişilerarası problem çözme becerilerinin azalmasına neden olduğu görülmüştür. Dolayısıyla ebeveynlere aşırı korumacı tutumların, çocuklar üzerinde oluşturduğu olumsuz etkilerin anlatılacağı seminerler düzenlenebilir. Bu konuda kurumlar arası işbirliği yapılması için çalışmalar yapılabilir.

Helikopter ebeveyn tutumunun bireyler üzerindeki uzun vadeli psikolojik ve sosyal/duygusal etkileri hakkında uzmanlar, bilgilendirici eğitimler ve atölye çalışmaları düzenlenebilir.

Sosyal kaygısı ve sosyal onay ihtiyacı yüksek olan bireylerin, özgüvenlerinin iyileştirilmesi ve karar alma becerilerinin güçlendirilmesi adına terapi ve kişisel destek programları oluşturulabilir.

Ergenlik dönemindeki bireylerin, kişilerarası problem çözme becerilerinde problem görülüyorsa, bu anlamda özellikle sorunların farkına varılması, çözüm üretme becerileri, süreçleri yönetme konularında psiko-eğitim programları yürütülebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, S. C. (2005). Okulöncesi eğitime devam eden altı yaş grubu çocukların sosyal problem çözme becerilerinin incelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Hacettepe Üniversitesi.
- Akçınar Yayla, B. ve Özbek, E. (2017). Benlik gelişiminin öz-yeterlik algısı ve ebeveyn davranışlarıyla ilişkisi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(40), 38-53.
- Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156-174.
- Alpsoy, S. (2021). Helikopter ebeveyn tutumunun lise öğrencilerinin öz düzenleme becerileri üzerine etkisi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Selçuk Üniversitesi.
- Ankaralı, F. ve Savaş, G. (2021). Okul öncesi çocuklarda öğretmen açısından helikopter ebeveyn tutumlarının şiddet bağlamında değerlendirilmesi. *Sosyoloji Dergisi*, 41-42, 117-143.
- Arslan, C. (2005). Kişilerarası çatışma çözme ve problem çözme yaklaşımlarının yüklem karmaşıklığı açısından incelenmesi. (*Doktora Tezi*). Selçuk Üniversitesi.
- Aunola, K. and Nurmi, J. E. (2005). The role of parenting styles in children's problem behavior. *Child Development*, 76(6), 1144-1159. DOI: 10.1111/j.1467-8624.2005.00840.x-i1
- Aydoğdu, F. ve Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 570-585.
- Aynur, M. S. (2020). Beliren yetişkinlik döneminde sosyal görünüş kaygısı: Algılanan anne baba tutumu ve mükemmeliyetçiliğin yordayıcı gücü. (*Yüksek Lisans Tezi*). Maltepe Üniversitesi.
- Baran, G. (2020). *Aile yaşam dinamiği*. Ankara: Pelikan Yayınevi.
- Barber, B. K. (1996). Parental psychological control: revisiting a neglected construct. *Child Development*, 67(6), 3296-3319.
- Başal, H. A., Bağçeli Kahraman, P., Taner, D., Kahraman, Ö. & Sümer, H. (2014). 'Otoriter' ve 'Demokratik' tutuma sahip ebeveynleri olan 5-6 yaş çocuklarının evcilik oyunlarında üstlendikleri roller. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 384-409. <https://doi.org/10.17539/aej.86894>
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-907. DOI: 10.2307/1126611.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
- Baytemir, K., Karaşar, B., & Öğülmüş, S. (2017). Ebeveyne bağlanma ve sosyal onay ihtiyacının kişilerarası yeterliği yordayıcılığı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 949-960. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.305546>
- Bedel, A. ve Küçükköse, İ. (2014). Lise öğrencilerinde kişiler arası sorun çözme ve stresin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(3), 15-28.
- Beiter R., Nash R., McCrady M., Rhoades D., Linscomb M., Clarahan M. & Sammut S. (2015). The prevalence and correlates of depression, anxiety, and stress in a sample of college students. *J*

Affect Disord. 1, 173:90-6. doi: 10.1016/j.jad.2014.10.054. Epub 2014 Nov 8. PMID: 25462401.

- Bornstein, M. H. and Zlotnik, D. (2008). Parenting styles and their effects. *Encyclopedia of Infant and Early Childhood Development*, 496–509. <https://doi.org/10.1016/B978-012370877-9.00118-3>
- Bradley-Geist, J. and Olson-Buchanan, J. (2014). Helicopter parents: An examination of the correlates of over-parenting of college students. *Education + Training*, 56(4), 314-328.
- Burns, D. (2016). *İyi hissetmek yeni duygudurum tedavisi*. H. A. Karaosmanoğlu (Çev. Ed.), (E. Tuncer, Ö. Mestçioğlu, İ. Erdem Atak ve G. Acar, Çev.). İstanbul: Psikonet Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2023). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Canlı D. ve Karaşar B. (2021). Predictors of Major Depressive Disorder: The Need for Social Approval and Self-Esteem. *Alpha Psychiatry*, 22(1), 38-42. doi: 10.5455/apd.97683.
- Ching, B.H.H., Li, Y.H. & Chen, T.T. (2022). Helicopter parenting contributes to school burnout via self-control in late adolescence: A longitudinal study. *Curr Psychol*, 42, 29699–29711. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-04011-z>.
- Cline, F. and Fay, J. (1990). *Parenting With Love and Logic, Teaching Children Responsibility*. USA: Pinon Press.
- Çakal, A. G. (2023). Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladığı helikopter ebeveyn tutumunun kişiler arası duyarlılık düzeylerine etkisi (*Yüksek Lisans Tezi*). Kırıkkale Üniversitesi.
- Çam, S. ve Tümkaya, S. (2008). Kişilerarası problem çözme envanteri lise öğrencileri formu'nun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-17.
- Çok, F., Güçlü, C. H., Özdoğan, H. K. & Topuz, S. (2022). Helikopter Anababalık ve Özerklik Destekleyici Davranışlar Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 55(2), 339-360. <https://doi.org/10.30964/auebfd.886761>.
- Çolpan Kuru, B. (2021). Problem çözme yaklaşımının çeşitli kuramlar açısından değerlendirilmesi. *Alanyazın*, 2(1), 50-58. <http://dx.doi.org/10.22596/cresjournal.0201.50.58>
- Dalkıran, Z. (2023). Helikopter ebeveyn tutumunun okul öncesi dönem çocuklarda sosyal becerilere etkisi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Konya Karatay Üniversitesi.
- Darlow, V., Norvilitis, J. M. & Schuetze, P. (2017). The relationship between helicopter parenting and adjustment to college. *J Child Fam Stud*, 26, 2291–2298. DOI 10.1007/s10826-017-0751-3
- Değirmenci, E. ve Demirli, C. (2019). Çekirdek veya geniş ailede yetişen bireylerde sosyal onay ihtiyacı ile benliğin farklılaşması arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 2(1), 79-95.
- Demirci Danışık, N. (2005). Ergenlerin sürekli öfke-öfke ifade tarzları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki. (*Yüksek Lisans Tezi*). Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Demirtaş, H. ve Dönmez, B. (2008). Ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin problem çözme becerilerine ilişkin algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 177-198.

- Diener, C. E. and Biswas-Diener, R. (2008). *Happiness. Unlocking the mysteries of psychological wealth*. USA: Blackwell Publishing.
- Doğan, S. (2024). Ergenlerin öz-şefkat ve psikolojik sağlamlık düzeylerine algılanan helikopter ebeveyn tutumunun etkisinin incelenmesi (*Yüksek Lisans Tezi*). Konya Karatay Üniversitesi.
- Dönmez, D. (2019). Yeni nesil ebeveynlik ve sosyal medya bağlamında blogger anneler. (*Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Üniversitesi.
- Duygulu, S. (2018). Yeni nesil ebeveynlik ve helikopter aileler. İstanbul:Destek Yayınları.
- D'Zurilla, T. J., Nezu, A. & Maydeu-Olivares, A. (2004). *Social problem solving*. Washington: American Psychological Association.
- Echedom, A. U., Nwankwo, T. V. & Nwankwo, E. (2018). Influence of authoritative, authoritarian, permissive, and the uninvolved parenting styles on the reading attitudes of students in Anambra State, Nigeria. *Journal of Library and Information Sciences*, 6(2), 1-25. DOI: 10.15640/jlis.v6n2a1.
- Ekşi, H., Barış, Ş. & Demir, İ. H. (2020). Ergenlerde helikopter ebeveyn tutumu, şişirilmiş benlik: duygusal özerklik, sosyal kaygı değişkenlerinin aracı etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 83-100. DOI:10.18026/cbayarsos.627884
- Erkan, E. (2019). Bağımlı kişilik özellikleri ile ebeveyn duygusal erişilebilirliği ve helikopter ebeveyn tutumu ilişkisinde kişilerarası ilişki boyutlarının aracı rolü. (*Yüksek Lisans Tezi*). Başkent Üniversitesi.
- Erkan, Z. (2002). Sosyal kaygı düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin ana baba tutumlarına ilişkin nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(10), 120-133.
- Erözkan, A. (2013). The effect of communication skills and interpersonal problem solving skills on social self-efficacy. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(2), 739-745.
- Ganaprakasam, C., Davaidass, K. S. & Muniandy, S. C. (2018). Helicopter parenting and psychological consequences among adolescent. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 8(6), 378-382. <http://dx.doi.org/10.29322/IJSRP.8.6.2018.p7849>.
- Glasgow, K. L., Dornbusch, S. M., Troyer, L., Steinberg, L. & Ritter, P. L. (1997). *Child Development*, 68(3), 507-529. DOI: 10.1111/j.1467-8624.1997.tb01955.x
- Gençer, G. B. (2020). Ergenlerde algılanan helikopter ebeveyn tutumunun, depresyon ve anksiyete ile ilişkisinin incelenmesi (*Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Okan Üniversitesi.
- Givertz, M. and Segrin, C. (2012). The association between overinvolved parenting and young adults' self-efficacy, psychological entitlement, and family communication. *Communication Research*, 41(8), 1111-1136. <https://doi.org/10.1177/0093650212456392>
- Grover, K. E., Green, K. L., Pettit, J. W., Monteith, L. L., Garza, M. J. & Venta, A. (2009). Problem solving moderates the effects of life event stress and chronic stress on suicidal behaviors in adolescence. *Journal of Clinical Psychology*, 65(12), 1281-1290. <https://doi.org/10.1002/jclp.20632>.
- Güçlü, C. H. ve Çok, F. (2021). Helikopter anababalık ve gençler üzerindeki gelişimsel etkileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 4(8), 134-150.
- Güçlü, C. H., Özdoğan, H. K. & Figen, Ç.O.K. (2022). Emerging adults' perceived life skills, self-regulation, emotion regulation, helicopter parenting and autonomy supportive behaviours.

- Hamarta, E. (2009). Ergenlerin sosyal kaygılarının kişilerarası problem çözme ve mükemmeliyetçilik açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(3), 729-740.
- Hershatter, A., and Epstein, M. (2010). Millennials and the world of work: An organization and management perspective. *Journal of Business and Psychology*, 25(2), 211-223. <https://doi.org/10.1007/s10869-010-9160-y>.
- Hopkins, K.D. and Weeks, D.L. (1990). Tests for Normality and Measures of Skewness and Kurtosis: Their Place in Research Reporting. *Educational and Psychological Measurement*, 50, 717-729.
- Hudson, J. L., and Rapee, R. M. (2000). The origins of social phobia. *Behavior Modification*, 24(1), 102-129. <https://doi.org/10.1177/0145445500241006>.
- Kalkan, M. ve Odacı, H. (2007). Psikolojik doğum sırası ve ana babaya bağlanma: okul öncesi öğretmen adayları üzerine bir çalışma. *E-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 5(3), 810-819.
- Kantrowitz, B. and Peg, T. (2006). The fine art of letting go: As parents, boomers face their final frontier: how to stand aside as their children become independent adults: where's the line between caring and coddling? Newsweek Magazine, Erişim Adresi: <http://www.newsweek.com/od/47719/>
- Karaşar, B. (2014). Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Karaşar, B. ve Baytemir, K. (2018). Need for social approval and happiness in college students: The mediation role of social anxiety. *Universal Journal of Educational Research*, 6(5), 919-927. DOI: 10.13189/ujer.2018.060513.
- Karaşar, B. ve Öğülmüş, S. (2016). Sosyal onay ihtiyacı ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik analizi. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 84-104. DOI: 10.12984/eed.38607.
- Karaşar, B. ve Öğülmüş, S. (2016). Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 469-495.
- Kaya, A., Bozaslan, H. & Genç, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 208-225.
- Kelly, L., Duran, R. L. & Miller-Ott, A. E. (2017). Helicopter parenting and cell-phone contact between parents and children in college. *Southern Communication Journal*, 82(2), 102-114. <https://doi.org/10.1080/1041794X.2017.1310286>.
- Kesicioğlu, O. S. (2015). Okul öncesi dönem çocukların kişilerarası problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 40(177), 327-342. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2015.3240>.
- Kır, İ. (2011). Toplumsal bir kurum olarak ailenin işlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 381-404.
- King, K. A., Vidourek, R. A. & Merianos, A. L. (2016). *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 44(2), 130-139. DOI:10.1080/10852352.2016.1132870

- Klein, H. A. and Ballantine, J. (2001). For parents particularly: raising competent kids: the authoritative parenting style. *Childhood Education*, 78(1), 46-47. DOI: 10.1080/00094056.2001.10521689
- Kohn, A. (2020). *Koşulsuz Ebeveynlik*. Ankara: Görünmez Adam Yayınları.
- Kouros, C. D., Pruitt, M.M., Ekas, N. V., Kiriaki, R. & Sunderland M. (2017). Helicopter Parenting, Autonomy Support, and College Students' Mental Health and Well-being: The Moderating Role of Sex and Ethnicity. *J Child Fam Stud*, 26, 939-949. doi: 10.1007/s10826-016-0614-3.
- Kulakçı Altıntaş, H. ve Ayaz Alkaya, S. (2019). Parental attitudes perceived by adolescents, and their tendency for violence and affecting factors. *Journal Of Interpersonal Violence*, 34(1), 200-216.
- Kulaksızoğlu, A. (2011). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kwon, K. A., Yoo, G., & Bingham, G. E. (2016). Helicopter parenting in emerging adulthood: Support or barrier for Korean college students psychological adjustment?. *Journal of Child and Family Studies*, 25(1), 136-145. <https://doi.org/10.1007/s10826-015-0195-6>
- Kwon, K., Yoo, G. A. & Gagne, J. C. (2017). Does culture matter? A Qualitative inquiry of helicopter parenting in Korean American college students. *Journal of Child and Family Studies*, 26(7), 1979-1990. DOI 10.1007/s10826-017-0694-8
- Lapsekili Uysal, S. (2020). Helikopter ebeveynlerin çocukların benlik algısı durumlarının kaygı düzeyleri üzerine etkisi. *Journal of International Social Research*, 13(71), 613-625.
- Lee, J. and Kang, S. (2018). Perceived Helicopter Parenting and Korean Emerging Adults' Psychological Adjustment: The Mediational Role of Parent-Child Affection and Pressure from Parental Career Expectations. *Journal of Child and Family Studies*, 27(11), 3672-3686. DOI: 10.1007/s10826-018-1193-2
- LeMoyne, T. and Buchanan, T. (2011). Does "hovering" matter? Helicopter parenting and its effect on well-being. *Sociological Spectrum*, 31(4), 399-418. <https://doi.org/10.1080/02732173.2011.574038>.
- Linahen M. M., Camper, P., Chiles, J. A., Strosahl, K. & Shearin, E. (1987). Interpersonal problem solving and parasuicide. *Cognitive Therapy and Research*, 11(1), 1-12.
- Lindsay, C. A. (2011). All middle-class families are not created equal: Explaining the contexts that Black and White families face and the implications for adolescent achievement. *Social Science Quarterly*, 92(3), 761-781. doi:10.1111/j.1540-6237.2011.00791.x
- Maccoby, E. E., and Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In E. M. Hetherington (Ed.), *Mussen manual of child psychology*. York: Wiley.
- Marım, Y. ve Kahveci, S. (2021, Haziran, 18-19). Helikopter ebeveyn tutumları bağlamında küresel köyün kaygılı çocukları [Konferans Bildirisi]. Ekaterinburg, Russia.
- McCollum, D. L. (2009). What are the social values of college students: A social goals approach. *Journal of College and Character*, 6(6), 1-21. DOI:10.2202/1940-1639.1469.
- Morgan, C. T. (1991). *Psikolojiye giriş*. Ankara: Eğitim Yayınevi.
- Murtezaoğlu, Ç. ve Çıkrıkçı, Ö. (2022). Ergenlerde mutluluk, öz-yeterlik, akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 483-498. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1103962>.

- Nie, T., Cai, M. & Chen, Y. (2023). An investigation of helicopter parenting and interpersonal conflict in a competitive college climate. *Healthcare, 11* (10), 1484. <https://doi.org/10.3390/healthcare11101484>
- Nock, M. K. and Mendes, W. B. (2008). Physiological arousal, distress tolerance, and social problem-solving deficits among adolescent self-injurers. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology, 76*(1), 28-38. DOI: 10.1037/0022-006X.76.1.28.
- Odenweller, K. G., Booth-Butterfield, M., & Weber, K. (2014). Investigating Helicopter Parenting, Family Environments, and Relational Outcomes for Millennials. *Communication Studies, 65*(4),407–425. <https://doi.org/10.1080/10510974.2013.811434>.
- Okant Yaşın, Ç. (2018). Helikopter ebeveyn sahibi Y kuşağının iş ve yaşam tatmini üzerine sosyolojik bir analiz (*Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*). Hacettepe Üniversitesi.
- Öğülmüş, S. (2001). *Kişilerarası sorun çözme becerileri ve eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Özatlı, İ. (2022). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile genel öz yeterlilik seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Kırklareli üniversitesi örneği (*Yüksek Lisans Tezi*). Kırıkkale Üniversitesi.
- Özbek, T. (2022). Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Özbey, D. (2022). Ergenlerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile bağlanma stillerinin incelenmesi (*Yüksek Lisans Tezi*). Toros Üniversitesi.
- Özdemir, M. B. (2023). Değişen dünyada yeni bir ebeveynlik yaklaşımı: Helikopter Ebeveynlik. *Alanyazın, 4*(1), 21-31. <https://doi.org/10.59320/alanyazin.1286311>
- Özdil, G. (2008). Kişilerarası problem çözme becerileri eğitimi programının okulöncesi kurumlara devam eden çocukların kişilerarası problem çözme becerilerine etkisi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Adnan Menderes Üniversitesi.
- Padilla-Walker, L. M. and Nelson, L. J. (2012). Black hawk down?: Establishing helicopter parenting as a distinct construct from other forms of parental control during emerging adulthood. *Journal of Adolescence, 35*, 1177-1190.
- Pekşen Akça, R. (2012). Ana-babaların çocuk yetiştirmede aşırı koruyucu olmaları. *Akademik Bakış Sosyal Bilimler Dergisi, 29*, 1-13.
- Purdon, C., Antony, M., Monteiro, S., & Swinson, R. P. (2001). Social anxiety in college students. *Journal of Anxiety Disorders, 15*(3), 203–215. [https://doi.org/10.1016/S0887-6185\(01\)00059-7](https://doi.org/10.1016/S0887-6185(01)00059-7)
- Schiffrin, H. H., Liss, M., Miles-McLean, H., Geary, K. A., Erchull, M. J., & Tashner, T. (2014). Helping or hovering? The effects of helicopter parenting on college students' well-being. *Journal of Child and Family Studies, 23*(3), 548–557. DOI 10.1007/s10826-017-0658-z

- Schiffirin, H.H., Godfrey, H., Liss, M. & Erchul, M. (2015). Intensive parenting: Does it have the desired impact on child outcomes? *J Child Fam Stud*, 24, 2322–2331. <https://doi.org/10.1007/s10826-014-0035-0>
- Schiffirin, H. H., Batte-Futrell, M. L., Boigegrain, N. M., Cao, C. N. & Whitesell, E. R. (2021). Relationships between helicopter parenting, psychological needs satisfaction, and prosocial behaviors in emerging adults. *Journal of Child and Family Studies*, 30(4), 966–977. <https://doi.org/10.1007/s10826-021-01925-3>
- Sears, W. and Sears, M. (2001). *The attachment parenting book: a commonsense guide to understanding and nurturing your child*. Little, Brown Spark.
- Seay, A., Freysteinson, W. M. & McFarlane, J. (2014). Positive parenting. *Nursing Forum*, 49(3), 200-208.
- Segrin, C., Woszidlo, A., Givertz, M., Bauer, A., & Taylor Murphy, M. (2012). The Association Between Overparenting, Parent-Child Communication, and Entitlement and Adaptive Traits in Adult Children. *Family Relations*, 61(2), 237-252. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2011.00689.x>
- Sezgin, E. (2011). Problem çözme becerisi ölçeğinin geliştirilmesi (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Sirin, S., and Rogers Sirin, L. (2004). Exploring school engagement of middleclass African American adolescents. *Youth and Society*, 35(3), 323-340. doi:10.1177/0044118X03255006
- Smetana, J. and Chuang, S. (2001). Middle-class African American parents' conceptions of parenting in early adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 11(2), 177-198.
- Sonmaz, S. (2002). Problem çözme becerisi ile yaratıcılık ve zeka arasındaki ilişkinin incelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Marmara Üniversitesi.
- Steers, M.L., Quist, M.C., Bryan, J.L., Foster, D. W., Young, C.M. & Neighbors, C. (2016). I Want You to Like Me: Extraversion, Need for Approval, and Time on Facebook as Predictors of Anxiety. *Transl Issues Psychol Sci*, 2(3), 283-293. DOI: 10.1037/tps0000082.
- Şahin Kızılkaya, A. N. (2024). Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik sağlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (*Yüksek Lisans Tezi*). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- Şahin, Ö. (2023). Babaların kendi ebeveynlerine bağlanma stilleri ile babalık rolü algılarının incelenmesi (*Yüksek Lisans Tezi*). Ankara Üniversitesi.
- Şavur, İ. (2020). Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacı: Yetiştirilme tutumlarına yönelik algı ve benlik kurgusunun rolü. (*Yüksek Lisans Tezi*). Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Şenol, M. (2020). Aileye ilişkin güncel derlemeler. Küreselleşme bağlamında ailenin değişen rolü (Ed. Kabasakal, Z). Ankara: İKSAD Yayınları.
- Sood, M. and Singh, D. C. (2021). Perceived helicopter parenting and its relation with decision making styles and academic performance in the context of Indian adolescents. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 11(5), 216-224. <https://doi.org/10.29322/IJSRP.11.05.2021.p11323>
- Stevens, M. (1998). *Sorun Çözümleme*. (Çev. Ali Çimen). İstanbul: Timaş Yayınları.

- Taymaz, A. H. (2019). Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile yalnızlık düzeyinin incelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Gazi Üniversitesi.
- Tepebaş, B. (2022). Üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumları, kendini sabotaj, akademik öz-yeterlik ve akademik sahtekârlık eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Üniversitesi.
- Terzi, Ş. (2003). Altıncı sınıf öğrencilerinin kişiler arası problem çözme beceri algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 221-232.
- Thurber C.A. and Walton E. A. (2012). Homesickness and adjustment in university students. *J Am Coll Health*. 60(5): 415-9. doi: 10.1080/07448481.2012.673520. PMID: 22686364.
- Topal, A. D. ve Alkan, A. (2010). Mayer'in bilimsel ve matematiksel mesaj tasarım ilkelerine göre tasarlanmış öğrenme ortamının öğrenci başarısı üzerine etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 93-106.
- Tuncer, B. ve Voltan Acar, N. (2006). Kaygı düzeyleri farklı üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin mükemmeliyetçilik özelliklerinin incelenmesi. *Kriz Dergisi*, 14(2), 1-15. DOI: 10.1501/Kriz_0000000247.
- Türnüklü, E. B. ve Yeşildere, S. (2005). Problem, problem çözme ve eleştirel düşünme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 107-123.
- Twenge, J. M. and Im, C. (2007). Changes in the need for social approval. *Journal of Research in Personality*, 41(1), 171-189. DOI: 10.1016/j.jrp.2006.03.006.
- Uykan, E. ve Akkaynak, M. (2019). Ebeveyn tutumları ile çocukların öz düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(3), 1620-1644.
- Vakıf, B. (2018). Günümüz Türkiye'sinde toplumsal değişme üzerinden yeni çocukluk ve yeni ebeveynlik biçimleri. (*Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*). Dumlupınar Üniversitesi.
- VanIngen, D. J., Freiheit, S., Steinfeldt, J. A. & Moore, L. (2015). Helicopter parenting: The effect of an overbearing caregiving style on peer attachment and self-efficacy. *Journal of College Counseling*, 18(1), 7-20.
- Vinson, K. (2013). Hovering too close: The ramifications of helicopter parenting in higher education. *Georgia State University Law Review*, 29(2), 423-451.
- Yahşi, A. (2018). Lise öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacı ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. (*Yüksek Lisans Tezi*). Üsküdar Üniversitesi.
- Yaman, B. (2018). Ebeveyn tutumlarının çocukların mizaç özellikleri ve duygu düzenleme becerileri üzerindeki rolü. (*Yüksek Lisans Tezi*). Işık Üniversitesi.
- Yavuzer, H. (2022). *Ana-baba okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2022). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yay, M. (2019). *Dijital ebeveynlik*. İstanbul: Yeşilay Yayınları.
- Yılmaz, E. ve Tepeli, K. (2013). 60-72 Aylık çocukların sosyal problem çözme becerilerinin duyguları anlama becerileri açısından incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 172(172), 117-130. DOI: 10.20296/tsad.48978.

- Yılmaz, H. (2019). İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 3-30. DOI: 10.24130/eccd-jecs.1967201931114.
- Yılmaz, H. (2020). Türkiye'de helikopter ebeveynlik eğilimi ve helikopter ebeveynlerin demografik özellikleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(46), 133-160.
- Yılmaz, H. ve Büyükcebeci, A. (2019). Bazı pozitif psikoloji kavramları açısından helikopter ebeveyn tutumlarının sonuçları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(54), 707-744.
- Yörükoğlu, A. (2023). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Yurdakul, K. I., Dönmez, O., Yaman, F. ve (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(4), 883-896.

EKLER

EK-1. Genel Bilgi Formu

GENEL BİLGİ FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Yüksek Lisans Programı tez çalışması kapsamında yürütülmektedir. Araştırmada vereceğiniz yanıtlar gizli kalacaktır. İsminizi vermeniz istenmemektedir. Vereceğiniz yanıtlar sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir.

Araştırmanın sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için yanıtlarınızı gerçek duygu ve düşüncelerinizi yansıtacak bir şekilde, içtenlikle vermeniz önemlidir.

Katıldığınız için teşekkür ederim...

Mine DUMAN

E-posta:

1. Yaşınız..... (Sayıyla belirtiniz.)

2. Doğum Yeriniz:

( ) İl merkezi

( ) İlçe

( ) Köy

3. Kaçınıcı Sınıftasınız:

( ) 9. Sınıf

( ) 10. Sınıf

( ) 11. Sınıf

( ) 12. Sınıf

4. Annenizin/Babanızın Öğrenim Durumu:

Ame

Baba

( ) İlkokul Mezunu

( )

( ) Ortaokul mezunu

( )

( ) Lise mezunu

( )

( ) Üniversite mezunu

( )

( ) Yüksek Lisans- Doktora mezunu ( )

5. Annenizin/Babanızın Çalışma Durumu:

<u>Anne</u>		<u>Baba</u>
☐	Çalışıyor	☐
☐	Çalışmıyor	☐

6. Annenizin/Babanızın yaşı kaçtır?

<u>Anne</u>		<u>Baba</u>
☐	35 Yaş ve altı	☐
☐	36-45 Yaş	☐
☐	46-55 Yaş	☐
☐	56 Yaş ve üstü	☐

7. Anne/Babanızın mesleği nedir?

<u>Anne</u>		<u>Baba</u>
☐	Memur (Eğitimci, Sağlık Çalışanı vb.)	☐
☐	İşçi	☐
☐	Esnaf	☐
☐	Özel Sektör	☐
☐	Emekli	☐
☐	Çalışmıyor	☐

_____ Diğer (Belirtiniz) _____

8. Ailenizin algıladığınız sosyoekonomik düzeyi nedir?

Alt Sosyoekonomik Düzey Orta Sosyoekonomik Düzey Yüksek Sosyoekonomik Düzey

9. Anne/babanızın birliktelik durumu nedir?

Sağ ve birlikte Sağ ve ayrı Ebeveynlerimden biri ya da her ikisi vefat etti

10. Aile tipiniz hangisine uygundur?

Çekirdek Aile Geniş Aile

11. Sahip olduğunuz kardeş sayısı:

Kardeşim yok Bir kardeş İki kardeş Üç ve daha fazla kardeş

12. Siz kaçınıcı çocuksunuz?

İlk çocuk Ortanca çocuk Son çocuk

13. Anne/babanızla olan ilişkinizi nasıl tanımlarsınız?

Yakın/İyi/Paylaşımlı Mesafeli / Paylaşımlar Sınırlı

14. Anne/babanızla aktif olarak ne kadar zaman geçirirsiniz (oyun oynama, kitap okuma, film izleme)?

0-1 saat 2-3 Saat 4 Saat 5 Saat ve fazlası

15. Ebeveynlerinizin sizinle ilgili sorumluluklarını yerine getirme durumunu nasıl değerlendirirsiniz?

- Benimle ilgili her sorumluluğu annem ve babam eşit bir şekilde paylaşır.
 Benimle ilgili sorumluluğu genelde annem üstlenir.
 Benimle ilgili sorumluluğu genelde babam üstlenir.
 Kendimle ilgili sorumlulukları genelde kendi başıma üstlenirim.

16. Ebeveynlerinizin akademik becerileriniz konusunda sizden beklentilerini nasıl tanımlarsınız?

- Her zaman tüm notlarımın mükemmel olmasını beklerler.
 Hangi konuda iyiysem o alana odaklanmamı isterler.
 Derslerimle/okul durumumla pek ilgilenmezler.

17. Ebeveynleriniz gün içinde yaşadığınız problemler ile ilgili sizinle konuşur mu?

- Evet Hayır

18. Ebeveynleriniz yaşadığınız duygular(mutluluk, öfke, korku vb.) hakkında sizinle konuşur mu?

- Evet Hayır

19. Sosyal medya platformlarında (instagram, twitter, youtube vb.) günlük ne kadar zaman geçirirsiniz?

- 0-1 saat 2-3 Saat 4 Saat 5 Saat ve fazlası

20. Dijital oyunlarda günlük ne kadar vakit geçirirsiniz?

- 0-1 saat 2-3 Saat 4 Saat 5 Saat ve fazlası

21. Yakın arkadaşınız veya arkadaş grubunuz var mıdır?

- Evet Hayır

22. Ev/okul dışı sosyal aktivitelere(sinema, spor etkinlikleri, gezme vb.) katılır mısınız?

- Evet Hayır

EK-2 Ölçek İzinleri

Ölçek Kullanım İzni Hk.

2 Mar Cmt 14:24 (1 gün önce)

Merhabalar Sayın Hocam;

Ben Mine DUMAN. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Bölümü Ana Bilim Dalında tezli yüksek lisans öğrencisiyim. Lisansüstü tez çalışmam kapsamında " Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Onay İhtiyaçları ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi " konusunda Prof. Dr. Aynur BUTÜN AYHAN danışmanlığında 14-18 yaş arası lise öğrencileri ile çalışma yürütmek istiyoruz. Bu kapsamda geliştirmiş olduğumuz Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğini kullanmak için izin talep ediyorum.

Saygılarımla.

 Yanıtla Yönlendir

: Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği

Gelen Kutusu x

Burcu Karaşar

Alıcı: ben

 00:11 (21 saat önce)

Merhaba Mine,

Ölçeği araştırmanızda kullanabilirsiniz. Sosyal onay ihtiyacı ölçeğinin ergenler ve genç yetişkinler üzerinde yapılmış geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin bilgilere ekli dosyada ulaşabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim.

Doç.Dr.Burcu Karaşar
Amasya Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
PDR Anabilim Dalı

Ölçek Kullanım İzni Hk. ➤ Gelen Kutusu x

2 Mar Cmt 14:19 (1 gün önce) ☆ 😊 ↶ ⋮

Merhabalar Sayın Hocam;

Ben Mine DUMAN. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Bölümü Ana Bilim Dalında tezli yüksek lisans öğrencisiyim. Lisansüstü tez çalışmam kapsamında " Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Onay İhtiyaçları ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi " konusunda Prof. Dr. Aynur BÜTÜN AYHAN danışmanlığında lise öğrencileri ile çalışma yürütmek istiyoruz. Bu kapsamda geliştirmiş olduğunuz Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği'ni kullanmak için izin talep ediyorum. Saygılarımla.

Hasan Yılmaz

Alıcı: ben ▼

2 Mar Cmt 20:09 (1 gün önce) ☆ 😊 ↶ ⋮

Sn Mine Duman.

Adı geçen ölçeği araştırmanızda kullanabilirsiniz. Başarılar dilerim.

Prof. Dr. Hasan YILMAZ

2 Mar 2024 Cmt 14:20 tarihinde Mine Kara

...

Ölçek İzin Talebi Hk. ➤

2 Mar Cmt 14:17 (4 gün önce) ☆ 😊 ↶ ⋮

Merhabalar Sayın Hocam;

Ben Mine DUMAN. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Bölümü Ana Bilim Dalında tezli yüksek lisans öğrencisiyim. Lisansüstü tez çalışmam kapsamında " Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Onay İhtiyaçları ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi " konusunda Prof. Dr. Aynur BÜTÜN AYHAN danışmanlığında lise öğrencileri ile çalışma yürütmek istiyoruz. Bu kapsamda geliştirmiş olduğunuz Kişilerarası Problem Çözme Envanteri Lise Öğrenci Formunu kullanmak için izin talep ediyorum. Saygılarımla.

↶ Yanıtla ↷ Yönlendir 😊

(konu yok) ➤ Gelen Kutusu x

Sabahattin Çam

Alıcı: ben ▼

4 Mar Pzt 16:45 (2 gün önce) ☆ 😊 ↶ ⋮

Merhaba, yüksek lisans tez çalışmanızda kullanmak üzere iznini talep ettiğiniz Kişilerarası Problem Çözme Envanteri ile ilgili bilgiler ekteki dosyadadır. İyi çalışmalar.

Doç. Dr. Sabahattin ÇAM

Bir ek • Gmail tarafından tarandı

EK-3 Etik Kurul İzni

ANKARA ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ALT ETİK KURULU KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi :03/04/2024

Toplantı Sayısı :06

Karar Sayısı :41

41-Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Mine DUMAN'ın "Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Onay İhtiyacı ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi" başlıklı tez başvurusu ile ilgili "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir.

Yapılan görüşmeler ve incelemeler sonucunda, Mine DUMAN'ın "Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Onay İhtiyacı ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi" başlıklı tez başvurusu ile ilgili COVID-19 salgını nedeniyle; çalışma takviminiz de dahil araştırmanızda oluşabilecek tüm değişikliklerin Etik Kurulumuza yazılı olarak bildirilmesi, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR

Prof.Dr.Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

EK-4 Kurum İzni

🏠 > Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Sistemi > Başvuru Detayı

BAŞVURU DETAYI

Başvuru Bilgileri

Başvuru Durumu: Onaylandı

Başvuru No: MEB.TT.2024.001483 **Başvuru Tarihi:** 11.09.2024 **Uygulama Başlama Tarihi:** 13.09.2024 **Uygulama Bitiş Tarihi:** 13.09.2025

Kişisel Bilgiler

T.C. Kimlik No: 46*****10

Adı Soyadı: MİNE DUMAN

Telefon: :

E-Posta: r

🏠 > Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Sistemi > Başvuru Detayı

BAŞVURU DETAYI

Başvuru Bilgileri

Başvuru Şekli: Üniversite

Başvurunun Yapıldığı Ülke:

Başvuran Unvanı: Öğrenci

Kademe: Yüksek Lisans

Üniversite Adı: ANKARA ÜNİVERSİTESİ

Fakülte / Enstitü / Yüksek Okul: SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

Bölüm / Anabilim Dalı: ÇOCUK GELİŞİMİ BÖLÜMÜ

Yurtdışı Üniversite Bilgisi:

Araştırma Bilgileri

Araştırmanın Adı: Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Onay İhtiyacı ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi

Bu Araştırmanın İçeriği Eğitim Teknolojileri ile Doğrudan İlgilidir: Hayır

Bu Araştırma Öğrencilerin Doğrudan Akademik Başarılarını Ölçmeye Yöneliktir: Hayır

Araştırmanın Konusu ve İlişkili Konular: (Çocuk / Öğrenci Psikolojisi, Çatışma Çözme)

Araştırma Metinleri: Uluslararası Eğitim, Sağlık ve Psikolojik Bilimler Konferansı, Eğitim ve Sağlık

EK-5 Özgeçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Mine DUMAN

Doğum Yeri – Tarihi :

EĞİTİM DURUMU

İlköğretim

Döver İlkokulu (2001-2002, Hatay/TÜRKİYE)

Riyad Uluslararası Türk Okulu (2002-2008, Riyad/ SUUDİ ARABİSTAN)

Lise

Kız Meslek Anadolu Lisesi (2008-2010, Hatay/TÜRKİYE)

Bilgisayar bölümünü sevemediğim için okul değişikliği yaptım ve başka bir lisede eşit ağırlık bölümünü tercih ettim.

Antakya Anadolu Lisesi (2010-2012, Hatay/TÜRKİYE)

Lisans:

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü

(2012-2016, Ankara/TÜRKİYE) (Not Ortalaması : 3.45)

Yüksek Lisans:

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans

İŞ DENEYİMİ

Eskişehir Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Tepebaşı Sosyal Hizmet Merkezi

Pozisyon: ASDEP- Çocuk Gelişimci (Ekim 2017- Haziran 2018)

Niğde İl Sağlık Müdürlüğü Ruh Sağlığı Birimi Pozisyon: Çocuk Gelişimci (Temmuz 2018- Halen devam etmekte)

Hastane Stajlarım

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Hastanesi Gelişimsel Pediatri Anabilim Dalı (İki ayrı dönemde iki defa bu hastanede uygulama yaptım.)

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Hastanesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı

Özel Eğitim Stajlarım

Özel Saygı Özel Eğitim Okulu (ANKARA)

Özel Uğurlu Özel Eğitim Okulu (ANKARA)

Anaokulu/Kreş Stajlarım

Ankara Üniversitesi Tandoğan Uygulama Anaokulu I

Ankara Üniversitesi Dışkapı Uygulama Anaokulu II
Mehlika Turgut Anaokulu (ANKARA)
Diğer: Ankara Pursaklar Sevgi Evleri

